

NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA

Vzdelávacia, výskumná a metodická konferencia

KOMÁRNO, 2013. JANUÁR 7-8.

PROGRAM
TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2013

© International Research Institute s.r.o., 2013
© Neveléstudományi Egyesület (Association of Educational Sciences), 2013
Szerkesztették © Karlovitz János Tibor, © Torgyik Judit

**NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA (Vzdelávacie,
výskumné a metodické konferencia)**

Tudományos bizottság:

Dr. Bardócz-Tódor András, Neveléstudományi Egyesület, Budapest, Magyarország
Bencéné Dr. Fekete Andrea, Kaposvári Egyetem, Kaposvár, Magyarország
Dr. Csajbók-Twerefou Ildikó, University of Ghana, Legon, Accra, Ghana
Dr. Karlovitz János Tibor, Miskolci Egyetem, Miskolc, Magyarország
Dr. Kovács Balázs, Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal, Budapest, Magyarország
Dr. Kovács Zoltán, Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia
Dr. Torgyik Judit, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, Magyarország

Szervező bizottság:

Dr. Karlovitz János Tibor, Miskolci Egyetem, Miskolc, Magyarország
Dr. Knáver László, Neveléstudományi Egyesület, Budapest, Magyarország
Dr. Torgyik Judit, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, Magyarország

A konferencia helyszíne:

Konferenciáné centrum UJS – SJE Konferenciaközpontja
Hradná 2, Komárno, Slovakia
K7, K8, K9 termek

Vydal: INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.
Odborárov 1320/46
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-971251-0-3

Neveléstudományi Egyesület (Association of Educational Sciences)
Tárogató lejtő 15.
1021 Budapest
Mad'arsko

ISBN 978-963-89392-5-8

Program

2013. január 7. (hétfő)

8.30-9.30: Regisztráció

9.30-10.00

A Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferenciát megnyitják:
Dr. Torgyik Judit, főiskolai tanár, Kodolányi János Főiskola
Dr. Karlovitz János Tibor, egyetemi docens, Miskolci Egyetem

10.00-12.00: Szekcióülések

I. terem <i>Nevelés- történet I.</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Reho Anna: A magyar nyelv tanításának történetéből Kárpátalján a nem magyar ajkú óvodákban a XIX-XX. századfordulón
	Mikonya György	Molnár Béla: Viták a nevelőképzésről (1945-1946)
		Pirka Veronika: Életreform törekvések a német szakirodalomban
		Kiss László: Az oktatás helye a monarchiabeli Magyarország politikai színterén
		Kocsis András: A dualizmuskori magyarországi oktatáspolitikai német szemmel
II. terem <i>Speciális pedagógia</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Harjánné Brantmüller Éva: Családban és intézetben élő Down-szindrómások írás-, olvasási- és számlálási készségének fejlettsége
	H. Ekler Judit	Verebélyi Gabriella: Tanulásban akadályozott első osztályos gyermekek spontán mondatalkotásának vizsgálata
		Perlusz Andrea: A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja a gyógypedagógiai segítségnyújtást biztosító intézmények szempontjából
		Papp Gabriella: Középfiskolai pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók befogadására
		Havasi Ágnes: Fókuszban az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközök használata autizmus spektrum zavarokban – kérdőíves vizsgálat autizmussal élő személyekkel foglalkozó pedagógusok körében
		III. terem <i>Nyelv- pedagógia</i>
Mócz Dóra	Zs. Sejtes György: Mit? Hogyan? – A szövegértés tanításáról magyar szakos tanárjelölteknek	
	Paksi László: Helyesírás-tanítás és a tankönyvek	
	Fülekiné Joó Anikó: A perzuzatív kommunikáció mint az olvasási attitűd nemek közti különbségeinek magyarázó tényezője	
	Szőke-Milinte Enikő: A pedagógia kommunikációja avagy a kommunikáció pedagógiája	
	Kelemen Krisztián: A tudatos nyelvtanulás – a nyelvi tudatosság és a motiváció szerepe a sikeres nyelvtanulásban	

12.00-13.00
Ebédszünet

13.00-14.30: Szekcióülések

I. terem <i>Művészeti nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Borbély Diana: Digitális rajzprogramok az óvodai képzőművészetben
	Antalné Szabó Ágnes	Mikonya György: A tánctanulás és a tánctanár-képzés motivációs rendszerének vázlata
		Wiedermann Katalin: A kompetenciafejlesztés lehetőségei a pedagógus képzésben: A projekt módszer megvalósulása a vizuális nevelésben
		Bánfi Rita: Milyen az IEN? – Pedagógiai innováció az integrált esztétikai nevelésre alsó tagozatban
		Pillerné Sonkodi Rita: „Megtétaltatni egy vonalat” (<i>Paul Klee</i>), avagy tessék el a kockológiát
II. terem <i>Etika, filozófia, család</i>	<i>Levezető elnök:</i>	András Ferenc: Arról, ami „kell”
	Molnár Béla	K. Csizy Katalin: A tükörirodalom műfajáról és oktatásban betöltött szerepéről
		Obbágy László: Szülői gondoskodás, hitvesi szerelem, gyermeki szeretet. Egy kétezer éves családtörténet tanulságai
		Pálvölgyi Ferenc: A természetes erkölcsi törvény pedagógiai interpretációja a korszerű szociomorális fejlesztésben
		Horváthová Kinga & Ilko Erika: Az iskola kommunikációja a családdal
III. terem <i>IKT az oktatásban</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Kiss András Károly: A plágiumkereső szoftverek kikapui
	K. Nagy Emese	Czédliné Bárkányi Éva: IKT eszközök használata az oktatásban
		Varga Andrea: Informatikai alapképzésben vizsgázó hallgatók vizsgaeredményei a kreativitás tükrében
		Csorba Fanni Ildikó: Facebook az iskolás gyerekek életében. Egy megfigyelési kísérlet első tapasztalatai

14.30-15.00
Szünet

15.00-16.30: Szekcióülések

I. terem <i>Testnevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Prisztóka Gyöngyvér & Tóvári Ferenc: Sportszakember képzésben résztvevő hallgatók felkészítése az integrált testnevelés oktatására
	Pálvölgyi Ferenc	Némethné Tóth Orsolya: A rekreáció (rekreológia) és a neveléstudomány kapcsolódási pontjai
		Bartha Enikő: Ifjúság, sport, egészség
		Cziberéné Nohel Gizella: Testnevelés oktatásban résztvevő szegedi tanítók vizsgálata különös tekintettel a mindennapos testnevelés bevezetésére
		Szűcs Zoltán & Bartha Enikő: A tollaslabda játékos mozgásfejlesztő módszerei az óvodáskorú gyermekek körében
II. terem <i>Képzés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Mócz Dóra: A felnőttkori tanulás új stratégiái és módszerei
	Szőke-Milinte Enikő	Bognárné Kocsis Judit: Kutatások és fejlesztések a pedagógusképzés hatékonysága érdekében napjainkban
		H. Ekler Judit: Új módszertani lehetőségek a testnevelésben és a testnevelő tanár képzésben
		Torgyik Judit: A múzeumok helye a felnőttkori tanulásban
III. terem <i>Környezeti nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Lükő István: A mérés szerepe a környezeti szakmák tanulásában. Fejezetek a környezeti szakmódszertanból
	Veress Erzsébet	Keszei Barbara: Miénk itt a tér: Környezetpszichológiai megközelítésben az iskola
		Fűzné Kószó Mária: Fogalomtérképek alkalmazása a tanítóképzős hallgatók környezetpedagógiai képzésében
		Bencéné Fekete Andrea: Környezettudatos életre nevelés alsó tagozaton az idegennyelv-oktatás keretében
		Bácsi János: A tanítás-tanulás két sikertényezője

16.30-16.45
Szünet

16.45-18.15: Szekcióülések

I. terem <i>Egészség- nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Lele Anita: Az egészség és a betegség szociális reprezentációja az általános iskolai korosztálynál
	Lükő István	Petőné Csima Melinda: Kvalitatív kutatási módszerek szerepe az egészségmagatartás vizsgálatában
		Máthé Borbála: A kiégésről röviden
		Veress Erzsébet: Megküzdési potenciál, diszfunkcionális attitűdök és burnout a pedagógusok körében
II. terem <i>Nyelv- tanítás</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Talabér János: Miért némul meg a nyelvvizsgáló a nyelvvizsgán? A Broca-féle diszfáziás „blokk” és életkori megoszlása a szóbeli nyelvvizsgán
	Bencéné Fekete Andrea	Szilágyi Anikó: Nyelvtanulás: iskola vagy magántanár?
		Szaszkó Rita: Az interkulturális találkozások hatása a nyelvtanulói motivációra: egy kvalitatív follow-up tanulmány tanulságai
		Sárvári Tünde: Személyközpontú módszerek alkalmazása a (nyelv)tanárképzésben
		H. Molnár Emese: Kooperatív módszerek a szóbeli és írásbeli szövegalkotás gyakorlatában
III. terem <i>Esély- egyenlőség</i>	<i>Levezető elnök:</i>	K. Nagy Emese: A H2O a tehetségekért Program részeként alkalmazott Komplex Instrukció speciális kooperatív tanítási módszer egyéves alkalmazási tapasztalatainak összegzése
	Torgyik Judit	Somogyi Ildikó: Kompetenciák határán. Pedagógusok és gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök feladatainak vizsgálata
		Bogárdi Tünde: Területi szemlélet indokoltsága a gyermekvédelemben – gettósodó falvak és egyéb kihívások
		Strédl Terézia: Esélyegyenlőség a pedagógiában
		Tóvári Ferenc & Prisztóka Gyöngyvér: Esélyek, lehetőségek az integrált iskolai testnevelés megvalósíthatóságára

2013. január 8. (kedd)

10.00-12.00: Szekcióülések

I. terem <i>Tanári munka</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Makó Ferenc: Esettanulmányos oktatás alkalmazása gyakorlatvezető mentortanárok képzésében
	Simonics István	Babics Anna: Két tanár egy katedrán – a tanárasszisztensi program hatásai a pályakezdő pedagógus kompetenciáinak alakulására
		Suplicz Sándor: A tanári minőség esettanulmányok alapján
		Fúzi Beatrix: A tanári munka minősége és az önreflexió összefüggései egy empirikus kutatás alapján
		Sójáné Gajdos Gabriella: Tudásszerkezet-vizsgálati módszerek
		Baracsi Ágnes: Pedagógusok érzelmi intelligenciája
II. terem <i>Oktatás-politikák régen és ma</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Pukánszky Béla: Paradigmatikus viták a tanárképzésről Magyarországon
	Illés-Bankó Marietta	Rajnai Judit: Közoktatás-politikai irányváltások és tendenciák a rendszerváltás utáni Magyarországon
		Szóró Ilona: A tankönyvkiadás és terjesztés átalakulása a rendszerváltás éveiben
		Olasz Lajos: Magyarország második világháborús részvételének ábrázolása a történelemtankönyvekben
		Pornói Imre: Fordulatok a magyar kultúrpolitikában az 1940-es években
		Zágoni-Szabó Józsefné: Egyenlő esélyeket, társadalmi felzárkózást támogató programok a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet gyakorlatában
III. terem <i>Tehetség és nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Budavári-Takács Ildikó: „Ha így haladsz fiam, sokra fogod vinni!” – A pedagógusok sikerrel, karrierrel kapcsolatos nézetei
	Tóth Péter	Dudás Marianna: A hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozásának rendszerszemléletű megközelítése
		Kerekes Noémi: Tehetséges fiatalok motivációjáról és társas jellemzőiről
		Hatvani Andrea: Tehetségazonosítás a közoktatásban
		Duró Zsuzsa: A tehetségazonosítás és fejlesztés komplex lehetőségei
		Szabó Zénó László: A Kognitív Profil Teszt számítógépes megvalósításának tapasztalatai

12.00-13.00
Ebédszünet

13.00-14.30: Szekcióülések

I. terem <i>Nemzetközi gyakorlat</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Bacskai Katinka: Hátrányos helyzetű iskolák tanárai Magyarországon és Szlovákiában
	Budavári-Takács Ildikó	Illés-Bankó Marietta: Interkulturális kommunikáció kurzus a felsőoktatásban
		Simon P. Piroska: Minden út egyfelé visz? – A 2012 szeptemberében életbe lépett török oktatási reform margójára
		Kazarján Erzsébet: Felsőfokú szakképzés-mobilitás, önszabályozó tanulás
		Zsótér Boglárka: A pénzügyi edukáció aktuális kérdései, kutatómódszertani problémái
II. terem <i>Nevelés-történet II.</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Ozsváth Judit: Az új pedagógiai irányzatok recepciója az Erdélyi Iskola című oktatásügyi és népnevelő folyóiratban
	Pukánszky Béla	Kereszty Orsolya: Nem formális tanulási lehetőségek a dualizmus kori Magyarországon
		Kovács Krisztina: A tanítókép összetevői a dualizmus kori neveléstan könyvek alapján
		Gunčaga, Ján: Matematika oktatás Juraj Paleš pedagógiájában
		Nagy Adrienn: Kereskedelmi szaktanárképzés Magyarországon a 19-20. század fordulóján
III. terem <i>Számítás-technikától matematikáig</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Tóth Péter: A téri művelési képességek fejlettségének vizsgálata
	Jaskóné Gácsi Mária	Mihályi Krisztina: A kognitív stílusok figyelembe vétele az elektronikus tananyag és a mobil eszközökön futó alkalmazás-fejlesztésben
		Vidor Róbert: A számítástechnika oktatásának válsága
		Simonics István: A digitális írástudás hiányosságai a felsőoktatásban
		Kovács Katalin & Mihályi Krisztina: A szegregált roma közösségben élő emberek médiaműveltsége és a médiaműveltség oktatásának szükségessége
		Farkas Károly: Lissajous görbék generálása játékosan

14.30-15.00
Szünet

15.00-16.30: Szekcióülések

I. terem <i>Támadók és áldozatok; agresszió és kezelése</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Rucska Andrea & Kiss-Tóth Emőke: Agresszió? Erőszak? avagy a magyar és a szlovák középiskolások iskolai erőszakkal kapcsolatos tapasztalatai
	Karlovitcz János Tibor	Margitics Ferenc & Figula Erika: Iskolai erőszak során támadóvá, áldozattá vagy provokatív áldozattá váló tanulók egyes személyiségjellemzői
		Fehér Ágota: Iskolai erőszak áldozatainak élményei és megsegítésének lehetőségei egy tudományos vizsgálat eredményei nyomán
		Figula Erika & Margitics Ferenc: Iskolai erőszak során beavatkozónak vagy szemlélővé váló tanulók családi szocializációs háttere
		Földesi Krisztina: Rendőr = rend+őr+(nő)?
II. terem <i>Pedagógus képzés és továbbképzés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Oláhné Zieser Zsuzsanna: Tanítás-tanulás módszertani eljárások megújításának lehetőségei a magyar felsőoktatásban
	Jármai Erzsébet	Jaskóné Gácsi Mária: A sárospataki főiskola nappali tagozatos hallgatóinak tanulási és óralátogatási szokásai
		Bucsy Gellértné & Katona György: Soproni óvodapedagógus hallgatók tanulási szokásainak vizsgálata e-learning tananyagfejlesztés tapasztalatai alapján
		Szymczak Judit: A pedagógus továbbképzés mint felnőttképzés jelene és jövője a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézetben
		Solymosi Katalin: Iskolaválasztás – a háttérben húzódó motivációk és nézetek
III. terem <i>Zene-pedagógia</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Kőrösy Róbert: Becsüljük meg értékeinket! – Vélemény az El Sistema módszer magyarországi bevezethetőségéről
	Farkas Károly	Bakos Anita: Az Ulwila – színes kotta módszer
		Altorjay Tamás: Hibalehetőségek a klasszikus hangképzésnél
		Buzás Zsuzsa & Lele Anita: Zenei képességekkel kapcsolatos előmérés tapasztalatai zeneművészeti szakközépiskolában

16.30-16.45
Szünet

16.45-18.15: Szekcióülések

I. terem <i>Élmény- pedagógia</i>	<i>Levezető elnök:</i> Fehér Ágota	Jármai Erzsébet: Élménypedagógiai tapasztalatok a kontaktórákon
		Magyar Erzsébet: Egy magánmúzeum lehetőségei a felnőttképzés különböző szinterein
		Budainé Balatoni Katalin & Zsótér Boglárka: A magyar népi játékok tantárgyi integrálhatósága és pedagógiai lehetőségei az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában
		Böszéné Szatmári-Nagy Anikó: (Élet)korszerű helyismereti – helytörténeti kiadványok élményközpontú használata az oktatásban
		Hegyiné Mladoniczki Éva: Lőrincz-féle komplex tantermi játékrendszer
II. terem <i>Pálya- választás</i>	<i>Levezető elnök:</i> Solymosi Katalin	Csikósné Sipeki Irén: Pályaorientáció és pályaérettség a középiskolában
		Kiss-Tóth Emőke & Rucska Andrea: Pályaszocializációs értékekre nevelés az egészségtudományi képzésben
		Dorner László: A pályaválasztás pedagógiai jellegzetességeinek vizsgálata versenysportoló diákoknál
		J. Klér Andrea: Szociális készségek és interperszonális személyiségjellemzők szerepe a pályafejlődésben – avagy hogyan ítélik meg önmagukat az egyetemisták?
		Csehné Papp Imola: A munkaerőpiac igényeinek megfelelő oktatási rendszer?

18.15-18.30

A konferencia összegzése és zárása

Tartalmi összefoglalók

Hibalehetőségek a klasszikus hangképzésnél

ALTORJAY Tamás
Szegedi Nemzeti Színház, Szeged
tamas.altorjay@gmail.com

Tanulmányomban megkísérlem összefoglalni a klasszikus (dal, oratórium, opera) éneklésnél jelentkező technikai hibákat, a témával foglalkozó legfrissebb szakirodalom áttekintésével együtt.

Elsőként a *testtartásnál* jelentkezőket. Az egészséges gerincgörbületet növelő, vagy csökkentő hibás tartásváltozatok (katonás, lordos, púpos, nyegle) a felsőtest izmaiban, így a nyak és a gége környéki izmokban is a hangadást nehezítő, terhelő feszültségeket ébresztenek. A *fejtartás* szintén nagyon lényeges. Sem hátra sem előre nem szabad feszíteni, sem folyamatosan féloldalasan tartani a fejet, mert a nyaki izmok aszimmetrikus feszítése szintén előnytelen a hangadásra. A *légzés*, a légtámasz használata is sok hibalehetőséget hordoz. Az ún. mély-légzés, az alsó mellkasi-hasi, a felső mellkasi változatoknak is vannak hívei. A hasfal berántása vagy kitolása, a rekesz kezelése, a bordaközi izmok működtetése többféle lehetőséget kínálnak a hang megszólaltatásához szükséges hangrész alatti nyomás létrehozására. A *hangrész* kezelésénél, a hangszalagok feszítése lehet túl nagy (fojtott hang) vagy túl kicsi (levegős hang). A *gégét* leszoríthatjuk (sötétítés), felnyomhatjuk (egyenes hang), keményen (éles hang) vagy lazán (szabadon vibráló hang) tarthatjuk. Ezzel összhangban a *gégefő* helyzete és a *garat* oldalfalai megmerevedhetnek, csökkentve a rezonátor falak rugalmasságát. Ha a *lány-szájpadot*, teljesen a garat hátsó falához emeljük, akkor a levegő nem közlekedhet az orrüreg felé, ha leeresztjük, akkor viszont igen. Van azonban köztes helyzete is, az ízleléskor! Ilyenkor feszítő izmai szíjjelhúzzák és így nem zárja el teljesen az orrjárat garati bejáratát. Ez utóbbi helyzet nagy lehetőségeket, de veszélyeket is rejteget az éneklés számára. A *nyelv* a hangzók formálásának talán legfontosabb eszköze. A nyelv hát domborulatának helye és magassága határozza meg a képzett magánhangzót. A magánhangzók kiegyenlítése, csengésük egymáshoz közelítése, ezért nagyon érzékeny a nyelv hát és a nyelvhegy kezelésére! Az *ajkak* jelentősége az ajkhangzók és a csücsörített magánhangzók képzésén túl, az előbb említett kiegyenlítésnél, a hang irányított sugárzásánál és a szájüreg alakjának csengető üreggé alakításában nagyon fontos. Az *áll* működése hatással van a nyelv, az ajkak, a gégefő és a gége mozgására is, és ennél-fogva, a hangképzésben résztvevő szervek többségére.

Az énekhang nevelésénél, kiművelésénél nagyon fontos a hibalehetőségek tudatosítása, kiküszöbölési lehetőségeik ismerete.

Arról, ami „kell”

ANDRÁS Ferenc
Pannon Egyetem, Veszprém
andrasf2011@gmail.com

A címről – a probléma keretének megadása. A „van” és a „kell” guillotine-szerű elválasztása nemcsak ismeretelméleti-ontológiai, hanem etikai szempontból is lehetséges, de ellentétes iránnyal. Hume mellett érvelt, hogy a „kell”-ből nem következethetünk a „van”-ra, azaz a morális szabályok léte nem vezethető vissza tapasztalati tényekre. Kant viszont arra mutatott rá, hogy az emberi döntéseket befolyásoló tényezők fennálló-létező összessége nem nyújtja az egyes döntések lehetséges indokainak teljességét, vagyis abból, ami „van” nem vezethető le egyértelműen, hogy mi az, ami morális értelemben „kell”. Míg Hume felvetése, az „Arról, ami van” kérdéskör alapvetően ismeretelméleti és ontológiai jellegű, addig az „Arról, ami kell” témakörben az erkölcs működésének elengedhetetlen feltételeire összpontosíthatjuk figyelmünket.

A vizsgált probléma lényege – az érvelés kiindulópontja. A kutatás tétje a nevelés során szükségképpen felbukkanó, egymástól akár szélsőséges módon eltérő, más és más kultúrában-tradícióban gyökerező, különféle normákban rejlő értékek egyidejű, ellentmondásmentes fenntarthatósága, ennek védhetősége. Kulcsfontosságú kérdés, hogy egységes, egyetemesen érvényes értékrend hiányában milyen módon biztosítható bármely nevelésetikai folyamat kiszámíthatósága, mérése, az eltérések rögzítése és összevetése. E kérdésre a választ két paradoxon összevetéséből igyekszem kiolvasni. Amellett érvelek, hogy mély strukturális rokonság tárható fel két kortárs, de különböző területen felbukkanó paradoxon, (i) az Oelkers által explicált nevelésetikai, és (ii) a Kripke nevéhez fűződő nyelvfilozófiai, jelentés-szkeptikus paradoxon között. Pozíciómat az utóbbira adott davidsoni válaszra, Davidson kommunikációs modelljére építem. Mivel Davidson megoldási javaslata a jelentés-szkeptikus paradoxonra vonatkozik, előadásomban a davidsoni javaslat nevelésetikai hasznosításának lehetőségeit vizsgálom.

A kutatás újszerűsége, elméleti és gyakorlati jelentősége. A kortárs analitikus filozófia hatása túlmutat a szűk értelemben vett nyelvfilozófia határain. Ezeknek a hatásoknak a felkutatása, a hatás implicit jelenlétének világos kidolgozása újszerű, jelentős eredményt ígérő kihívás. Különösen a modern, plurális nevelésetika központi problémájára adható egészen újszerű és markáns válasz a nyelvfilozófia legfrissebb eredményeinek perspektívájából.

Az osztálytermi diskurzus vizsgálata anyanyelv-pedagógiai kontextusban

ANTALNÉ SZABÓ Ágnes
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
a.szabo.agnes@btk.elte.hu

Folyamatosan változik környezetünk, ezáltal a diákok tanulási és kommunikációs szokásai, valamint az osztálytermi kommunikáció is. Az iskolai nevelést meghatározó humán és dologi tényezők változásai szükségszerűen paradigmaváltáshoz vezetnek nemcsak az anyanyelv-pedagógiában, hanem az osztálytermi diskurzus kutatásában is. Az anyanyelvi órákon folyó kommunikáció elemzésében nem hagyhatjuk figyelmen kívül a rokon diszciplínákban, például a pedagógiában és a pszichológiában zajló változásokat, paradigmaváltásokat. Az előadás témája az osztálytermi kommunikáció vizsgálata a tanórán alkalmazott pedagógiai módszerek és óraszervezési formák tükrében. Az előadás foglalkozik a modern információs-kommunikációs technológiák elterjedésének és az újabb pedagógiai módszereknek az osztálytermi kommunikációra gyakorolt hatásával. Kísérletet tesz a tanítási módszereknek és a munkaformáknak az osztálytermi diskurzus kontextusában való újraértelmezésére. Konkrét tanórai példákkal szemléltetve bemutatja, milyen speciális kommunikációs mintázatok és milyen megnyilatkozástípusok jellemzik a különféle tanítási módszerek és munkaformák alkalmazását. A kutatás magyar nyelvi tanórák digitális és lejegyzett változatainak elemzésére épül. A korpusz rétegzett mintavétellel általános iskolai, valamint középiskolai magyar nyelvi órák felvételeit és lejegyzéseit tartalmazza, az órákat részben kezdő, részben tanítási tapasztalattal rendelkező pedagógusok tartják. Az előadás javaslatokat tesz olyan további tanári kommunikációs kutatásokra, amelyek komplex módon épülnek a diskurzuselemzés, a pedagógia és a pszichológia legújabb kutatási módszereire és eredményeire.

Két tanár egy katedrán – a tanárasszisztensi program hatásai a pályakezdő pedagógus kompetenciáinak alakulására

BABICS Anna

Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium, Budapest

babics.anna@gmail.com

Az európai mobilitás jegyében az elmúlt években egyre több frissen végzett vagy utolsó éves hallgatónak van lehetősége tanárasszisztensi pályázat keretében rövidebb ideig egy külföldi iskolában tanítania. (Egész életen át tartó tanulás, Comenius tanárasszisztensi program.) A leendő pedagógusok feladata nyelvi és kulturális ismeretek átadása, illetve iskolai projektekben való részvétel. A pályázat célja olyan helyzetet biztosítani a tanárjelöltek számára, melyben mentortanár mellett, azonban önálló feladatkörrel rendelkezve kapcsolódhatnak be egy oktatási intézmény életébe. Ez a tanulási forma abban különbözik a kötelező tanítási gyakorlattól, hogy a tanárjelölt idegen nyelvi környezetben, nagyfokú önállóságot és kreativitást igénylő helyzetekben próbálhatja ki önmagát, valamint hónapokon át szoros együttműködésben dolgozik egy mentortanárral. A tanárasszisztensi program túllép a hagyományos tanítási gyakorlaton abból a szempontból, hogy a tanórán illetve a projektmunkák során együtt, és nem egymással szemben dolgozik a mentortanár és a tanárasszisztens. A megosztott katedrának, a közelről megfigyelt tanári mintának hatása van a későbbi pályakezdés élményeire. Hipotézisem szerint a tanárasszisztens a mentortanárral történő szoros együttműködés során olyan kompetenciákra tesz szert, melyek csökkenti a pályakezdő pedagógus nehézségeit (pl. figyelemmegosztás, kirakatszerep, fegyelmezési nehézségek). Az előadás háttéréül szolgáló interjúk arra kívánnak rámutatni, hogy mely területeken érzékelték a tanárasszisztensek annak a hatását, hogy mentorukat nem az utolsó padból, hanem egy páros tanítási helyzet résztvevőjeként figyelhették.

A tanítás- tanulás két sikertényezője

BÁCSI JÁNOS

**SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Alapfokú Művészetoktatási
Intézménye, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged**
bacsi@jgypk.u-szeged.hu

A tanítás-tanulás sikeres megszervezéséhez két dolgot feltétlen célszerű figyelembe venni:

I.. Tudásunkat négy különböző helyen tároljuk:

1. biológiai memóriánkban
2. hagyományos külső tároló rendszerekben (pl. könyvek)
3. külső elektronikus tároló rendszerekben (személyi számítógép)
4. világméretű elektronikus információs rendszerekben (Donald 2001)

A tudástárak bonyolult interakciói segítenek bennünket új tudásstruktúrák megszerzésében, és ezek alkalmazása jelenti tényleges tudásunk legnagyobb részét. A tudástárak kialakulásának megvan a maga evolúciója. Először biológiai memóriánk fejlődött ki, majd az írott nyelv megteremtésével és elsajátításával létrehoztuk az első külső tárhelyet, a könyveket. Azután megjelentek a személyi számítógépek, végül a világhálón hozzá tudtunk férni szinte korlátlanul az információkhoz.

Napjaink pedagógiájának egyik legnagyobb kihívása, hogy a tanítás-tanulás folyamatában hogyan tudjuk működtetni, fejleszteni ezt a négy tárhelyet, hogyan találjuk meg közöttük a tanítás folyamatában az optimális interakciót.

II. A biológiai memóriáknak is megvan a maga evolúciója: először az epizodikus memória alakult ki, majd a mimetikus, végül a nyelv, amely lehetőséget adott a tárgyi világtól való elvonatkoztatásra. Az evolúciós folyamatban először a tárgyi világgal ismerkedtünk meg, majd megjelent a nyelv, amely a maga szabályrendszerén kívül alkalmassá vált a világ tárgyai közötti szabályok tükröztetésére is. Ezeknek a szabályoknak a felfedezése hatott gondolkodásunkra, amely visszahatott a tárgyi világ pontosabb megismerésére. Biológiai memóriánk fejlődéséből következik, hogy a kompetenciák (a biológiai memória) nagy része akkor fejleszthető optimálisan, ha az átadni kívánt tudás valamilyen módon le van horgonyozva a tárgyi világhoz, mert csak ezután következhet annak nyelvi megjelenítése, a szabályok feltárása, és ez fogja biztosítani a gondolkodás fejlődését.

A ma pedagógiájában a tárgyi világot nemcsak empirikusan tudjuk lehorgonyozni, hanem a könyvek vagy a számítógépek segítségével is, ezek alkalmazásának aránya képezheti a viták tárgyát. Előadásomban arra a kérdésre keresek válaszokat, hogy milyen módszerekkel valósítható meg a tudástárak működtetése és a tárgyi világhoz való tudáslehorgonyzás.

Hátrányos helyzetű iskolák tanárai Magyarországon és Szlovákiában

BACSKAI Katinka
Debreceni Egyetem (CHERD), Debrecen
bacscai.katinka@iif.hu

A magyar és a szlovák oktatási rendszer (mint kontinentális oktatási rendszer) elsősorban tanárközpontú, amely a tanár és az osztály együttműködésére épül. Ez azonban csak olyan homogén osztályokban működik jól, ahol a tanár és a diákok ugyanazt az értékrendet vallják. Kutatásunkban olyan iskolákat vizsgáltunk, amelyekben a diákok többségében alacsony státuszú szülői háttérrel rendelkeznek, akik kevesebb motivációt, segítséget kapnak otthonról.

Az iskolaeredményességi kutatások egyetértenek abban, hogy a tanári eredményességnek – ami alatt elsősorban a diákok tanulmányi eredményességére gyakorolt tanári hatást értik – nincsenek egyértelmű, könnyen megragadható mutatói. A kutatások mindenekelőtt a tanárra, mint egyénre koncentrálnak, vizsgálják a végzettségét, tapasztalatát, alkalmazott módszereit (Hanushek, Monk, Wenglinsky, Nagy stb.). A kutatások másik csoportja, amely iskolai eredményességet vizsgál, az iskola egészére koncentrálnak, az infrastrukturális feltételeken át a tanulási környezetig, különös figyelmet szentelve a vezetőnek (Coleman, Csapó, Varga, Horn, Hermann, Balázsi, Sági stb.). Kevés kutatás figyel azonban a tanári karra, mint testületre és a közösen elvégzett munkára, mint kollektív eredményre (Hargeraves, Nagy), pedig a tanári munka eredményességét nehéz volna önmagában a kontextustól függetlenül értékelni.

Előadásunkban a 2008-as TALIS (Teaching and Learning International Survey) adatbázis szlovák és magyar adatait felhasználva igyekszünk vizsgálni a tanári munka eredményességét több szempont alapján. A vizsgálat során sorra vettük a jól megragadható tanári jellemzőket (pl. iskolai végzettség, tanítási tapasztalat) és a tanítási környezet jellemzőit (a tanári kar együttműködése, reflektivitás stb.). Be szeretnénk mutatni, hogy milyenek azok a tanári közösségek, amelyek eredményesen dolgozzák le a hozott hátrányokat, és hogyan alakul ki az a közös pedagógiai értékrend, amely ezt a munkát megalapozza. Szemléletes módon kívánjuk bemutatni a különböző státuszú szülői kompozícióval jellemezhető iskolák tanári szobáinak miliőjét, és ezek összefüggését a tanári eredményességgel.

Az Ulwila – színes kotta módszer

BAKOS Anita

Selye János Egyetem, Révkomárom

banita86@gmail.com

Az előadás témája az Ulwila zeneoktatási és zeneterápiás módszer, vagyis a színes kotta módszer. Fő célja, hogy bemutassa ezt az egyedülálló zeneoktatási módszert, mely Európában az egyetlen olyan zeneoktatási módszer, amely speciálisan a különböző fokú megértési nehézséggel élő gyermekek és felnőttek részére lett kidolgozva. Alkalmazása során kiderült, hogy nem csupán az értelmi fogyatékos gyermekek zenei oktatására, terápiájára alkalmas, hanem egyszerűsége miatt mindenkinek, aki a hagyományos kottát nem tudja, vagy nem akarja megtanulni. Így alkalmazható pl. óvodások, zenélni vágyó családok, iskolások, autisták és halmozottan sérültek számára is, de még idősek otthonában is.

Az Ulwila módszer kidolgozója és névadója Heinrich Ullrich, német zenetanár és gyógypedagógus. Ullrich a zenei nevelés hét alapterületére épít módszerében, melyek az éneklés, a zenehallgatás, a hangszeres zenélés, a zenére mozgás, a tánc, a zeneszerzés és az improvizáció és a hangszer elkészítése is, tehát minden, ami a zenével és zenéléssel kapcsolatos. A módszer további sajátossága a speciális, színes kottázási rendszer és az ehhez tartozó speciális hangszerek. A kottázás alapja, hogy a hangokat nem vonalrendszerben ábrázolja, mert az az értelmileg akadályozott gyermekek többségének áttekinthetetlen. Ullrich összeállította a színes kottarendszert, melyben a hangok magasságát az egyes színek jelölik, a hosszúságát pedig a formák. Ezen metodika alapján készülnek az egy-, ill. többszólamú kották és partitúrák. A speciális kották nem igényelnek komplex gondolkodásmódot, sőt még a színek nevének ismeretét sem, csak a színek azonosításának képességét, valamint a ritmusérzékeléshez a hangsúlyok perioditásának megérzését, minimális motorikus képességet. A színes kottákban való eligazodást segíti továbbá, hogy a megfelelő hangmagasságokhoz tartozó színek megjelennek a speciális hangszereken is.

Tudományosan bizonyított tény, hogy a zenének és a zenei nevelésnek óriási fejlesztő hatása van. E hatás az értelmileg sérült embereknél még hatványozottabban jelentkezik, a zene által érzelmi, akaratú életük, intellektuális, megismerőtevékenységük is jelentősen fejlődik. Fontos tehát, hogy ezt a megértési nehézségekkel élők számára alkalmazható zeneoktatási és zeneterápiás módszert részletesen bemutassuk és megismertessük. A módszer magyar nyelvű adaptálása Vető Anna nevéhez fűződik és Magyarországon már 1991 óta gyakorlatban is alkalmazott. Szlovákiában viszont a mai napig a színes kotta módszer egyáltalán nem használt és nem is ismert. Pontosán emiatt fontos, hogy a módszer minél szélesebb körben, a zenetanárok, gyógypedagógusok, terapeuták és más szakemberek számára ismerté és elérhetővé váljon, és ezáltal megkezdődjön Szlovákiában is az értelmi fogyatékos, ill. más fogyatékossgal élő gyermekek és felnőttek szakszerű zeneoktatása.

Milyen az IEN?

Pedagógiai innováció az integrált esztétikai nevelésre alsó tagozatban

BÁNFI Rita

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Alapfokú Művészetoktatási Intézménye, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

banfi@jgypk.u-szeged.hu

Hogy milyen az IEN? Ahhoz, hogy erre a kérdésre válaszolni tudjunk, először is tudnunk kell, mi az az IEN. Az IEN egy betűszó, amelyet az integrált esztétikai nevelés kifejezésből „született”. Ha esztétikai nevelésről hallunk, sokan úgy vélik, ez a rajz szakos kolléga dolga, és ha ők éppen nem ezt a tantárgyat tanítják, nem érzik megszólítva magukat. De valóban csak a „rajztanár” feladata a tanulók esztétikai érzékének fejlesztése?

Véleményem szerint erre a kérdésre egyértelmű nem a válasz. Ugy gondolom, minden pedagógus fontosnak tartja, hogy diákjai esztétikai érzéke fejlődjön. Minél korábban kezdjük ezt a nevelést, annál eredményesebb lesz a fejlesztés. Ez volt az egyik oka annak, hogy pedagógiai innovációnk célcsoportjának az alsó tagozatos diákokat választottuk. A másik ok pedig a törvényi szabályozás: a nemzeti köznevelési törvény értelmében az alsó tagozat első négy évfolyamán nem szakrendszerű oktatás, azaz a Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése folyik.

A helyi tantervek és a tanmenetek kidolgozásánál sokan kiválasztották azokat a kulcskompetenciákat, amelyek saját tantárgyukhoz kapcsolódnak. Ha jobban megnézzük, mit ír a Nat az egyes kulcskompetenciákról, megállapíthatjuk, hogy minden kulcskompetencia kapcsolódási pontokat kínál a különböző tantárgyakhoz, mert csak így valósulhat meg a tanulók holisztikus nevelése, amelynek egyik módja a keresztantervi megközelítés alkalmazása, mind a tananyag témái, mind pedig a készségfejlesztés során.

Előadásomban egy olyan általam kifejlesztett modul ismertetek, ami arra mutat példát, hogyan lehet ezeket a kompetenciákat egy témakörre építve alsó tagozatban sikeresen, a tanulók egész személyiségét formálva, élményszerűen fejleszteni.

A témakör kiválasztásánál arra törekedtem, hogy olyan témával foglalkozzunk, ami megfelel a tanulók életkori sajátosságainak, érdeklődési körének és motiváló hatással bír, ezért választásom Săint-Simon „Az állatok farsangja” című művére esett.

A modul második és harmadik évfolyamos osztályokban próbáltam ki. A visszajelzések alapján bebizonyosodott, mennyire igaz, a mottóként választott [Sarah Dessen](#) idézet: „A zene a nagy egyesítő. Elképesztő erő. Olyasmi, ami még az olyanokban is közös lehet, akik mindenben, de mindenben különböznek.”

Pedagógusok érzelmi intelligenciája

BARACSI Ágnes
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza
baracsiagi@t-online.hu

Az elmúlt évtizedekben az oktatással foglalkozó szakemberek is felfigyeltek az érzelmekek szerepére és megértették, hogy az iskolákban nem csupán a tanulók tudományos, hanem a szociális - és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére is hangsúlyt kell fektetni. Ezzel párhuzamosan felismerték azt is, hogy a tanároknál is szükség van az érzelmi intelligenciára saját jól-létük, valamint a tanulási-tanítási folyamat hatékonyságának növelése érdekében.

Úgy tűnik azonban, az iskola világában még mindig nem kap kellő hangsúlyt az érzelmi fejlesztés. Egy amerikai kutatás szerint 150 megkérdezett pedagógus fele nem hallott még az érzelmi intelligenciáról, harmaduk úgy vélte, hogy „érdekes, de zavaros dolog”, míg néhányan úgy tekintettek rá, mint egy „újfajta szentimentális divathóbortra”.

Empirikus kutatásunkban Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei pedagógusok szolgáltatottak adatot (n=707) egy 74 itemből álló Likert-típusú skála segítségével személyes és társas kompetenciájukról - köztük érzelmi intelligenciájukról. Az erre vonatkozó itemek vizsgálták az érzelmekek észlelését, megértését és szabályozását, azok használatát problémamegoldásban, valamint a kapcsolati képességeket.

Kutatásunk rávilágított arra, hogy a tanárok érzelmi intelligenciájának leggyengébb pontja az érzelmekek észlelése és azok szabályozása. A tanárok közel negyede alig képes helyesen értelmezni társaik érzelmeit, harmaduk sokszor elbizonytalanodik azok értelmezésében, ugyanakkor többségük jónak gondolja e téren magát. A tanárok egynegyede nem alkalmas megfelelő érzelmekek küldésére sem. A nevelők kétharmada képesnek tartja magát érzelmei szabályozására, ami leginkább az érzelmeik elfojtását jelenti. Nevelési szempontból az lenne kívánatos, ha a pedagógusok az érzelmekek széles palettájával rendelkeznének, és megtanulnák az akaratlan, spontán kifejeződése feletti uralmat, ezzel téve az érzelmi kifejezőmódokat a szándékos kommunikáció részévé. Megerősítést nyert, hogy kapcsolati készségeik tekintetében alkalmasak lennének a pedagógusok a hatékony interakcióra, többségük jóhiszemű, szívesen törődik másokkal, és még az erős megfelelési vágy is a jó szociális kapcsolatok fenntartását szolgálja.

Az érzelmi intelligencia tanulható. Ezért fontos lenne a pedagógusképző intézményekben és a tanár-továbbképzéseken nagyobb hangsúlyt fektetni az érzelmi intelligencia fejlesztésére.

Ifjúság, sport, egészség

BARTHA Enikő

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác

bartha.eniko@avkf.hu

A rendszeres fizikai aktivitásnak a civilizációs betegségek megelőzésében kulcsfontosságú szerepe ma már nem vitatott.

Napjainkban divatossá vált egészséges életmód szerves részét képezi a rendszeres testmozgás. A rendszeres fizikai aktivitás, testmozgás, sportmozgás meghatározását és mérését tekintve számos elképzelés fogalmazódik meg. A jelen munka igyekszik ezeket a fogalmakat összefoglalva bemutatni és” közös nevezőre hozni”.

A gyermekeknek életre szóló élményeket, előnyöket, különleges fejlődési lehetőségeket biztosíthatunk a rendszeres mozgástevékenységek által. A motoros képességek javulásával együtt fejlődik a szocializációs, kommunikációs készségeik valamint az intellektuális képességeik is.

A gyermekek és serdülőkorú fiatalok fizikai aktivitását számos tényező befolyásolhatja: a nem, az életkor, személyes motiváció, a családi minta, a kortárs csoportok hatása, a különböző sportolási lehetőségek elérhetősége, az iskolai testneveléssel való elégedettség, a testnevelő tanár-edző személyisége, a médiában szereplő híres sportolók hatása valamint a különböző közösségi sportrendezvényekben való bevonódás lehetősége.

A korábbi hazai és nemzetközi kutatási eredményeket a gyakorlati tapasztalatokat ötvözve szeretném több oldalról is bemutatni az iskoláskorú fiatalok sportolási szokásait meghatározó paramétereket és a testnevelésről és sportról alkotott véleményüket.

A kutatási eredmények összesített tanulságait be lehetne építeni a testnevelés órák, sportfoglalkozások és edzések valamint a szabadidős tevékenységek anyagának megtervezésében és módszertani ajánlásaiban. A témában érdekelt szakemberek jártassága elengedhetetlen fontossággal bír, amikor egy adott közösség számára szeretnének fizikai aktivitást támogató kezdeményezéseket illetve sportprogramokat tervezni, szervezni és megvalósítani.

Környezettudatos életre nevelés alsó tagozaton az idegennyelv-oktatás keretében

BENCÉNÉ FEKETE Andrea
Kaposvári Egyetem, Kaposvár
fekete.andrea@ke.hu

A mindennapi életterünket körülvevő világunkat a technika rohamos fejlődéséből adódóan olyan sok káros hatás éri, hogy elengedhetetlenné vált a környezetvédelem témakörének érintése. A környezeti nevelés a Nemzeti Alaptanterv szerves része, mind a nevelési elvek, mind pedig az oktatási célok között megjelenik. A tapasztalatok alapján azonban nem tekinthető eredményesnek, mivel a környezettudatos magatartás terén nem járunk élen a szomszédos országokhoz képest.

Kiemelt feladatnak kell tekinteni már a korai életszakaszban is a környezettudatos életmód szükségletének kialakítását. A szemléletmód kialakítása azonban nem köthető csupán egy tantárgyhoz, hanem szükségessé válik az interdiszciplináris szemléletmód alkalmazása. Empirikus kutatásom során kérdőíves módszer segítségével kisiskolásokat kérdeztem meg arról, hogy tevékenykednek-e környezetük megóvása érdekében, fontosnak tartják-e a szelektív hulladékgyűjtést és mennyire tájékozottak ebben a témában. A vizsgálat tapasztalataira építve olyan projektet mutatok be, amely a német nyelvóra keretében, az idegen nyelvet eszközként használva, játékosan készíti fel a gyermekeket arra, hogy a saját környezetükre tudatosan figyeljenek oda, és helyes életvitelükkel járuljanak hozzá Földünk megóvásához. A németóra keretében alkalmazott projektmódszer alkalmas a célok megvalósítására, mivel olyan tanítási-tanulási tevékenység, gondosan előkészített, lépésről lépésre megtervezett, állandó visszajelzést, értékelést nyújtó folyamat, amely során a tanulók és nevelők közös alkotást hoznak létre, és e folyamat során szerzik meg az önálló gondolkodás, alkotás képességét.

A német nyelv tanulásának alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása és fejlesztése. A kommunikatív kompetenciák az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelentik, melyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen keresztül lehetséges. A nyelvi foglalkozások mindezen célok megvalósítása mellett kiválóan alkalmas környezetvédelmi ismeretek közvetítésére. Ez a projekt a NAT és a helyi tanterv követelményeihez igazodva lehetőséget biztosít arra, hogy minden diák megtalálja az egyéniségéhez leginkább illő feladatot, ismeretszerzési módszert. Ráérezhetnek a közös munka szépségére és az önálló ismeretszerzés élményére.

A projekt egyik kiemelkedő előnye, hogy a gyermekek munkáján keresztül lehetségessé válik a szülők, mint háttérbeli segítők bevonása a munkafolyamatba; amely lehetővé teszi a szociális fejlődés elősegítését, a kollektív környezettudatos szemlélet elterjesztését. Bár a gyermekek tanulási folyamatába a felnőttek nem tudatosan kapcsolódnak be, nem elhanyagolható a szerepe az ismeretek bővítésében.

Területi szemlélet indokoltsága a gyermekvédelemben – gettósodó falvak és egyéb kihívások

BOGÁRDI Tünde
Szent István Egyetem, Gödöllő
Bogardi.Tunde@gtk.szie.hu

A szociális szakmát minimális területi szemlélet jellemzi, azonban – ahogy Farkas (2012, 268) fogalmaz – „a globálisan és nemzeti szinten ignorált és kielégítetlen szükségletek, szociális problémák lokalizálódnak, olyan terheket rakva a helyi ellátásokra, amelyekkel azok képtelenek lesznek megbirkózni”.

Fokozottan szembesülhetünk ezzel, amikor a megyék összehasonlításában Borsod-Abaúj-Zemplént, illetve ezen belül is azokat a falvakat vizsgáljuk, amelyeket G. Fekete Éva (2009) gettósodó, erőforrásaikat felélő településeként, a Beluszky-Sikos (2008) szerzőpáros pedig igen rossz munkaerő-piaci helyzetű, szegény, de növekvő népességű, kedvező demográfiai mutatókkal rendelkező kistalvakként definiál. Megállapíthatjuk, hogy bár a lakosság korstruktúrájában kedvező változások történnek – nagy valószínűséggel a cigány lakosság egyre növekvő arányára visszavezethetően –, új társadalmi, gazdasági problémák jelennek meg, amelyek természetesen új válaszokat is kívánnak az ellátórendszer részéről, hiszen a lokális rendszerek azok, amelyek először találkoznak ezekkel az új típusú nehézségekkel.

A térbeli és társadalmi szempontból egyaránt marginális helyzetben lévő települések és csoportok esetében kiemelt figyelemmel kell kezelni a mélyszegénységben élő gyermekek sorsát, hiszen professzionális segítség nélkül sem esélyük, sem reményük nincs a minőségi életre.

A vizsgálat célja annak felmérése, hogy az említett településtípushoz tartozó falvak milyen gyermekvédelmet érintő kihívásokkal, feladatokkal találkoznak, mely problémák azok, amelyek fokozottan vannak jelen a mindennapokban.

A meglévő szolgáltatási, ellátási igények differenciálódásának feltárása, megismerése – amellett, hogy felhívja a szakma figyelmét az új vagy régebbi, de egyre fokozódó kihívásokra –, hozzájárulhat ahhoz, hogy a gyermekvédelemben is minél inkább meghonosodjon az a területi szemlélet, amely segítségével a lokális problémák eredményesebben kezelhetők.

Kutatások és fejlesztések a pedagógusképzés hatékonysága érdekében napjainkban

BOGNÁRNÉ KOCSIS Judit
Pannon Egyetem, Veszprém
bkocsisj@almos.uni-pannon.hu

A pedagógusképzés hatékonyságának, eredményességének növelését szolgálta a nemrégiben (2011. év augusztusában) lezárult TÁMOP 4.1.2/B projekt, amely a Pedagógusképzést segítő szolgáltató és kutatóhálózatok kialakítása címet viselte.

Az országban régióként egy-egy központ alakult, a Közép-Dunántúli Régióban a Pannon Egyetem Neveléstudományi Intézetében, hiszen a projektgazda a Pannon Egyetem volt, konzorciumi partnerei a Dunaújvárosi Főiskola és a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola.

A központ a projektidőszakot követően a fenntartott fejlesztésekkel működik. A projekt célja a kompetencia alapon működő pedagógusképzés volt, ezért többek között sor került - a tényleges tanári munkára, az eredményes munkavállalásra való felkészítés jegyében - tantárgypedagógiai tananyagfejlesztésre és módszertani megújításra, a képzők képzésére és egy szakmai szolgáltató és kutatóközpont kialakítására.

Kutatások folytak többek között a következő szakterületeken: angol nyelv és irodalom; nyelv- és beszédfejlesztő, ember és társadalom műveltségterület (etika); informatika, környezettan; magyar nyelv és irodalom; német nyelv és irodalom, pedagógia, mérnök-tanár, hittan- nevelőtanár.

A vállalt tizennégy téma teljesítése során elkészült produktumok, adatbázisok elérhetők a Pedagógus Képzést Segítő Szolgáltató és Kutatóközpont honlapján, a <http://www.tanarkepzoHALOZAT.hu> weboldalon.

A honlap adatbázisa lehetőséget nyújt a szakmai megújulásra, a pedagógiai tudásbővítésre mind a pedagógushallgatók, mind a már praktizáló pedagógusok számára. Kutatási eredmények, információk, szakmai anyagok érhetők el többek között a pedagógiaelmélethez kapcsolódóan (pl. adatbázisokhoz való hozzáférés), de akár szakmai, gyakorlati kérdések feltevésére is lehetőség van (pl. kutatómódszertani kérdések tekintetében) a honlapon keresztül.

A referátum célja annak bemutatása, hogy a projekt időszakot követően miként működik a honlap, milyen típusú szolgáltatások érhetők el rajta keresztül és azok hogyan segíthetik a pedagógusok munkáját.

Digitális rajzprogramok az óvodai képzőművészetben

BORBÉLY Diana

Benedek Elek Óvoda, Dunaszerdahely

diana.borbelyova@gmail.com

Modern korunk néhány évvel ezelőtt magával hozta az óvodai nevelés radikális reformját, mely által aktuálissá vált az informatikai nevelés óvodába való bevezetése, valamint feladatainak és módszereinek átgondolása. Ezáltal lehetőség nyílt arra, hogy a gyermekek már óvodás korban megismerkedjenek a számítógéppel – századunk alapvető technikai eszközével. A számítástechnika korai alkalmazásával kapcsolatban azonban megoszlanak a vélemények. Többen szkeptikusak, mások viszont támogatják. Mivel az Állami művelődési program – ISCED 0 előírja, ezért az óvodáskorú gyermekek digitális kompetenciáinak fejlesztése 2008-tól kötelező hazánkban.

A számítógéppel végzett munka során az óvodában rajzprogramokat is kellene alkalmazni, mely az óvodai képzőművészetnek egy aránylag új szakterülete. Szükséges foglalkoznunk vele, hiszen nemcsak szakirodalomban, illetve szakmódszertanban van hiány, hanem jelenleg gyakorlati alkalmazása is nehézkes. Az óvodapedagógusok még csak most kezdik felfedezni e területet.

A tanulmány célja az óvodában alkalmazható digitális rajzprogramokban rejlő lehetőségek és azok kiaknázásának bemutatása, illetve a bennük rejlő pozitívumokra való rámutatás – elsősorban gyakorlati tapasztalatok alapján. Ezáltal célja a rendelkezésünkre álló elmélet összevetése a gyakorlattal, hogy az óvodapedagógusok számára átláthatóvá tegye a fejlesztés indokait, miértjeit. Célja továbbá rámutatni a számítógépes rajzolásban rejlő előnyökre, a szakszerűen alkalmazott oktatóprogramok gyermeki képességek fejlődésére való pozitív hatására – természetesen komoly tudományos és szakmai mérlegelés szemszögéből. A tanulmány taglalja még a képzőművészeti nevelés céljainak és tartalmi összetevőinek értelmezését az innovációk tükrében, valamint röviden összeveti a hagyományos papír alapú rajzolást a digitális ábrázolással. A hagyományos és digitális rajzolás fejlődésének összehasonlítása ugyanis mindezekig még felfedezetlen terület, mely meghódításra vár az óvodapedagógiában.

A munka fejezetei:

- Számítástechnika az óvodában
- A digitális kompetenciák fejlesztése
- Rajzprogramok helye és alkalmazása az óvodai nevelésben
- Konkrét rajzprogramok felhasználási lehetőségei
 - az óvodában alkalmazható rajzprogramok tárháza, ismertetése
 - Paint program
 - Tux Paint
 - Varázsecset
 - Relevation Natural Art
 - Comenius Logo

A tanulmány végezetül felhívja a figyelmet arra, hogy mit sem ér a digitális technika megfelelő program és hozzáértő pedagógus nélkül. A technológia bevezetését tehát az óvodai nevelésbe mindenképp flexibilisen változó innovációs folyamatnak kell tekintenünk, hiszen minden ilyen jellegű aktivitást dinamikusan modifikálni kell az aktuális szükségletek, célok, egyéni sajátosságok és változó világunk tükrében.

(Élet)korszerű helyismereti – helytörténeti kiadványok élményközpontú használata az oktatásban

BŐSZÉNÉ SZATMÁRI-NAGY Anikó
boszeaniko@invitel.hu

Hogyan segítik az élményközpontú tanulást azok a helyismereti–helytörténeti kiadványok, amelyeket három város nevelési-oktatási intézményei segédanyagként használnak az oktatásban?

Az elemzés tárgyát képező munkafüzetek és könyvek azonos koncepció alapján, önkormányzati megrendelésekre készültek. A négy korosztálynak szóló kiadványok koncepciója más városra is adaptálható.

Az óvodás foglalkoztató füzet témakörei úgy épülnek fel, hogy az óvodák nevelési programjába illeszthetők legyenek. Az általános iskolák alsó tagozatosainak szánt munkafüzet folklorisztikus keretben mutatja be a település objektumait, közösségeit, társadalmát. A felső tagozatos és a középiskolás diákok által használt könyvek a történelem menetét követik, így a helytörténet a köztörténettel párhuzamosan tanítható.

A feltett kérdésre a válasz a kiadványok használatának gyakorlati tapasztalatai alapján adható meg. A munkafüzetekben és a könyvekben is számtalan feladat szerepel, ezzel ötlettárként is segítik a pedagógusok munkáját.

Az óvodások és kisiskolások a város természeti és épített környezetével, néphagyományával ismerkedve játékokon, meséken, verseken, dalokon, kézműves tevékenységen keresztül élhetik meg a valóságban és a színes képeken látottakat.

A 10-14 éves korosztálynak és a középiskolásoknak készült könyvek a helytörténet, a történelem, valamint az irodalom és a művészeti tárgyak tanításában is használhatók. A feladatokban dráma, vizualitás, zene, kézművesség is teret kapott.

A könyvek anyagát kiegészítő olvasmányok, szemelvények gazdagítják. Az ifjabb korosztályt inkább a konkrét gondolkodás jellemzi, s az élményszerű történetek révén ismerik meg legjobban a történelmi tényeket. Az idősebbek számára a képszerű megjelenítés mellett az elvont gondolkodás fejlesztésére is lehetőséget adnak a szemelvények.

A kötetek lényegi összetevője a gazdag, színes képanyag, amely a szöveg ismeretében értelmezhető. A munkafüzetek és könyvek használata során fogalmazták meg pedagógusok, hogy ezek interaktív kiadványokként használhatók.

Soproni óvodapedagógus hallgatók tanulási szokásainak vizsgálata e-learning tananyagfejlesztés tapasztalatai alapján

BUCSY Gellértné, KATONA György

Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar, Sopron
bucsy.gellertne@bpk.nyme.hu & katona.gyorgy@bpk.nyme.hu

Előadásunkban egy több éve folyó sportpedagógiai kutatás részeredményeiről számolunk be. A „Gimnasztika multimédia tananyag az óvodában” e-learning programcsomag a 2007/2008-as tanév első félévében került bevezetésre nyertes HEFOP pályázat segítségével a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán. A tananyag óvodapedagógus hallgatók kötelező gimnasztika kurzusának elméleti ismereteit tartalmazza.

Longitudinális vizsgálatunk célja nappali és levelező tagozatos óvodapedagógus hallgatók internetes ismeretelsajátítással kapcsolatos tanulási stratégiájának és tanulási teljesítményének követése volt. Vizsgáltuk továbbá a tanulás eredményességét nagyban befolyásoló tanulói aktivitást és motiváltságot is. Módszereink a dokumentumelemzés, az írásbeli kikérdezés, tudásszintmérő próbák és a Moodle e-learning keretrendszer felhasználói aktivitást követő adatbázisának elemzése voltak. A mintát 444 fő nappali és 199 fő levelező tagozatos óvodapedagógus hallgató képezte.

A kérdőíves adatgyűjtés eredményei számot adtak arról, hogy a gimnasztika kurzusokon a diákok szívesen tanulnak az e-learning tananyagból, jól motiváltak. A hallgatói aktivitás alapján megállapítottuk, hogy a felhasználók a vizsgált félév minden hónapjában, napjában, napszakában és órájában érdeklődtek a tananyag iránt. Ez az érdeklődés azonban nem volt egyenletes. A Moodle e-learning keretrendszer felhasználói aktivitást követő adatbázisának elemzésével követtük a tananyag feldolgozása során igénybe vett szolgáltatásokat is. Az igényes felhasználók éltek a médiaszolgáltatás összes lehetőségével, a diákok többsége viszont nem használta ki ezeket teljes körűen. Az egyébként magas aktivitásszámok adataiból látható, hogy kampányszerűen, a számonkérések időszakában foglalkoztak a tananyaggal és nem kellő mélységgel. A video anyagok megtekintése például az aktivitások mindössze 10 százalékát tette ki. A tanulás hatékonyságára a hallgatói munka nyomon követésén túl a tudásszintmérő tesztek eredményeiből is következtettünk. Eszerint főleg az alacsony kontaktóraszámú levelező tagozatos képzésben jelentett előnyt az önálló internetes tanulás.

A jövőben a tanár-diák, diák-diák közötti kommunikációt kívánjuk erősíteni, segítve ezzel a felhasználók még sikeresebb önálló tanulását. A hallgatói csoportmunkára, a széleskörű digitális kommunikációra a Moodle e-learning keretrendszer jó lehetőséget ad.

A magyar népi játékok tantárgyi integrálhatósága és pedagógiai lehetőségei az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában

BUDAINÉ BALATONI Katalin, ZSÓTÉR Boglárka
Örökös Oktatási Stúdió, Tök
katabalaton@gmail.com

A népi játék már több évtizedes, sőt évszázados múlttal rendelkezik. Számos szakirodalom tanúsítja vitathatatlan pedagógiai funkcióit. Hajdanán a mindennapi életbe való szocializációs folyamat volt fő célja. Jelenleg leginkább a hagyományörzés és a játékfunkció élteti. Pedig valójában sokkal több pedagógiaileg alkalmazható tartalommal bír. És optimális felhasználás esetén kiválóan lépést tud tartani az aktuális oktatás-módszertani nézetekkel.

Elsődleges hipotézisünk: A magyar népi játékok olyan készség- és képességfejlesztő, valamint információközvetítő pedagógiai lehetőségekkel bírnak, amelyek mind a nevelési, mind a tudás-átadási alkalmakkor, óvodai és általános iskolai oktatás keretein belül is széles körben alkalmazhatók, ezáltal komplex és több tanulási módszert ötvöző eszköztárat biztosíthatnak a szakembereknek.

A kutatás módja: A népi játékok készség- és képességfejlesztő hatásának bizonyítása nem könnyű feladat. Ehhez mindenképpen tudatos módon kell a népi játékokhoz nyúlni, azaz ki kell tűznünk, hogy milyen készség vagy képesség fejlesztésére fókuszálunk, és ez alapján kiválasztani az alkalmazandó játékokat. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése pedig elengedhetetlen, a fejlődés dokumentálása sarkalatos kérdés. Így tehát az analitikus feldolgozáson túl szükségünk van a pedagógusok mindennapi munkájából származó visszajelzésekre.

Az előadás tartalma: Különböző típusú népi játékokon keresztül szeretnénk bemutatni, hogy az intézmények munkájához miként lehet kapcsolni a népi játékok igen széles pedagógiai, módszertani eszköztárát. Többek között miként jelenhet meg egy játék a számismeret, számtudat, a matematikai feladatok oktatása során, milyen környezeti, társadalmi ismereteket közvetíthetnek, milyen hatással lehetnek a személyiségfejlődésre, miközben a gyerekek „csak játszanak”.

Az előadás célja: Szeretnénk gyakorlati példákkal demonstrálni a hipotézisünkben megfogalmazott szerepek megjeleníthetőségét, kutathatóságát, valódi, alkalmazhatóságának széles skáláját, és mindezek mellet a népi játékok azon tulajdonságát, amelyek naprakésszé teszik ezt az öröklött pedagógiai módszert.

„Ha így haladsz fiam, sokra fogod vinni!” A pedagógusok sikerrel, karrierrel kapcsolatos nézetei

BUDAVÁRI-TAKÁCS Ildikó
Szent István Egyetem, Gödöllő
budavari-takacs.ildiko@gtk.szie.hu

Az egyik legismertebb ösztönző mondat, ami a pedagógusok száját elhagyja: „Ha így haladsz fiam, sokra fogod vinni!” Ez, az én fülemben is ott csengő mondat motoszkált bennem, amikor feltettem magamban a kérdést: mit is gondolnak a pedagógusok sikerességen, sikeren, karrieren? Mit gondolnak a saját sikerességükről, azok összetevőiről, ill. a diákok sikerességének útjáról? Mit gondolnak a karierről, a céljaikról, ill. a célok eléréséhez szükséges eszközökről? Ők, akik mintaként állnak a következő generációk előtt...

A pedagógusok sikerrel kapcsolatos nézeteiről mindaddig viszonylag kevés kutatás foglalkozott, ugyanakkor a téma a mai, siker-orientált, sokszor sikert hajszoló világunkban rendkívül aktuális.

A vizsgálatba mintegy 170 pedagógust vontam be, különböző szintű és típusú iskolákból. A sikertényezőik vizsgálatához Váriné által 1999-ben létrehozott, általam átalakított kérdőívet használtam, a cél és eszközértékek vizsgálatához pedig Rokeach 1973-ban publikált kérdőívét.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a vizsgált mintámban a pedagógusok a sikert elsősorban belső erőfeszítésekkel kötik össze. A saját sikerességüket meghatározó tényezőket és a diákjaik sikerességét meghatározó tényezőket markáns tulajdonságok mentén másként látják. A pedagógusok karrier szemlélete a modern karrier elméletek felfogását tükrözi. A karierről úgy gondolkodnak, mint kompetenciafejlődés, kompetenciagazdagodás, ill. személyiségfejlődés. A vizsgált mintámban a Rokeach-féle értékek rangsorában preferált értékeként jelennek meg a „presztizsvezéreltség” és a „konszolidáltság” faktorába tartozó értékek. Igen elgondolkodtató eredmény azonban az, hogy az elutasított értékkörökben a „személyes irányultság” és az „autonómia” jelenik meg.

Zenei képességekkel kapcsolatos előmérés tapasztalatai zeneművészeti szakközépiskolában

BUZÁS Zsuzsa
Kecskeméti Főiskola, Kecskemét
zsuzsabuzas@gmail.com

LELE Anita
SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged
leleanita@freemail.hu

2012 októberében kutatást végeztünk a Szegedi Tudományegyetem Vántus István Gyakorló Zeneművészeti Szakközépiskolában. Felmérésünkben zeneművészeti szakközépiskolai képzésben résztvevő hangszeres és énekes diákokat kérdeztünk metakognitív és zenei képességeikkel és tanulmányi eredményeikkel kapcsolatos tanulói kérdőív segítségével.

Magyarországon jelenleg 19 zeneművészeti szakközépiskolában és művészeti középiskolában folyik zenei képzés. A zeneművészeti szakközépiskolákban az oktatás fő irányvonala a komolyzene nagy alapterületeihez – klasszikus zene, népzene és jazz – kapcsolódik, ugyanakkor cél, hogy a végzett diákok ne csak magasan képzett zenészek, hanem az általános műveltségi alapokat is birtokló, érzékeny emberek legyenek.

A zenei képességek tényezőit egy általunk kidolgozott kérdőívvel vizsgáltuk, név nélkül, az évfolyam jelölésével kértük a kitöltést. A kérdőív a Kodály-koncepció, Hollenbeck (2008) kérdőíve alapján és a Nemzeti Alaptanterv a zeneművészeti szakközépiskolai szolfézs tantárgyra vonatkozó követelményeinek a gyakorlattal való összevetése alapján épül fel.

A vizsgálat körét a zeneművészeti szakközépiskolások 9–13 évfolyamának körében határoztuk meg. A számukra készített online kérdőív 50 kérdést tartalmazott, melyek a háttérváltozók, érdemjegyek és a különböző zenei, illetve metakognitív készségekkel kapcsolatos területeket tartalmazták. Külső befolyásoló tényezők tekintetében a családi hatást vizsgáltuk; apa, anya legmagasabb iskolai végzettségét, a családban előforduló professzionális, amatőr zenészek arányát, kollégista-e a diák, milyen típusú zenekarban játszik, valamint a közismereti és zenei tantárgyak előző tanév végi érdemjegyére kérdeztünk rá.

A kutatásunk további célja egy olyan könnyen hozzáférhető, online mérőeszköz kialakítása, amely átfogó képet nyújthat a hangszeres tanuló diákok zenei, metakognitív és affektív képességeiről, azok fejlődéséről a magyar zeneművészeti szakközépiskolai, illetve a zeneművészeti felsőoktatás szolfézs-zeneelmélet oktatásában.

IKT eszközök használata az oktatásban

CZÉDLINÉ BÁRKÁNYI Éva
SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged
czedli@jgypk.u-szeged.hu

Intézményünkben nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy tanító szakos hallgatóink rendelkezzenek a multimédiás eszközök oktatásban való felhasználáshoz szükséges kompetenciákkal. Ugyanakkor utolsó éves növendékeink külső tanítási gyakorlataikon többször tapasztalták, hogy szakvezetőik nem élnek a rendelkezésre álló IKT lehetőségekkel, illetve nem engedték azt sem, hogy a jelöltek használjanak multimédiás eszközöket óráikon.

Az oktatásirányítás már a 90-es években megfogalmazta az IKT eszközök oktatásban való elterjesztésének fontosságát. Az iskolák digitális zsúrkocsival, majd interaktív táblával való ellátása, s a számos informatikai fejlesztést támogató pályázat is e célt szolgálta.

Egy 2006-ban készült, az SDT monitorhoz kapcsolódó mérés szerint a hazai tanárok fele rendszeres IKT használó. A multimédiás taneszközök igen népszerűek a diákok és a tanárok körében. A multimédia technológiák segítségével rövid idő alatt nagy mennyiségű információhoz lehet jutni, mely sokkal hatékonyabbá teszi a tanulást.

Az óráimon azonban azt tapasztaltam, hogy hallgatóink meglehetősen tájékozatlanok e téren. Kíváncsi voltam, milyen IKT tapasztalatokra tettek szert közoktatási tanulmányaik során. E célból egy kérdőívet készítettem, melyben háttérkérdésekre, általános és a középiskolában a különböző órákon használt IKT eszközökre, ezek használatának céljára kérdeztem rá, valamint hogy ezeket tanulóként használhatták-e? Ennek megfelelően hipotéziseim a következők voltak:

- ✓ A folyamatos fejlesztések következtében az IKT eszközök felhasználása a középiskolában szignifikánsan magasabb szintű, mint az általános iskolában.
- ✓ Az IKT eszközök használata egyik iskola fokozatban sem éri el sem a kívánatos, sem a nemzetközi szintet.

A kérdőívet 85 hallgató töltötte ki. A reliabilitás jellemzésére a Cronbach-féle alfa koefficienszt használtam, mely 0,967-nek adódott. A szignifikancia vizsgálatok eredménye szerint sem az eszközhasználat, sem a felhasználás terén nincs jelentős eltérés a vizsgált általános és a középiskolákban. Előadásomban a kérdőív részletes eredményeit kívánom ismertetni.

Testnevelés oktatásban résztvevő szegedi tanítók vizsgálata különös tekintettel a mindennapos testnevelés bevezetésére

CZIBERÉNÉ NOHEL Gizella
SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged
cziberin@jgypk.u-szeged.hu

Több mint 10 éve foglalkozom tanítók képzésével, melyen belül a testnevelés oktatására készítem fel őket, részben a mozgásos területek, részben a tantárgy-pedagógia keretein belül. A mindennapos testnevelés bevezetése kapcsán ismét felszínre került az a vita, mely régóta megosztja a testneveléssel foglalkozókat: ki oktassa alsó tagozaton e tantárgyat? Egyetemet, főiskolát végzett testnevelő, vagy a tanító?

Hiszem, hogy a gyermeki személyiségfejlődést, annak életkori sajátosságait, fejlesztési módszereit az alsó tagozaton a tanítóknál jobban nem ismeri senki. Azt vallom, hogy a testnevelés területén olyan szakmai tudással kell e tanítókat felvértezni, melynek birtokában, a „tarsolyukban” lévő gyermekismerettel, nevelési módszerekkel, módszertani fogásokkal igen eredményes munkát tudnak végezni.

A vizsgálatom célja, hogy képet kapjak a testnevelést oktató szegedi tanítók e területen betöltött szerepéről, bizonyos kérdésekben véleményükről. Feltételezem, hogy

- a tanítók többsége nem szívesen adná át a testnevelés oktatását más szakembernek;
- egyetért a mindennapos testnevelés bevezetésével;
- beismeri, ha vannak nehézségei a heti öt óra vezetésében.

Kérdéseim, hogy a vizsgált tanító:

- szereti-e a testnevelést oktatni?
- átadná-e a testnevelés órák tartását testnevelőknek?
- egyetért-e a mindennapos testnevelés bevezetésével?
- felkészítette-e a főiskola erre a feladatra?
- küzd-e nehézségekkel a megnövekedett testnevelés órák vezetése miatt? Melyek ezek a nehézségek?
- igényelné-e továbbképzések szervezését, és mely területeken?
- a szakirodalomban tájékozódik-e?
- véleménye szerint mely területen kell a testnevelést oktató tanítónak igazán magas szintű tudással rendelkezni?

A vizsgálat során valamennyi szegedi általános iskolai tanítót megkerestem 2012 novemberének elején. Általam készített kérdőívet használtam, mely 20 kérdésből állt. Ezek között voltak zárt és nyitott kérdések is. Az eredmények feldolgozása egyszerű statisztikai módszerrel történt, a kapott adatokat elemeztem, összehasonlítottam, és következtetéseket vontam le. Ezen eredményeket szeretném megosztani a konferencia résztvevőivel, bízva azok építő jellegében.

A munkaerőpiac igényeinek megfelelő oktatási rendszer?

CSEHNÉ PAPP Imola
Szent István Egyetem, Gödöllő
papp.imola@gtk.szie.hu

Az oktatás közvetlenül meghatározza egy ország jövőjét, hiszen a mai modern társadalom egyik lényeges alrendszerét képezi. A Schulz által alkotott emberi tőkeelmélet is azon a feltételezésen alapul, hogy az oktatás jelentős mértékben hozzájárul a gazdaság növekedéséhez. Ezen részpolitika legszorosabb kapcsolódása a munkaerőpiac felé irányul, hiszen hatékonysága is abban mérhető, hogy az iskola milyen mértékben tudja felkészíteni a fiatalokat a munkaerő-piaci lehetőségekre. Napjaink egyik legfontosabb törekvése az, hogy a képzés és a foglalkoztatás között szorosabb összhang alakuljon ki, hiszen a munkanélküliség csökkentésének egyik módja, hogy a képzés jobban szolgálja a munkaerő-piaci igényeket. A munkanélküliség, mely az 1990-es évek legelején jelent meg a hazai társadalomban, a fiatal korosztályokat, a pályakezdőket jobban sújtja, mint a munkaképes korú népesség egészét. A világ fejlett országaiban ez ugyanígy van. Az oktatás két féle módon csökkentheti a munkanélküliséget: ha emelkedik a munkaerő-állomány iskolázottsági színvonala (a magasabb iskolai végzettségűek között létszámarányukhoz képest jóval kevesebb a munkanélküli), illetve, ha a rendszer minél tovább tartja bent a fiatalokat a képzésben az iskolai oktatás és szakképzés kiterjesztésével (ha a fiatalok tovább tanulnak, akkor később lépnek ki a munkaerőpiacra).

A tanulmány azt fejtegeti, hogy a magyar társadalomban miként igazodik az egyes oktatási szinteken az ott tanulók létszáma, valamint a szakma- és képzési struktúra a munkaerőpiac igényeihez.

Pályaorientáció és pályaegettség a középiskolában

CSIKÓSNÉ SIPEKI Irén
Budapesti Gazdasági Főiskola, KVIFK, Budapest
irensipeki@gmail.com

A magyar oktatáspolitikai rendelkezik a nemzeti alaptantervekben a pályaegettióról, mint műveltségi területéről, elismerve az iskolák szerepét a munka világra való felkészítésben. Ezzel megfelelünk az Európai Unió belüli megközelítésnek, ahol az iskolák világában az életpálya-tanácsadás önálló tantárgyként vagy beépülve a műveltségterületekbe megjelenik. A pszichológiai fejlődéselvű megközelítések egyik kiemelt jelentőségű eleme a pályaegettség, mely pedagógiai szempontból is jól megközelíthető fogalma a pályafejlesztéssel kapcsolatos kutatásoknak. Elképzelésünk szerint az iskola szerepe kiemelkedő jelentőségű az önismeret, realitásismeret fejlesztésében is, amely kapcsolódik a felnőtté válás támogatásához, mint a kiemelt feladathoz a középiskolákban.

Különböző képzési programú és fenntartójú intézmények tanulóinak vizsgáltuk meg a jellemző pályaegettség szintjét, remélve, hogy az eredmények segíthetik az eredményesebb felkészítést a munka világába való belépésre. A bemutatásra kerülő adatok a 2003- 2010 közötti vizsgálatok részét képező pályaegettségi felmérés eredményeit mutatják be.

A kutatásban három-három különböző fenntartású gimnázium és szakiskola, valamint kettő, szintén különböző fenntartó által működtetett szakközépiskola vett részt a közép-dunántúli régióból.

Vizsgálatunkban 275 fő töltötte ki a kérdőívet. Válaszaikat a következő öt dimenzió mentén összesítettük és értékeltük: tervezés, aktivitás, informáltság, döntési kompetencia és realitásorientáció.

Összességében elmondhatjuk, hogy a képzési program szerint a gimnazisták pályaegettségi szintje megfelelő, azonban a szakiskolák esetében hiányosságokat találtunk, mely mielőbbi rendezése kiemelt jelentőségű lenne a közeljövőben a sikeres munkaerő-piaci részvétel érdekében.

Facebook az iskolás gyerekek életében - Egy megfigyelési kísérlet első tapasztalatai -

CSORBA Fanni Ildikó
Miskolci Egyetem, Miskolc
csorbafanny@gmail.com

Egy szűkebb bázisú empirikus kutatásom során, amely az informatikaoktatásról szól, fontosnak tartottam, hogy online is megfigyeljem a mintába tartozó diákokat. Figyeltem azt, hogy milyen időközönként posztolnak, milyen játékokkal játszanak, milyen oldalakat látogatnak, és milyen alkalmazásokat használnak.

Amellett a tény mellett nem lehet elmenünk, hogy a *Facebook* használata beépült a mindennapokba a társadalom nagy részénél. Már az egész világot behálózó interaktív hálózati médium született. Az általam megkérdezett diákok mindegyik azt állította, hogy leggyakrabban a közösségi oldalon való beszélgetésre, barangolásra használja az internetet. Egyre inkább online tartják a kapcsolatot egymással az emberek. Nagyon gyakran lehet hallani azt a kifejezést, hogy a z generáció tagjai leginkább a Facebook-on élik az életüket. Szinte mindent megosztanak az online közösséggel: azt, hogy mit ettek, mit ittak, merre jártak, merre vannak jelenleg. A felhasználói kör természetesen a tanárookra is kiterjed. Ők is regisztrálnak a Facebook-ra és ők is használják az oldal alkalmazásait. Ezért az iskolai életre is hatással lehet a legnépszerűbb közösségi oldal.

Az online felület nyújtotta lehetőségek, az, hogy meg lehet jeleníteni térképen, hogy éppen merre vagyunk, hogy pontos helymeghatározást adhatunk magunkról, éppen annyira lehet ártalmas, mint amennyire élvezetes. Így, hogy mindenki számára elérhetővé tesszük, hogy mit is csinálunk éppen, akaratlanul is képbe kerülnek a tanárok és, sajnos nem egy esetről lehet hallani, hogy különböző bűnözők is megfigyelik ilyen módon az áldozatukat.

Az előadás a kiválasztott osztály tanulóinak tíz napi Facebook-aktivitását, annak jellemzőit elemzi.

A pályaválasztás pedagógiai jellegzetességeinek vizsgálata versenysportoló diákoknál

DORNER László
Eszterházy Károly Főiskola, Eger
dorner@ektf.hu

Háttér és célok: Jelen kutatásomban arra vállalkozom, hogy egy kiemelt figyelmet igénylő, tanulmányi szempontból gyakran „hátrányos helyzetű” csoport, a versenysportoló diákok pályaválasztási jellegzetességeit mutassam be.

Módszer: A mintámat alkotó szaktanárokkal (5 fő) és a diákokkal (60 fő) félig strukturált interjúkat végeztem. Nyitott kérdésekkel dolgoztam, majd összegeztem a tanulók válaszait, kiemelve a leggyakoribb említett mintázatokat. Vizsgálatom kiterjed a versenysportoló diákok sporttal kapcsolatos viszonyának felmérésére, az őket tanító tanárok véleményének feltérképezésére, valamint a sporttal kapcsolatos pályák választásának egyéni jellegzetességeire is.

Eredmények: Világosan kirajzolódik az a mintázat, miszerint a sport a diákok életének meghatározó eleme, gyakran fő motivációs tényezője. A megkérdezett tanulók számottevő hányada tervezi sporttal kapcsolatos pálya választását, megszerzett elméleti és gyakorlati tudásának átadását a következő generációnak. A sportoló diákok jelentős része nehezen tudja összehangolni a tanulást, a sportot és a magánéletet. Gyakran magántanulói státuszban tudják befejezni a középiskolát, és „könnyebben elvégezhető” felsőoktatási szakot keresnek továbbtanuláskor, ami a sportolási lehetőséget is biztosítja. Kijelenthetjük, hogy az általános és középiskola alatt, illetve az érettségi idején a szülői segítség nélkülözhetetlen mind anyagi, mind erkölcsi értelemben.

Konklúzió: Dolgozatom felhívja a figyelmet a versenysportoló diákok speciális igényeire, ugyanis szaktanárként, osztályfőnökként kiemelt figyelmet kell fordítanunk arra, hogy azok a tanulók, akik vállalják, hogy iskolájuk, településük és nemzetük hírnevét kiemelkedő teljesítményükkel gyarapítsák, képesek legyenek megoldani megnövekedett feladat-és szerepkövetelményeikből adódó nehézségeiket, és a pályaválasztásuk is adekvát legyen. Fontos felkészítenünk őket a sport utáni élet jellegzetességeire is, valamint szociális képességeik erőteljes fejlesztése hosszú távon megfelelő protektív faktor lehet.

A hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozásának rendszer szemléletű megközelítése

DUDÁS Marianna
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza
dudasm@nyf.hu

A tehetségfejlesztő pedagógiának az az alapvető hozzáállása a tehetséges tanulókhöz, hogy a tehetségígéreteket diagnosztizálja, kiválasztja, majd cselekszik a tehetségük gondozása érdekében. A tehetséggondozás rendszere Magyarországon igen kimunkált, amelyben a totális személyiség kibontakoztatása a cél, és egyaránt alkalmazza az *elkülönítés*, a *gyorsítás* és a *gazdagítás* módszereit.

Alapvető tévhit, hogy a tehetség kibontakozását nem lehet megakadályozni. Támogató háttér – ahol Mönks szerint három környezeti tényező játszik döntő szerepet a gyerekek tehetségének kibontakozásában –, az iskola, a család, és a társak nélkül a tehetséges tanuló nem lesz képes érvényesülni. Vagyis a tehetséget gondozni, fejleszteni kell. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozása kiemelt jelentőséggel bír, de sajnos a jelenlegi iskolai gyakorlat, amely a tehetség felfedezésére épít, növeli az esélyegyenlőséget, ugyanis a tehetség felfedezése magában rejti annak a veszélyét, hogy csak azok a gyerekek kerülnek a tehetségnevelés homlokterébe, akik életében a családi nevelés, a gének, a nevelési környezet, a magasabb társadalmi presztízs, szerencsésen találkoznak. Tehát a potenciális tehetségek nem elsősorban a hátrányos helyzetben lévők közül kerülnek ki. Nagyon kevés az olyan gyerek, aki a mostoha körülmények között is képes boldogulni, így alapvető téveszme, hogy a tehetség utat tör magának.

Ma Magyarországon, a jog – a köznevelésben – a hátrányos helyzet megállapításakor egyértelműen a szülők alacsony iskolai végzettségét és a rendszeres, illetve rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban való részesedést veszi csak figyelembe. A szociokulturális hátrány elemeihez tartoznak az anyagiak, az ingerszegény környezet, a képességek hiánya és a tanulás, tudás értékének problémája. Ebben a kérdésben a szülő, a család szerepe óriási, mert ideális működése esetén érzelmi stabilitást, támaszt nyújt a gyermeknek, és ezzel hozzájárul a tehetségígéret kiteljesedéséhez. Az oktatás, nélkülözhetetlen, de nem elégséges eleme az esélyteremtésnek, ugyanis a gyermeket mindig a szociokulturális környezetével együtt kell értelmezni. Ezért ebben a struktúrában a tehetséget rendszer szemléletűen kell megközelíteni. Nem az iskolai követelményrendszer módosítása a megoldás, hanem a módszertané. A módszertannak viszont összhangban kell lennie a fejlesztés alanyával és a céllal.

A tehetségazonosítás és fejlesztés komplex lehetőségei

DURÓ Zsuzsa

Hubay Jenő Alapfokú Művészeti Iskola, Budapest

tehetseg@duroszuzsa.hu

A tehetségfejlesztés a nevelési intézményekben folyó nevelő-oktató munka kiemelt feladata. A tehetségígéretes gyerekek diagnosztizálásához elengedhetetlenül szükséges tudással, képességekkel sajnos nem rendelkezik minden pedagógus. Ezért fontos olyan ismeretekkel, tudásanyaggal felszerelni őket, melyek segítségével hatékonyan el tudják dönteni, kik a magasabb szintű fejlesztésre alkalmas tanulók.

Az azonosítást követően szükséges az egyéni differenciált képességfejlesztés, a gazdagító, dúsító programba történő bevonás, az erős oldal erősítése, a gyenge oldal felzárkóztatása, a folyamatos nyomon követés, illetve a szülők, pedagógusok részére a tanácsadás.

A tehetséggondozás magába foglalja a személyiségfejlesztést is, amely meghatározó a folyamat sikeréhez vezető úton. Speciális módszerek, eszközök gyakorlati alkalmazásával hatékonyan tudjuk kibontakoztatni a gyerekek átlagosnál magasabb szintű képességeit.

A Génus program keretein belül, a Hubay Alapfokú Művészeti Iskolában létrehozott, kiválóra akkreditált és mára már térségi feladatokat is ellátó Hubay Tehetségpont komplex, az országban szinte egyedülálló tehetséggondozó munkát végez. A szülők, pedagógusok visszajelzései alapján elmondhatjuk, hogy a programban részt vevő gyerekek jelentős fejlődést mutatnak. Szignifikáns változás tapasztalható a részképességeik területén, a tudástranszfer megvalósulásával az iskolai teljesítményükben. Ezek mellett a szülők, pedagógusok rendszeresen beszámolnak a gyerekek személyiségében megnyilvánuló változásokról is: együttműködőbbek, motiváltabbak, önértékelésük pozitívabb stb. Előadásomban a tehetségpontban folyó munkát, a program részleteit kívánom ismertetni.

Lissajous görbék generálása játékosan

FARKAS Károly
Óbudai Egyetem, Budapest
farkas.karoly@nik.uni-obuda.hu

Napjaink felsőszintű oktatáspolitikai elképzelése: az informatikát külön tantárgy helyett, tanítsuk a többi tárgyba integráltan. Az elképzelés helyességéről itt csak annyit, hogy elvileg lehetséges, amint a testnevelés oktatására sem kellene (elvileg) külön tantárgy.

Ettől a problémától elvonatkoztatva – bár azzal vitatkozó érvelésként is - evidens, hogy lehet, célszerű az informatikával tanítani, illetve az informatikát valóban igen hatékonyan példázhatjuk, s így taníthatjuk annak alkalmazásával is. Ehhez „csupán” informatikailag is kellően képzett, az informatika tanítás módszertanát is ismerő, és alkalmazni tudó pedagógusokra van szükség. Esmének, célnak kiváló az élsportoló képességgel, azt átadni képes tudással rendelkező matematika professzor is.

Ettől függetlenül, a matematika-geometria tanítására talán nincs is jobb módszer jelenleg, mint annak számítógépes változata. A megfelelő programokkal tudunk gyorsan, pontosan szépen, elegendő számosságban különféle alakzatokat megjeleníteni. Ha a megjelenítés algoritmusát is követjük, sőt magunk alkotjuk meg, úgy az alakzatok tulajdonságai, az összefüggések világosabban – szó szerint is – láthatóbbak. A Paradicsomi Mikrovilágban – amelyről már több helyen publikáltunk, először Portóban – igen célszerűnek találtuk a matematikai görbék generálását. Jelen előadásban teknőceink mozgásainak szuperpozíciójával állítunk elő Lissajous görbéket, annak elfajult/egyszerűbb fajtáit is: ellipszist, kört, egyenest. A látványos játék egyaránt fejleszti a programozási készséget, bővíti a geometriai ismereteket, a vizuális készséget, de további sokféle kognitív képességet. A programozás különféle fajtáit tudjuk szemléltetni, rendszerelméleti alapokat, fizikát is tanítunk. Úgy tapasztaltuk a mikrovilág alkalmazása – ezzel és hasonló példákkal – a képzés-oktatás több szintjén hasznos. Középiskolában a szinusz és a többi szögfüggvény generálása, azok ontológiáját szemlélteti. Ennek bővítéseképpen a Lissajous görbék is felfoghatóvá, barátságosabbá válnak. Egyetemen a programozás tanulásának lehet barátságos példája a „teknőc Paradicsom”. Mikrovilágunkban a Logo programnyelvet használjuk. Ennek előnye, hogy a hasonló módszertani segédprogramok, min például a Geogebra, vagy a Wolfram, előnyeit is, de a programozás gondolkodásfejlesztő hatását is kiaknázzuk.

Iskolai erőszak áldozatainak élményei és megsegítésének lehetőségei egy tudományos vizsgálat eredményei nyomán

FEHÉR Ágota

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác
feherago@gmail.com

Gyermekek iskolai közösségeiben sajátos csoportdinamikai folyamatok formálják az osztály kapcsolatrendszerét és benne az egyes személyek pozícióját, élményeit. Az iskola iránti érzelmi viszonyulás a társas légkörrel együtt közvetlen meghatározója a helyszínen megélt klímának, amelynek feszültségekkel kísért jellege alapvető összefüggésben áll az iskolai zaklatás jelenségvilágával is.

2011-2012. folyamán 17 általános iskolában jártam, összesen 1414 gyermeket kérdeztem meg, s körükben kerestem a zaklatók és az áldozatok személyét, azonosítottam élményeiket. Jelen előadásomban az áldozatok személyiségének érintettségét, érzékenységét és megküzdési folyamataik sajátosságait összegzem, s célom mindezek által a segítség körvonalainak tovább formálása.

Az áldozatok személyiségével kapcsolatban a szakirodalom jegyzi az alacsony önértékelés, a passzív, önfeladó attitűd, a szorongó, depresszív hajlam gyakoribbá válását, mely magányosságukkal is társul. Mivel ezen tulajdonságok alapvető jelzésértékkel bírnak a zaklatók számára, így a későbbi támadások kivédése érdekében különösen lényeges az áldozatok érzelmi megerősítése.

Tudható, hogy a jó szociális és érzelmi intelligencia, valamint az empátiás érzékenység segítségül szolgál a direkt agresszió csökkentésében. Az érzelmi intelligencia alapvetően a belső érzelmi élet feletti uralmat és a társas kapcsolatokban jelentkező érzelmek irányítását biztosító képességek együttese, így szorosan kapcsolódik coping-mechanizmusokkal. Mindezekre építve célom 6-8. osztályos áldozatok iskolai erőszakhoz kapcsolódó tapasztalatait, élményeit pontosítani és ezeket érzelmi készségeikkel, valamint a sikeres megküzdésben is szerepet játszó további személyiségforrásaikkal összefüggésbe állítani.

Munkám során a következő vizsgálati módszereket alkalmaztam: 1. Iskolai zaklatásra és klímára vonatkozó kérdőívet, 2. Képes Érzelmi Intelligencia Tesztet, 3. Megküzdési Mód Preferencia Kérdőívet, 4. Pszichológiai Immunkompetencia Teszt Junior változatát.

A kirajzolódó eredmények alapján megerősíthető az áldozatok pozitív érzelmi viszonyulása iskolájuk iránt, a zaklatás helyzeteiben való belső megérintődésük és egyben mások érzéseire való jobb ráhangolódásuk. Megküzdési mechanizmusaikban a Támaszkeresés, a Figyelemelterelés és az Önbüntetés szignifikánsan jellemzőbb, Pszichológiai immunkompetenciájukban a Kitartás és az Ingerlékenység-kontroll, valamint a Forrás-monitorozó képesség nyújthat további segítséget belső erőforrásaik közvetlen aktivizálásához, mellyel bízom benne, hogy hatékony segítséget találnak a további támadások kivédéséhez is.

Iskolai erőszak során beavatkozóvá vagy szemlélővé váló tanulók családi szocializációs háttere

FIGULA Erika, MARGITICS Ferenc
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza
figulae@nyf.hu

Jelen tanulmányukban a szerzők az iskolai erőszakkal kapcsolatban előforduló egyes magatartásmintáknak (csatlakozó beavatkozó, segítő beavatkozó és szemlélő) az egyes családi szocializációs tényezőkkel való kapcsolatát vizsgálják. A családi szocializációs háttértényezőket komplexitásukban igyekeztek megragadni, vizsgálva a családi légkörnek, a szülői nevelői attitűdöknek, a szülői nevelési stílusnak, a szülői nevelési céloknak és a szülői bánásmódnak a csatlakozó beavatkozó, segítő beavatkozó és szemlélő magatartásmintákkal való kapcsolatát. A vizsgálatban 647 fő (301 lány, 346 fiú) általános és középiskolai tanuló vett részt. Az iskolai erőszak során előforduló magatartásminták azonosítására az *Iskolai Erőszak Kérdőívet*, a családi szocializációs tényezőkére pedig a Goch-féle Családi Szocializációs Kérdőívet, valamint a *Szülői Bánásmód Kérdőív* magyar változatát használtuk. Kutatásuk eredményei azt mutatják, hogy a családi szocializációs tényezők leginkább a segítő beavatkozás magatartásmintával voltak kapcsolatban, de a csatlakozó beavatkozás és a szemlélő magatartásminták és egyes családi szocializációs tényezők között is igen szoros kapcsolatot tudtak kimutatni.

Rendőr = rend+őr+(nő)?

FÖLDESI Krisztina
FMRFK, Székesfehérvár
foldesiK@fejer.police.hu

Az alkotmányos jogállamban a közbiztonság nem kizárólagosan a rendőri erők feladata. Össztársadalmi produktum. Egy általam lefolytatott, előzetes kutatás, melyben a rendőrök megítélését vizsgáltam két korosztály vonatkozásában (15-16 évesek és 59 évnél idősebbek; a kutatás kitért a rendőrelődő által különböző korosztályok részére tartott előadást hatékonyabbá tevő pedagógiai, didaktikai elemekre is.) A megállapítottak szerint, az állampolgárok tudatában vannak ezen elvnek, ám gyakorlati alkalmazása hiányos. Tehát a régi szemlélet, amelyben a bűncselekményszám alakulása kizárólagosan a rendőri erők produktuma kezd annulálódni, ahogy az is, amelyben az utcákon kizárólag férfi rendőrök teljesíthetnek szolgálatot. Éppen ezen elvből kiindulva, már nem értékelhető a rendőri munka pusztán represszív tevékenységek folyamatának, amelyben a legitim fizikai erőszak alkalmazásához kizárólag férfias attitűdök köthetők. A rendőrség hármasszámú alapfeladata, a bűncselekmények megelőzése, megszakítása és felderítése, amely meghatározza a közbiztonsági stratégia alakulását is. Az ezen feladatok megoldásához rendelt rendőri állomány összetétele pedig, már korántsem csak demográfiai kérdés. Ez a „közösségi rendőrség” filozófiája, amelyben a nemekhez kapcsolódó előítéletek kevésbé kapnak hangsúlyt, hiszen jelen állapot szerint, a nemi arányokat tekintve 30%-kal képviseltetik magukat a rendőrség szervezetén belül az ún. „gyengébb nem” képviselői.

Erre építve folytattam le egy, az előbbire ráépülő kutatást, amelyben a magyar rendőrnők helyzetével foglalkozom. Kutatásomban bemutatom a magyar rendőrnők jelenlegi helyzetét a csatlakozást követő évek, egy rendőri területi szerv illetve az illetékességébe tartozó hat rendőrkapitányság, helyi szervek tekintetében. Bemutatom, hogyan is valósul meg mindez a „harctéren”, a mindennapokban. Mindezzel a rendőrség történetének gazdagítását és az esélyegyenlőséghez kapcsolódó elméleti kutatási megállapítások gyarapítását szeretném elérni, amellyel áttételesen a lehetőségekhez képest a mai magyar gyakorlat pozitív irányú változtatását is célzom. A vizsgálat által megállapítottak esetlegesen hozzájárulhatnak a modern munkaerőpiaci változások, humán erőforrás menedzsment optimálisabb működéséhez a mai magyar rendőrségen belül, illetőleg az általános alkalmazhatósági szcenárió megalkotásával a teljes társadalomban is. (Érdekes adat pl. hogy 1970-ben a Belügyminisztérium és az irányítása alá tartozó összes szerv, így a rendőrség szerveinél is mindösszesen két fő női osztályvezető látott el szolgálatot. Ezt a torz szemléletet, hogy ezen szerveknél a rendőrszakmai vezetői státuszokat kizárólag férfiak tölthetik be, akkor pártpolitikai eszközökkel igyekeztek megoldani.

Az előzmények figyelembe vételével a kutatás célkitűzései:

- A rendőri hivatásos állomány női tagjai jelenlegi helyzetének elemzése.
- Vizsgálni és elemezni az adott területi szervnél hivatásos szolgálatot ellátó rendőrnők összetételét, ennek pozitív, negatív hatásait.
- A kérdőívekre adott válaszok alapján elemezni, értékelni és következtetéseket levonni vonatkozásukban, illetőleg ezek alapján általános, alkalmazhatósági szcenárió megalkotása
- A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság szervezetén belül vizsgálni a rendőrnők helyzetét, különös tekintettel a feladatellátásra, és lehetséges következtetéseket levonni a humán erőforrás menedzsment tekintetében.

Kutatási módszer és elméleti keret:

1. A rendészetben dolgozó nők helyzetével foglalkozó hazai és külföldi tanulmányok elemzése.
2. Kérdőíves vizsgálat: önkéntes anoním, női válaszadók mellett férfi kontrollcsoport bevonása – a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességébe tartozó hat rendőrkapitányság vonatkozásában –
3. interjúk.

A perzuazív kommunikáció mint az olvasási attitűd nemek közti különbségeinek magyarázó tényezője

FÜLEKINÉ JOÓ ANIKÓ
DRHE Felnőttképzési Központ, Hajdúböszörmény
anijo@kfrtkf.hu

Az olvasási kedv csökkenő tendenciát mutat a tizenéves populációban, és az olvasási teljesítmény csökkenésével jár együtt. A PISA nemzetközi tanulói teljesítmény mérés első négy ciklusának eredményei alapján a magyar teljesítmények az olvasás-szövegértés mérési területen elmaradnak a 21. század követelményeitől. Ez azért kedvezőtlen, mert az olvasás minden további tanulás alapját képezi. Ezen a mérési területen valamennyi ország, így Magyarország esetében is az első négy mérési ciklusban konzisztensen szignifikáns különbség mutatható ki a nemek teljesítményében a lányok javára. Ezért az olvasási teljesítmények háttérében meghúzódó a nemek közti különbségeket magyarázó tényezők feltárása a neveléstudományi kutatásokban egyre jelentősebb.

A korábbi eredmények szerint az olvasási motiváció és a pozitív olvasási attitűd összefügg a jobb olvasási teljesítménnyel és a nagyobb olvasási gyakorisággal. A nemek tekintetében a lányok mutatnak kedvezőbb olvasási attitűdöt. A fiúk intrinzik motivációja, képességeikkel kapcsolatos meggyőződése és attitűdje jobban függ az olvasási teljesítménytől. Mindkét nem feminin tevékenységnek tartja az olvasást, és a lányokat tartja jobb olvasónak; a fiúk esetében a szülői minták meghatározóbbak.

Tanulmányomban annak a pilot mérésnek az eredményeiről számolok be, amely egy nagymintás, az olvasási attitűd nemek közti különbségeire irányuló mérést előzött meg. A pilot mérés a mérőeszköz validitásának és reliabilitásának tesztelésére irányult. A mintába az alanyok (általános iskolás 4., 5. és 6. évfolyamos tanulók) szakértői mintavétellel kerültek be. A mérőeszköz papír-ceruza kérdőív, struktúráját tekintve három blokkból áll: demográfia, olvasási szokások kérdőív és olvasási attitűd skála. Ez utóbbi dimenziói Mathewson olvasási attitűd modelljének alapján kerültek megfogalmazásra, külön hangsúlyt fektetve a perzuazív kommunikációra.

Az előzetes eredmények szerint a lányok szignifikánsan pozitívabb olvasási attitűddel rendelkeznek. Mindkét nem attitűdje kedvezőbb, ha a (azonos nemű) szülő rendszeresen olvas, illetve a pedagógus intenzíven segíti az olvasmányok feldolgozását. A közvetített olvasási mintákat a perzuazív kommunikáció non-verbális formájának tekinthetjük, fejlesztése a tanulók olvasási attitűdjének kedvezőbbé válásával és a teljesítmények javulásával járhat együtt.

A tanári munka minősége és az önreflexió összefüggései egy empirikus kutatás alapján

FÚZI Beatrix

Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest
fuzi.beatrix@tmpk.uni-obuda.hu

A tanári munka minősége és minősítése az egyik leginkább aktuális oktatásügyi kérdés Magyarországon. A tervezett életpályamodell feltételezi, hogy a tanári munka színvonala a szakmai karrier során emelkedik. Elméleti megközelítés szerint a fejlődésben az önreflexiónak jelentős szerepe lehet, ezért indokolt a tanári tevékenység minősége és az önreflexió összefüggéseinek empirikus úton való feltárása.

Kutatásom célja az volt, hogy a tanári minőség megítélésére modellt és eszközrendszert hozzon létre és a minőséget befolyásoló, tanár személyén belüli tényezők – köztük a reflexiós sajátosságok – hatását feltárja. A tanári munka minőségének megítélését követően lehetőség nyílt a magas, az elfogadható és az alacsony színvonalú munkát végző tanárok önreflexiós jellemzőinek összehasonlítására. Tizenhat pedagógus tevékenységét négy év eltéréssel és további hét tanár munkáját három éven át folyamatosan vizsgáltam. A kutatásba az érintett pedagógusok kb. 1250 diákja is bevonásra került.

A reflexióval kapcsolatos jellemzők vizsgálata kérdőívbe ágyazott attitűdskálával, q-rendezéssel, valamint interjúkkal történt. A kvalitatív és kvantitatív eljárásokkal történő elemzés fókuszában a reflexiók időbeli lefolyása, tudatossága és tartalma állt. A résztvevő pedagógusok sajátosságai egyedileg is elemezhetőek voltak abból a szempontból, hogy rövid-, közép- és hosszútávon hogyan alakulnak: változnak-e vagy stabilak maradnak-e.

Az eredmények szerint a magas és alacsony színvonalon tevékenykedő tanárok között egyedül a reflexiók időbeli lefolyása mentén lehetett szignifikáns különbséget ($p=0,005$) megragadni. A sikeres tanárok, szemben a sikertelenül dolgozó kollégáikkal, sokkal inkább hagyatkoznak a spontán reakcióikra, a tantermi szituációkat helyben kezelik, reflexióik a jelenre vonatkoznak, és ha kell, azonnal módosítanak az órájuk menetén.

A tudatos, tevékenységfejlesztésre irányuló, tanórákat követő reflexió leginkább a gyenge minőségű pedagógiai munkát végzők sajátja és e töprengések középpontjában módszereik, eszközhasználatuk tökéletesítése áll. A longitudinális áttekintés szerint mindez nem elegendő ahhoz, hogy a tanári munka minőségét lényegesen javítsa.

A kutatást mentorálási kísérlet egészíti ki, ami alapján arra vonatkozóan is rendelkezésre állnak adatok, hogy a külső személy általi visszajelzések és az önreflexió célirányos fejlesztése hozzájárulhat-e a tanári tevékenység színvonalának emeléséhez.

Fogalomtérképek alkalmazása a tanítóképzős hallgatók környezetpedagógiai képzésében

FÜZNÉ KÓSZÓ Mária
SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged
fuzne@jgypk.u-szeged.hu

A fogalom-térképészet napjainkban a konstruktív pedagógiai irányzat alappilléreként szolgál, hiszen ezzel a technikával jól magyarázható a tudás konstruálása. A tanulmány azt mutatja be, hogy a tanítóképzős hallgatók milyen előzetes tudással, (nézetekkel) kezdik meg a képzést a környezeti nevelés témában. Azt is elemzi; hogyan változik meg a hallgatók tudásstruktúrája a képzés során.

Az elemzés során a következő kérdésekre kerestük a választ:

- ✓ A tanítóképzős hallgatók milyen előzetes tudással rendelkeznek a környezeti nevelés témában?
- ✓ A környezeti neveléshez kapcsolódó fogalmak, ismeretek milyen arányban szerepelnek a hallgatók kognitív struktúrájában a képzés előtt?
- ✓ Hogyan változik a hallgatók fogalmi struktúrája a képzés során a környezeti nevelés témában?
- ✓ Nyomon követhető-e olyan fogalmi elemeknek a beépülése, amelyeknek kialakulása a tanítóképzésünk környezeti nevelési programja eredményének tekinthető?

A vizsgálatban alkalmazott eszköz és módszer:

- ❖ Strukturálatlan fogalomtérkép,
- ❖ Fogalomtérképek elemzése,
- ❖ Fogalomtérképek összehasonlító elemzése (képzés előtti, egyéves- és hároméves képzés után készített térképeken).

Az SZTE JGYPK Tanító-és Óvóképző Intézetben a természetismerethez kapcsolódó tantárgyak és a tantárgy-pedagógiák tananyagába építettük be a környezeti nevelés feladatainak megvalósítását. A kötelezően választható kurzusaink közül a környezeti nevelésről legnagyobb arányban az első évfolyam *környezetvédelem* című gyakorlati kurzusán tanulnak a hallgatók. A második és harmadik évfolyamon a különböző tantárgy-pedagógiai kurzusokon ismerhetik meg a környezeti nevelés lényegét és gyakorlatát. Képzésünk felépítése indokolja, hogy az első és a harmadik évfolyam végén is készítettünk a hallgatókkal fogalomtérképeket.

A fogalomtérképek elemzése rávilágít arra, hogy a tanítóképzős hallgatók képzés előtti fogalomtérképein a környezet és a természetvédelemre vonatkozó ismeretek dominálnak. Az első és harmadik év utáni fogalomtérképek elemzésének eredményei azt mutatják, hogy a képzés hatására a hallgatók többségénél nyomon követhető a fogalmi hálózatban bekövetkező átkonstruálódás.

Matematika oktatás Juraj Paleš pedagógiájában

GUNČAGA Ján

Rózsahegy Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar, Rózsahegy

jan.guncaga@ku.sk

A Szepesi Káptalan Tanítóképző Intézet megalapításának gondolata Pyrker János (1772-1847) szepesi püspöktől származik. Rövid idővel az 1819. május 10-dikei szepeskáptalani érkezése után elhatározta, hogy meglátogatja Szepes, Liptó és Árva megyéket. Ez az út két hónapig tartott. Pyrker látta, hogy a plébániai iskolákban mennyire hiányoznak a jó tanítók. Ezért úgy döntött, hogy az 1819/20. tanévben a szepeskáptalani papi szeminárium épületében tanítóképző intézetet alapít. Akkor ez volt az első olyan tanítóképző intézet Magyarország területén, amely kifejezetten a vidéki iskolák tanítóit képezte. Juraj Páleš szepesi kanonok (1753-1833) lett az első igazgató.

Juraj Páleš két fontos tankönyv szerzője:

a) *Ludimagister in Ritibus et Cerimoniis per annum occurrentibus instructus* és

b) *Pedagogia idiomate slavico conscripta in usum Scholarum Trivialium Dioecesis Scepusiensis* (Lőcse, 1820 – Johann Verthmüller nyomdájában).

Az előadásban a második könyvvel fogunk foglalkozni, amelynek eredeti címe: *Pedagogia Slovenská pre Triviálne Školy Biskupstva Spišského* (Szlovák pedagógia a Szepesi Egyházmegye triviális iskoláinak számára). Ezt a könyvet Páleš először latinul írta, de észrevette, hogy léteznek olyan olvasók is, akik nem tudnak latinul. Ezért később megírta a könyvet a Bernolák-féle nyugatszlovák katolikus nyelvváltozatban is. Akkor még nem volt meg a mai szlovák irodalmi nyelv, amelyet csak később, 1843-ban kodifikáltak.

A könyvnek négy fő része van:

1. Tanfolyamat a vidéki iskolában.
2. Másodéves iskolai tananyag.
3. Mit kell a tanárnak harmadik évben vagy első grammatikai évben tanítani.
4. Javaslatok a szepesi egyházmegye iskoláiban tanító tanároknak.

Az első három részben hat oldalt szenteltek a matematikatanításnak. Ezt a tananyagot szeretném előadásomban bemutatni.

A Rózsahegy Katolikus Egyetem számára a Szepesi Káptalan Tanítóképző Intézetének kutatása nagyon fontos, mert ez az Egyetem lett ennek az utódja. A Tanítóképző Intézet tevékenysége 1819 és 1949 között folyamatos volt, amíg politikai okokból kifolyólag be nem zárták 1949-ben.

Családban és intézetben élő Down-szindrómások írás-, olvasási- és számlálási készségének fejlettsége

HARJÁNNÉ BRANTMÜLLER Éva

Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs

eva.brantmuller@etk.pte.hu

A Down-szindróma (DS) a leggyakoribb kromoszóma rendellenesség, ennek következtében a DS-sok fejlettsége, önállóságuk mértéke, mikro- és makro társadalmi szinten is jelentőséggel bír. A kutatás célja, a családban és intézetben élő DS-sok rajz/írás-, olvasási- és számlálási készségének, valamint a fejlesztések megkezdésének és tartamának feltárása és összehasonlítása. A családban élőkénél e készségek fejlettségi szintje és a szülők iskolai végzettsége közötti kapcsolat elemzése.

Minta és módszerek. A Magyarországon zajló keresztmetszeti, kvantitatív vizsgálat mintájába, 204 fő 3–35 év közötti, családban (N=118), vagy teljes ellátást biztosító, fogyatékosokat ellátó intézetben (N=86) élő DS-s került, nem véletlenszerű mintaválasztással. A moduláris kérdőív adatainak elemzése leíró statisztikával, khi négyzet próbával, Fisher Exact teszttel, és Spearman féle rang-korrelációs számítással történt.

Eredmények. Az összes vizsgált készség fejlettsége szoros kapcsolatot mutatott a tartózkodási hellyel. A családban élők minden területen jobbnak bizonyultak, a kutatás erős szignifikáns különbséget azonosított ($p < 0,001$).

A fejlesztés megkezdésének időpontja és tartama nem mutatott lényeges eltérést a két elhelyezési forma esetén, következésképpen nem indokolta a készségek közötti markáns különbséget.

A családban élőkénél az anyai kvalifikáció emelkedése szignifikánsan pozitívan befolyásolta a vizsgált készségek szintjét (írás $p = 0,007$; számlálás $p = 0,032$; olvasás $p = 0,003$).

Következtetések. Az intézeti élet negatív hatásának számszerű bizonyítása fontos adalékot szolgáltat az ellátórendszer számára. A kutatás egyértelmű üzenete, hogy a DS-sok családban történő nevelkedésének prioritást kell kapnia. Ez megegyezik az Európai Unió, nagy intézetek megszüntetésére irányuló törekvésével. A családi mintákat, annak törődését, szeretetét, motiváló hatását egyetlen intézet sem pótolhatja.

Az alacsony szülői kvalifikáció ingerszegény miliőt feltételez, míg a felkészültebb szülők, mindennapi interakcióikkal szélesebb ismeretanyagot hordoznak és erre a DS-sok pozitívan reagálnak. A hatékony, intenzív családtámogatáshoz interdiszciplináris megközelítés és a társszakmák diskurzusa szükséges.

Kooperatív módszerek a szóbeli és írásbeli szövegalkotás gyakorlatában

H. MOLNÁR Emese
SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged
hmolnare@jgypk.u-szeged.hu

Az új Nemzeti Alaptanterv az anyanyelvi nevelés alapvető feladatának tekinti a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának életkori sajátosságoknak megfelelő birtoklását. Ezért a felsőbb évfolyamokon való sikeres tanulás, majd a későbbi munkába állás szempontjából már kisiskolás korban nagyon fontos a kommunikációs kultúra fejlesztése. Az emberi kommunikáció alapvető eszköze a nyelv, ezért az anyanyelvi kompetenciát a legfontosabb kulcskompetenciaként tartjuk számon.

A fenti dokumentumban az anyanyelvi nevelés céljaként fogalmazódik meg az is, hogy a tanulóknak olyan szövegértési és szövegalkotási tudást kell szereznük, melynek használatával önállóan és másokkal együttműködve képesek lesznek a verbális és nonverbális kommunikáció kódjainak azonosítására, alkalmazására.

Kulcsszó itt az együttműködés, hiszen az említett feladatoknak, céloknak megfelelően az iskolai tanulás megszervezése vonatkozásában a hagyományos, frontális osztálymunka túlsúlya helyett a gyermekek együttműködésén, cselekvéses tanulásán alapuló kooperatív csoportmunkát érdemes preferálnunk. A gyermekek *szívesen és hatékonyan* dolgoznak az *együttműködő tanulásra*, a *kooperatív technikákra* épülő órákon. Nagyon fontos, hogy a tanítójelöltek elsajátítsák és alkalmazni is tudják ezeket a technikákat, ezért a tanítóképzésben már meglévő módszertan könyvek kiegészítéseként a közelmúltban a *TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0005 Mentor(h)áló projekt* keretében egy online módszertani kézikönyvet készítettem, melyben a gyakorlati kivitelezésre próbáltam a hangsúlyt helyezni.

Előadásomban szeretnék bepillantást nyújtani ezen kézikönyvbe, majd részletesen is bemutatni annak Szövegalkotás szóban és írásban című fejezetét a kivitelezéshez használható szakmódszertani ajánlással együtt.

Tehetségazonosítás a közoktatásban

HATVANI Andrea
Eszterházy Károly Főiskola, Eger
hatvani@ektf.hu

Magyarországon nagy hagyománya van a tehetséggondozásnak a közoktatásban. Ahhoz azonban, hogy a tehetséges diákok megfelelő fejlesztéshez juthassanak alapfeltétel, hogy felismerjük őket, és hogy tisztában legyünk tehetségük irányával. Ehhez nyújthat segítséget az a „Pedagógiai tehetségűző megfigyelési szempontsor”, amelyet a TÁMOP – 3.4.4/B-08/1-2009-0114 „*Tehetségsegítő hálózati együttműködés Heves megyében*” című pályázat keretein belül dolgoztunk ki Dr. Dávid Máriával és Dr. Héjja-Nagy Katalinnal.

A mérőeszköz kidolgozásánál 3 tehetségmodellt vettünk figyelembe, a Van Tassel-Baska féle jellemzést, Czeizel 2x4+1 faktoros táalentum modelljét és Gagné fejlődési modellét.

A kifejlesztett mérőeszköz egy tehetséges személyiségjegyekre utaló tevékenységlista. A pedagógusok 5 fokú skálán ítélik meg e tevékenységek előfordulási gyakoriságát diákjaiknál. A megfigyelési szempontsor két fő kategóriát tartalmaz: a kognitív jellemzőket (különböző képességek, kreativitás) és az affektív jellemzőket (motivációs, akarati, érdeklődési és egyéb személyiségjellemzők). A hátrányos helyzetű tehetségesek speciális jellemzőit külön tételek reprezentálják.

A megfigyelési szempontsort próbavizsgálatnak vetettük alá. Ennek célja a szempontsor végleges szerkezetének kialakítása, az ehhez kapcsolódó sztemderdek meghatározása, és a mérőeszköz validitásának igazolása volt. Feltételeztük, hogy a pedagógusok által tehetségesnek tartott tanulók magasabb eredményeket érnek el a megfigyelési szempontsor minden faktorában, mint a tanáraik által a tehetséges minősítést meg nem kapó társaik.

A próbavizsgálatban 259 megfigyelési szempontsor statisztikai elemzése révén véglegesítettük az egyes faktorokat. Ezután került sor a tanáraik által tehetségesnek tartott és tehetségesnek nem tartott tanulók csoportjának összehasonlítására kétmintás t-próbával. A próbavizsgálat hipotézisét sikerült igazolni. A 0.001-es szignifikanciaszinten kimutatható különbség alapján a tehetségűző megfigyelési szempontsort érvényesnek tartjuk, és alkalmasnak arra, hogy a tehetségesek azonosításra felhasználjuk a pedagógiai kompetencia szintjén. A megfigyelési szempontsor faktoraihoz tartozó átlagok tekinthetők sztemderdeknek a tehetséges diákok kiválogatásánál és alkalmazhatók a pedagógiai vizsgálatok során.

Fókuszban az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközök használata autizmus spektrum zavarokban – kérdőíves vizsgálat autizmussal élő személyekkel foglalkozó pedagógusok körében

HAVASI Ágnes
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
havasi.agnes@barczy.elte.hu

Az autizmus spektrum zavar sajátos, egész életen át tartó fejlődési mintázat, melyet kommunikációs és társas nehézség és atipikus kogníció jellemez. Az AAK a súlyosan károsodott beszéd és kommunikáció átmeneti, vagy tartós pótlására szolgáló eszközök és rendszerek csoportja, használatuk célja a mind eredményesebb participáció.

Az AAK-s eszközök és módszerek alkalmazása az autizmus pedagógiájában szakmailag egyértelműen támogatott, azonban még csak kevés megerősítő kutatási adat áll rendelkezésünkre, így kérdés, evidencia-alapú beavatkozási technikáról van-e szó. A témában folytatott nemzetközi vizsgálatok többségének eredményei kutatómódszertani hiányosságok miatt csak igen óvatosan értelmezhetőek.

Az előadásban bemutatásra kerülő kutatás stratégiája leíró-feltáró jellegű. Célja, hogy megismerje (1) a hazai szakemberek elméleti és gyakorlati, módszertani kultúráját az autizmussal élő gyermekek AAK-val történő kommunikációs fejlesztésében; (2) az AAK eszközök alkalmazásának pontosabb céljait, (3) eszközeit, (4) funkcióit és (5) kontextusait, (6) a pedagógusok elméleti és gyakorlati szakmai jártasságát.

A kutatás módszere -elsősorban zárt kérdésekből álló on-line- kérdőíves felmérés, mintája (n=378) olyan szakemberekből áll, akik a kutatás időpontjában rendszeresen foglalkoztak autizmussal élő személyekkel.

Kvantitatív elemzéseink eredményei azt mutatják, az AAK használata viszonylag elterjedt autizmussal élő személyek fejlesztésében és támogatásában. Ugyanakkor az AAK-ról, az eszközök egyénre szabott, rugalmas, változatos használatáról elérhető és megszerzett tudás igen egyenetlen eloszlást és jelentős hiányosságokat mutat. Mindemellett úgy tűnik, hogy az autizmussal élő, AAK használó személyek számára valódi participációt a használat módja (funkción, partnereken, kontextuson keresztül vizsgálva) még nem tesz lehetővé. Az AAK-t alkalmazó pedagógusok jelentős része ugyanakkor eredményesnek tartja ezt a támogatást.

Eredményeink azt sugallják, hogy az AAK megfelelő hazai alkalmazása autizmussal élő személyek körében kívánatos, de ennek szakmai-képzési feltételei elmaradnak az optimálistól, metodológiájának részletes kidolgozása és pontos hatékonyságának objektív mérése elengedhetetlenül fontos. A kutatás első eredményei mellett bemutatásra kerülnek az erre épülő tervezett kutatási irányok is.

Lőrincz-féle komplex tantermi játérendszer

HEGYINÉ MLADONICZKI Éva

Szandaszőlősi Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szolnok
szandaiskola@szandaiskola.hu

Intézményünk nevelő-oktató munkájának fő motívuma, hogy olyan pedagógiai környezetet alakítsunk ki tanítványaink számára, ahol az egyik legfontosabb emberi tevékenység, a játék is része legyen az iskolai életnek, a tanítási-tanulási folyamatnak.

2002 óta a nevelési-oktatói rendszerünkbe integrálva alkalmazzuk Lőrincz József bajai játékmester komplex tantermi játérendszerét, amely a pedagógusok módszertárába beépülve segíti a gyermekek értelmi-érzelmi fejlődését.

Az eszközös és eszköz nélküli játékok alkalmasak a részképességek, a gondolkodás, valamint az osztály- és csoportközösségek fejlesztésére egyaránt.

A foglalkozások célja a konstruktív életvezetésre képes, szociálisan értékes, egymást segíteni tudó, egyénileg is hasznos közösség- és önfejlesztő képességekkel, viselkedésmóddal rendelkező személyiségek formálása.

A játérendszer jelenleg 5 éves kortól a nyugdíjas korig alkalmazzuk. A résztvevők köre: a településrészen működő óvodák nagycsoportosai, intézményünk tanulói, valamint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szolnoki Csoport Gondviselés Háza Fogyatékosok Nappali Intézménye gondozottjai.

A foglalkozások pedagógiai munkába való beépítése többféleképpen valósul meg: Az óvodáskorúaknál elsősorban a mozgásos, ritmikus – a részképességeket fejlesztő játékok szerepelnek, segítve ezzel az óvoda-iskola átmenetet is. 1-4. évfolyamon heti 1 óra komplex játék keretében nagy szerepet kapnak a kognitív gondolkodást fejlesztő, valamint az ön- és társismeret fejlesztését célzó gyakorlatok. 5-6. évfolyamon a nem szakrendszerű foglalkozásokba építjük be az eszközös és eszköz nélküli játékokat, a képességek kiegyenlített fejlesztése érdekében. Fontos szerepet kap az emocionális fejlesztés is, ami segít a kamaszkori labilitás feldolgozásában. 7-8. évfolyamon a középiskolai felvételire történő felkészítés során alkalmazzuk az eszköz nélküli játékokat, főként a logikus összefüggéseket megláttató feladattípusokra fókuszálva. A felsoroltakon túl bármely évfolyam bármely tantárgyánál kiválóan használhatók a bevezető-ráhangoló-pihentető játékok is.

Azt vallom, azt vallja nevelőtestületünk, hogy nem elég a klasszikus pedagógiai módszereket használni, hiszen a folyamatosan változó világban a gyermekek is változnak, így meg kell keresni azokat a tanítási-tanulási formákat, amelyek leginkább alkalmazkodnak a tanulók személyiségéhez.

Új módszertani lehetőségek a testnevelésben és a testnevelő tanár képzésben

H. EKLER Judit

Nyugat-magyarországi Egyetem, SEK, Szombathely

hekler@mnsk.nyme.hu

Az iskolai oktatás-nevelés célja az egyén és a közösség szempontjából is eredményes élethez szükséges kompetenciák kialakítása. Ehhez az iskolai tantárgyak nemcsak tananyagukkal, hanem magával az oktatási folyamattal, módszereikkel is hozzájárulhatnak.

Az iskolai testnevelés és sport speciális tartalma már eleve tálcán kínálja számos egyéni és közösségi hatékonyságot biztosító kompetencia, fejlesztési lehetőségét. Ugyanakkor a testnevelési órán a kooperatív tanulási technikák alkalmazása csekély, ezek oktatása a tanárképzésben is elengedhetetlen. Jelen előadásban két párhuzamosan futó módszertani kutatás eredményeit mutatjuk be.

A kutatásról. A két tantermi kutatás egyike közoktatási (n=30 osztály), a második felsőoktatási (n=11 csoport). A kutatás első célja az együttműködésre alapuló tanulás alkalmazási lehetőségeinek gyűjtése volt a testnevelésben. Továbbá, az egyes közösségekben, az aktuális testnevelési tananyag (gyakorlat és a hozzá tartozó elmélet) kooperatív technikákkal történő feldolgozása után az elsajátítás eredményessége mellett, a kooperatív technikák alkalmazásának szocializációs hatását is vizsgáltuk. A kooperatív módszereket az információ megosztás, a gyakorlati és gondolkodási készségek, illetve a kommunikáció fejlesztése területeken alkalmaztuk. Az elsajátítás eredményességét ötfokozatú skálán (érdemjegy), illetve kvalitatív elemzéssel, a szocializációs hatást tanári megfigyeléssel állapítottuk meg.

Eredmények:

- 1) 1, A leggyakrabban alkalmazott kooperatív elemek: pár- és csoportmunka (számos megoldásban) az információ megosztásban és a motoros gyakorlás, valamint a bemutatás/számonkérés során.
- 2) 2, A gondolkodásbeli és tudatos figyelmi aktivitás növekedése javítja az elsajátítás eredményességét. Ezt a kooperatív gyakorlás során elsősorban a kölcsönös hibajavítás, segítségadás, illetve az egyéni felelősség átélése a csoporteredményességben biztosították.
- 3) 3, A közösségekben kialakul egyfajta hierarchia az egyéni képességek (nemcsak a motoros képességek) szerint, ami a közös tevékenységben betöltött szerepet is meghatározza (differenciálás). Ugyanakkor a résztvevők felelősséget vállalnak egymásért és a közös produktumért (ezt a mindenkire kiterjedő felelősséget a számonkérés, az egyéni eredményt nem átlagoló technikáival lehet erősíteni). A folyamat során állandóan számolni kell különféle konfliktusokkal, amelyek megoldásában is fejlődés tapasztalható.

Az iskola kommunikációja a családdal

HORVÁTHOVÁ Kinga
Selye János Egyetem, Révkomárom
kinga.horvath@selyeuni.sk

ILKO Erika
Nagykaposi Szabadidőközpont

A tanulmány célja bemutatni az iskola és a család közötti kommunikációs formákat, együttműködési lehetőségeket, továbbá azt is, hogy az iskola miként alakíthat ki eredményes kapcsolatot a szülőkkel. A tanulmány empirikus részének fő célja az iskolák internetes oldalainak elemzésén alapszik. A kutató munkánkat követően az derült ki, hogy az iskolák többsége nem nyitott a külvilág felé és nem rendelkezik megfelelő információkkal. Az alapvető tanulság ebből az, hogy az iskoláknak jobban kellene foglalkoznia azzal, hogy nyitottabbá váljanak és így szolgáltatassanak elegendő információt az érdeklődők számára.

Interkulturális kommunikáció kurzus a felsőoktatásban

ILLÉS-BANKÓ Marietta
Merilo Comimpex SRL, Gyergyószentmiklós
banko.marietta@gmail.com

Az előadás fókuszába az interkulturalitás felsőoktatásban való oktatását helyezzük olyan főbb témákat érintve, mint az információs és a tudástársadalom, az inter- és a multikulturalizmus, az interkulturális kommunikáció és az interkulturális kommunikációs oktatás.

Az inter- és multikulturalitás olyan fogalmak és jelenségek, amelyekkel mind a magánéletbeli dimenziókban, mind a szakmai életben, mind a tudományos vizsgálódások szintjén is egyre inkább találkozunk. Kétségtelen – és nem csak közhely –, hogy a globalizációs folyamatok és hatások az élet minden területén tetten érhetők. Világunk felgyorsult, előrehaladott technológiai újítások és más fejlesztések széles köre vesz körül minket, alakulnak többek között a társadalom, a társadalmi érintkezés formái, a kommunikáció is. Ezek és értelemszerűen még számos más tényező hatására is az oktatás-nevelés is formálódik, transzformálódik, alakul. Az is könnyen belátható, hogy az olyan attribútumok, mint a kulturális-interkulturális tudatosság, a tolerancia, a nyitottság és a flexibilitás az élet sok területén felértékelődnek, és hogy nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén hatékonyan és megfelelően funkcionáljon kortárs világunkban.

Az előadásban (a) egyrészt felvázolom és vizsgálom a nyelv, a kultúra és a gondolkodás egyfajta lehetséges háromszögmodelljét és a csúcspontok közötti interrelációkat. (b) Másrészt kitérek az inter- és multikulturalitás, a kulturális-interkulturális tudatosság, tudás és kompetencia, a kultúraközi kommunikáció, valamint a kulturális különbségek tradicionális vizsgálati dimenzióinak releváns témáira. (c) Harmadrészt a kultúraközi kommunikációs kurzusok, tréningek különböző típusait mutatom be, majd a magyarországi felsőoktatási intézményekben való oktatása kapcsán azon célok, tartalmak, témák és módszerek áttekintését adom, amelyekre az ilyen kurzus felépíthető.

Élménypedagógiai tapasztalatok a kontaktórákon

JÁRMAI Erzsébet

Budapesti Gazdasági Főiskola GKZ, Zalaegerszeg

jarmai.erszebet@yahoo.com

A felsőoktatásban évről évre tapasztalhatóan tömegesen érkeznek olyan fiatalok, akik alapvető hiányosságokkal rendelkeznek: nemcsak a tanulásukat megnehezítő tanulásmódszertani ismereteik, olvasási, kommunikációs készségük fejlettségi szintje marad alul azon a szinten, ami elvárható lenne az önálló tanuláshoz, de sokszor azzal sincsenek tisztában, hogy milyen kompetenciáik szorulnak fejlesztésre. A helyes önismeret kialakításában, az önreflexió fejlesztésében segíthetik őket azok a készségfejlesztő tantárgyak, amelyeket néhány éve vezettek be a gyakorlatorientált felsőoktatásban, hogy egyrészt célzottan illeszkedjenek a munkaerő-piaci elvárásokhoz, másrészt pótolják a magyar közoktatás-pedagógia „ismeretátadó szemléletéből” fakadó lemaradást. A főiskolánkon 6-8 éve elindított készségfejlesztő tantárgyak széles palettán kínálnak olyan módszereket, amelyek hatékonyan alkalmazhatók a hallgatók órai bevonódása, aktív szereplése előidézésére, a frissen szerzett tapasztalatok tudatosítására.

Bár a szakirodalom az élménypedagógia eszmeiségét a múzeum-, kaland-, vagy szabadidő- stb. pedagógiának vindikálja, ma már interdiszciplinárisan bizonyított, hogy az élményekkel átélt pozitív érzelmek támogatják tanulási folyamatot, nemcsak a motiváció fenntartásával, hanem a gondolkodásra gyakorolt hatásukkal. Az élményekben gazdag kontaktórák lehetőséget adnak a személyes és szociális (azaz érzelmi) kompetenciák fejlesztésére – a kognitív kompetenciákkal kölcsönhatásban –, és mindez együtt biztosítja a személyiség egészének fejlődését.

Az előadás bemutatja annak a vizsgálatnak a részeredményeit, amelyet közel 230 fős hallgatói mintán végeztünk. Kérdőíves felmérés segítségével feltérképeztük a hallgatók véleményét, amelyet az interaktív, és tevékenységközpontú órákon való részvétellel kapcsolatban fogalmaztak meg. A kutatásból kiderül, hogy a projekt munkára, pár- és csoportmunkára épülő tematikus előrehaladást mind a készségfejlesztő tantárgyak, mind a klasszikus diszciplínák esetében sikeresen lehet alkalmazni. A hallgatók számára eddig szokatlan tanulási módszerek olyan önreflektív folyamatot képesek elindítani, amelynek során elgondolkoznak a tananyag tartalmain túl saját tanulási stratégiájukról, önmaguk hiányosságairól, fejlődési irányairól.

A sárospataki főiskola nappali tagozatos hallgatóinak tanulási és óralátogatási szokásai

JASKÓNÉ GÁCSI Mária
Miskolci Egyetem, Comenius Főiskolai Kar, Sárospatak
maria.gjasi@gmail.com

Időről időre felerősödik a vita a felsőoktatásban tanuló fiatalok egyre szerényebb teljesítményéről, aminek az okát egyesek a normatív finanszírozásban, mások a bolognai folyamat elhamarkodott bevezetésében vagy éppen az általános értékvétségben látják.

Meggyőződésem, hogy a mostani főiskolai-egyetemi hallgatók jelentős hányada a korábbi iskoláiban (általános-, illetve középiskolában) az alapvető tanulási módszereket sem sajátította el, és helytelen tanulási szokásokat alakított ki magában. Ehhez társult a felsőoktatásban megnövekedett szabadság érzése, a szülői ráhatás gyengülése – különösen a kollégista vagy albérletben lakó hallgatók esetében -, és ennek következtében egészen más óralátogatási magatartást tanúsítanak a fiatalok, mint amit előző tanulmányaik során megköveteltek tőlük. A főiskolai kollégiumokban nincs takarodó, a szórakozóhelyek hétközi napokon is elérhetők. Felnőtt korúak lévén alkoholt is fogyaszthatnak a hallgatók, s ha akarják - sajnos –, a kábítószereket is helybe hozzák nekik. És ha a pénteki diszkó túlságosan távolinak tűnne az előző hétvégihez képest, akkor kedden még mindig szervezhetnek egy szűk körű bulikat. A helyi diszkó pedig szerdánként is várja a tombolni vágyókat. Ráadásul a lányok ingyen bemehetnek. Aztán, hogy kinek lesz ereje a hajnalig tartó multság után végigülni az aznap délelőtti órákat, az már más kérdés...

Jelen kutatásom célja információkat gyűjteni a *Miskolci Egyetem Comenius Főiskolai Karának* nappali tagozatos hallgatói körében a tanulási és óralátogatási szokásokról, az alapvető tanulmányi kötelezettségek teljesítéséről, illetve azok elmulasztásáról, továbbá feltárni a felsorolt komponensek közötti esetleges összefüggéseket.

Szociális készségek és interperszonális személyiségjellemzők szerepe a pályafejlődésben – avagy hogyan ítélik meg önmagukat az egyetemisták?

J. KLÉR Andrea
Szent István Egyetem, Gödöllő
kler.andrea@gtk.szie.hu

Napjainkban sok fiatal választ egyetemi vagy más felsőfokú képzést saját érdeklődési irányának, s korábbi tanulmányi eredményeinek függvényében. Ez a tendencia feltételez tehát egyfajta tudatosságot a karrierépítésben, hisz szem előtt tartja a fiatal azt, hogy mi az, amivel szívesebben foglalkozik (pl.: tárgyak, emberek...), s hogy miként látja saját tanulási képességeit eddigi iskolai karrierje függvényében. Oktatói, s kutatási tapasztalatok ugyanakkor rávilágítanak arra, hogy mindemellett a hallgatók pályaképe gyakran meglehetősen hiányos, mind munkaerőpiaci aspektusból, mind pedig saját személyiségjellemzőik, s a pályakövetelmények által meghatározott igények szempontjából.

Miközben a különféle karrierelméletek és pályatanácsadási modellek egyre fokozottabb mértékben reflektálnak a változó társadalmi igényekre, kezdve Parsonstól (1909) a fejlődéselméleteken át (Super, 1953., Herr and Cramer 1996) napjaink konstruktivista modelljeig, a felsőoktatás mai gyakorlata rendszerint nélkülözi a pályaalakítást vizsgáló vizsgálatát, azaz elhanyagolja, hogy vajon a jelölt milyen mértékben alkalmas személyiségjellemzői folytán egy adott pályára. E „távolságtartás” különös hiányként jelentkezhet olyan szakok esetében, ahol a célképzetek közt valamilyen humán tanácsadói pálya rajzolódik ki, azaz a hallgató alapvető munkaeszközzé válik saját személyisége.

A pályakövetelmények reális ismerete különösen komoly kihívást jelent ráadásul azon szakmák esetében, melyek professzióként az utóbbi két évtizedben jelentek meg a hazai munkaerőpiacon (például szociális munka, pályatanácsadás).

Miközben e hazánkban igen fiatalnak számító szakmák kétségtelenül elindultak a professzionalizálódás útján, s ennek alapját a szakma és az egyetemi képzés közti folyamatos interakció is adja, hipotézisem szerint még számos olyan együttműködési lehetőség van, mely reálisabb és adekvátabb pályafejlődést eredményezhet a gyakorlati tapasztalatok képzésbe történő integrálása által. Tekintettel arra, hogy ennek egyik kulcsfontosságú eleme a szakmai készségek, s a pálya szempontjából kiemelt személyiségtulajdonságok adekvát megfogalmazása, majd folyamatos fejlesztése, kutatásom e tényezők aktuális állapotára irányult.

A tükörirodalom műfajáról és oktatásban betöltött szerepéről

K. CsíZY Katalin

Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest

dr.kocsis.andras@gmail.com

Napjainkban, amikor a magyar oktatási rendszerben a hit- és erkölcsstan ismét kötelező iskolai tantárgy lesz, talán nem tűnik időszerűtlennek, hogy egy olyan műfaj sajátosságaira hívjuk fel a figyelmet, amely évszázadokon át meghatározó szerepet töltött be mind a világi, mind az egyházi nevelés terén. Előadásomban a tükörirodalom, így a fejedelmi és a polgártükör műfajáról szeretnék szólni. Azt vizsgálom, hogy ez az irodalmi, retorikai, történeti, sőt filozófiai, még hozzá politikai filozófiai tekintetben egyaránt interpretálható *genus* miért volt alapvető jelentőségű az ókor és a középkor, valamint az újkor hajnalán. Kikhez, avagy kihez szóltak e művek, s az egyes írásokban megfogalmazott erénykánonok mely filozófiai iskolához köthetők, miért aktuális ez a műfaj az újkorban és napjainkban is? A konferencia témája kiváló alkalmat biztosít, hogy a Bolyai Kutatási ösztöndíj támogatásával készülő monográfiámhoz („Az európai hagyomány és az ideális vezető politikus”) egy perspektivikusan szélesebb horizont mentén távlati szempontokat is bevonjak munkámba. Egyúttal lehetőséget nyújt arra, hogy rámutassunk, miért lenne fontos, hogy a tükörirodalom írásait minél alaposabban, elmélyültebben és nagyobb számban ismerjék meg a felső-, és a középfokú oktatási intézményekben tanulók, vagy akár egyes műveket már az általános iskolások is. Nem csupán Szent István *Intelmei* és Kölcsey *Parainesis*e lehetne iskolai tananyag, hanem az ókor és a középkor jó néhány más alkotása, csak néhány példát kiragadva: Isokratés ciprusi beszédei, Cicero *Kötelességekről* (*De officiis*) írott munkája, Plutarchos egyes művei (sc. *Egy műveletlen uralkodóhoz*), Agapétos *Schedája* és még folytathatnánk a sort az „erkölcsstanító könyvecskék” felsorolásával.

Kívánatos lenne, ha a tükörirodalom egyre több alkotásával bővíthetnénk az etikai oktatásban használható magyar nyelvű szöveggyűjteményeket.

A H2O a tehetségekért Program részeként alkalmazott Komplex Instrukció speciális kooperatív tanítási módszer egyéves alkalmazási tapasztalatainak összegzése

K. NAGY Emese
Miskolci Egyetem, Miskolc
k.nagy.emese@t-online.hu

Az előadás célja a *H2O a tehetségekért program* keretén belül alkalmazott speciális kooperatív technikán alapuló Komplex Instrukciós Program alkalmazási eredményeinek bemutatása a módszert egy éve alkalmazó iskolák eredményein keresztül.

A Komplex Instrukciós Program arra hivatott, hogy elterjesszen egy, a heterogén tanulói csoportok nevelésére kiválóan alkalmas oktatási módszert, amelyben a kognitív képességek fejlesztés mellett nagy hangsúlyt kap a tanulók viselkedésének a formálása, a szocializáció is. A módszer egyaránt alkalmas a tanulásban lemaradt, az alulteljesítő, a megfelelő ütemben haladó és a tehetséges gyerekek együttnevelésére. A fentiekén kívül a programnak pedagógusokra kifejtett hatása is érezhető, amely a tantestületen belüli pedagógiai kultúraváltásban mutatkozik meg, mivel az iskolákban a tanulói összetétel heterogenitása arra készteti a pedagógusokat, hogy átgondolják eddigi munkájukat és munkájukat hozzáigazítsák a megváltozott összetételű tanulói csoportok neveléséhez-oktatásához.

A programban tíz iskola közel 1800 tanulója és 208 pedagógusa vesz részt, amely bevezetését követő egy év elteltével az eredmények között tartjuk számon, hogy a hiányzások és bukások száma a nyolc intézményben csökkent és javulás állt be az érettségit adó iskolákban történő továbbtanulási arányban is.

A program kedveltségéről mind a tanárok, mind a gyerekek körében zárt és nyitott kérdéseket tartalmazó kérdőíves felmérést készítettünk, amely értékeléséből arra következtetünk, hogy a pedagógusok elérték, hogy mind tartalmilag, mind technikailag megfelelő színvonalon szervezzék meg a tanítási óráikat, az iskolai munkát.

A *H2O a tehetségekért program* olyan pedagógusokkal dolgozik, akik az elméleti ismereteiket a tanítási gyakorlatuk során értően és technikailag magas szinten képesek alkalmazni. Mivel a kulturális tőke előállításának fontos színtere az iskola, nem mindegy, hogy a felnövekvő generációkat oktató pedagógusok milyen elméleti tudással és gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek. Jánossy Ferencnek az 1960-as években megfogalmazott gondolatai, amely szerint „...a 'know how', vagyis a 'mit és hogyan' széles körű ismerete képezi a legfejlettebb technológia nélkülözhetetlen alapjait”, ma is érvényes irányelv a *H2O a tehetségekért program*ban. A pedagógusok ennek kivitelezését végzik magas fokon.

Felsőfokú szakképzés-mobilitás-önszabályozó tanulás

KAZARJÁN Erzsébet
Schola Europa Akadémia, Budapest
schola@esa.hu

Az utóbbi években a felsőoktatással és a felsőfokú szakképzésekkel foglalkozó szakirodalomban gyakran használják a mobilitás kifejezést, mely napjainkban már kulcsfogalomnak számít. A mobilitás definíciói különbözőek. A felsőfokú szakképzések viszonylatában tanulmányi mobilitáson egy adott országból külföldre irányuló fizikai mobilitást értünk, amelynek célja a felsőfokú szakképzés során szerzett ismeretek kiegészítése, illetve a külföldi környezetben szakmai gyakorlat, munkatapasztalat szerzése.

A felsőfokú szakképzésben meglehetősen alacsony a mobilitás, ezért ez a terület kiemelt támogatási stratégiát igényel. Gyakorlati tapasztalatok szerzésére irányul, és szorosan összefonódik a gazdasági környezettel. Fontos, hogy a felsőfokú szakképzések során érvényesülni tudjon a nem formális és informális tanulás útján szerzett tudás.

A Schola Europa Leonardo programban résztvevő tanulói 2006-tól kezdődően 2010-ig minden évben a külföldi tanulmányút megkezdése előtt, illetve a hazatérést követően újra kitöltötték az Önszabályozás, tervezés, időbeosztás kérdőívet, és önbevallásos módon jellemezték saját magukat. A kérdőíveken elért eredmények ilyen módon egymással összevethetőkké váltak. Kontrollcsoportként 13. és 14. évfolyamos tanulók töltötték ki ugyanezt a kérdőívet, egy-egy időpontban, és a két évfolyam eredményeit tudtuk ilyen módon összehasonlítani. Másrészt, a két évfolyam eredményeit összehasonlítottuk a programban részt vevő tanulók eredményeivel: a korosztályi egyezés és a képzés azonos szakasza alapján a 13. évfolyam eredményeit a programban résztvevő tanulók kiutazás előtti eredményeivel, a 14. évfolyam eredményeit a programban résztvevő tanulók hazaérkezése utáni eredményeivel vetettük össze.

A fókuszcsoporthoz interjú módszerét a 2010/2011-es tanév mobilitás-programban résztvevő tanulóival alkalmaztuk. A fókuszcsoporthoz interjú célja a programmal kapcsolatos élmények feltárása volt, valamint az arról való bizonyosságszerzés, hogy a program nagymértékben hozzájárult a fent nevezett készségek fejlődéséhez.

A fókuszcsoporthoz és a kérdőív együttes alkalmazása a legáltalánosabb gyakorlat a módszertani párosítások között. Sok kutatás során úgy tekintik, hogy a két módszer közül a kérdőív nagy megbízhatóságú adat gyűjtésére szolgál, a fókuszcsoporthoz pedig a válaszok mögötti értelmezések és motivációk feltárásával a kutatás érvényességét segíti.

A tudatos nyelvtanulás – a nyelvi tudatosság és a motiváció szerepe a sikeres nyelvtanulásban

KELEMEN Krisztián

Eszterházy Károly Főiskola Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
krisztian.kelemen@me.com

A nyelvi tudatosság a felnőtt nyelvtanulók esetében a motiváció egyik legfontosabb tényezője. Nagy hangsúly fektetendő a nyelvtanítás során az érzelmi nevelésre is, amely terén kiemelendő a pozitív attitűdök kialakítása a nyelvek (nyelv és kultúra) és a nyelvtanulás iránt (motiválás a nyelvtanulásra), valamint ugyanilyen fontossággal bír a nyelvi és kulturális sokféleségre való nyitottság kialakítása. Ezen kívül a nyelvi fogékonyság kérdése mellett sem mehetünk el szó nélkül, hiszen számos laikus felveti a kérdést nap, mint nap, és amely kérdés rengeteg szakmabelit foglalkoztat.

Egyesek fogékonyabbak bizonyos módszerek által a hatékonyabb nyelvtanulásra, de ez jelentheti-e azt, hogy igenis létezik egy olyan tényező, mint a *nyelvérték*? E tényezők együttes jelenléte lehet a kulcs a modern nyelvtanári hivatásról alkotott kép újragondolásában. Pinker a nyelvi ösztön jeles kutatója Darwin elméleteire is kritikus szemmel tekint, Chomsky egykoron korát meghaladó elméleteit viszont pártolja. Vajon az itt felsorakoztatott tények és elméletek mennyiben befolyásolják a hatékony nyelvtanítást-nyelvtanulást? Könnyebb e vajon a felnőtteket oktató tanár dolga e tényezők megítélésében/fejlesztésében, ha már eleve egy erre nagy hangsúlyt fektető módszerrel dolgozhat? A modern nyelvoktatási módszerek mennyire helyezik a hangsúlyt a nyelvi tudatosság kialakítására és az érzelmi nevelésre? A felnőttek nyelvtanulása során főként az extrinsic motiváció kerül előtérbe, de vajon elérhető az intrinsic jelleg is és ez erősíthető?

Előadásomban ezekre keresek választ, valamint arra, hogy a módszerek hibájában vagy a hiányos nyelvtanulási kultúrában keresendő a nyelvtanítás aránylagos sikertelensége. Arra is megpróbálok fényt deríteni, hogy amennyiben a motiváció és a tudatos nyelvtanulás megfelelő alkalmazása megtörténik, hatékonyabbá válhat az ismeretek megszerzése? 14 éves felnőttképzésben és felsőoktatásban eltöltött időszak alatt számos olyan kérdésre találtam választ, amelyek boncolgatása kulcskérdés, különös tekintettel a nyelvi tudatosság kiépítésére és a motiváció-visszajelzés fontosságára. Saját módszertanomban már bevezettem ezen tényezők alkalmazását, vizsgálataim szerint működőképes módszerek fejleszthetők ki, amennyiben modernebb szemmel tekintünk az új nyelvtanulási módszerekre és nyitunk azok felé.

Tehetséges fiatalok motivációjáról és társas jellemzőiről

KEREKES Noémi
Debreceni Egyetem, Debrecen
kerekes.noemi@arts.unideb.hu

A tehetségkonceptiók egyik legelfogadottabb modellje az ún. Renzulli-féle körök. Ez a modell az intellektuális tehetség három összetevőjét foglalja magába: átlagon felüli képesség, kreativitás, illetve feladat iránti elkötelezettség. Ez utóbbi komponens már bővített jelentés- és jelenségtartalommal jelenik meg a Mönks-Renzulli-féle tehetségmodellben – immár a *motiváció* nevet viselve –, amely modell a klasszikus szocializációs közegek terébe helyezi az eredeti tehetségfelfogást. Ezt a motivációt tesszük most vizsgálódásunk tárgyává, az egyes szocializációs ágensek – úgy, mint család, iskola és kortársak – irányából közelítve.

A motiváció, a motiváltság elsődlegesen az érintett gyermeké, fiatalé. A tehetségigéretből fakadó tudásvágy szárnyakat adhat a tehetség kibontakoztatásához, hiánya ugyanakkor szárnyát szegheti annak. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a tehetséges egyénnek vétőjoga van a saját tehetsége felett. Ez a jelenség jól ismert a pedagógia világában, hiszen bizonyos szempontból viszonylag sokat kutatott területről van szó. De vajon tudjuk-e, mekkora a súlya a pedagógusoknak és a szülőknek a gyermek tehetségkibontakoztatására vonatkozó motivációjának? Azon túl, hogy a szülőt rávesszük arra vagy meggyőzzük arról, hogy tehetségesnek tartott gyermekét adott tehetségprogramba beírassa, foglalkozunk-e kellőképpen azzal is, hogy gyermeke képzésére vonatkozó motiváltságát fenntartsa, netán erősítse?

Kísérletet teszünk a kérdések megválaszolására, többféle forrásból származó pszichológiai tapasztalatra támaszkodva. Ilyen tapasztalati pillér elsődlegesen az a kutatás, mely 403 fő általános és középiskolás tanuló tehetségvizsgálatára terjed ki, beleértve az iskolai motiváció felmérését, benne a társas helyzettel való összefüggését is. A másik fő tapasztalati tőke tehetségprogramban résztvevő gyermekek szüleivel folytatott formális és informális konzultációk és beszélgetések. Mind a tudományos kutatás, mind a beszélgetések egyrészt diagnózist jelentenek, másrészt megmutatván a hiányosságokat mintegy kijelölik a motiválás lehetséges útvonalait, a beavatkozási pontokat.

Nem formális tanulási lehetőségek a dualizmus kori Magyarországon

KERESZTY Orsolya
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
kereszty.orsolya@ppk.elte.hu

A 19. század utolsó harmadában egyre több munkahely létesült a nők számára, amely szorosan összefüggött a képzési és oktatási lehetőségek szélesedésével és a nőmozgalmi törekvésekkel. A szakirodalom már részletesen foglalkozott a nők munkára felkészítő, a formális oktatás részeként szervezett tanfolyamokkal, azonban mindeddig kevés figyelmet fordított azokra a nem formális lehetőségekre, melyek szintén jelentős szerepet töltek be a nők tanulásában, legyen szó munkahelyi (re)integrációról, továbbképzésről, vagy önművelésről. A nem formális tanulás elsősorban azokat az oktatási, képzési és művelődési lehetőségeket jelenti, melyek az iskolarendszerű oktatás mellett valósulnak meg, és teljesítését általában nem ismerik el hivatalos végzettséggel. Előadásomban részletesen elemzem, hogy hogyan illeszkedtek a nem formális képzések a korabeli oktatási rendszerbe, és hogyan, kiknek a vezetésével szerveződtek meg. Mivel a nem formális képzéseket nem érintette az állami szabályozás a korban, így az is tudható, hogy jelentős eltérések adódtak a képzések színvonalát tekintve. Kitérek az ezen képzéseket övező társadalmi és szakmai vitákra is, külön tekintettel az alulról szerveződő (nő)egyesületekre, melyek nem csak a szervezésben, de a minőségbiztosításban is fontos szerepet töltek be. Ezek az előadások és tanfolyamok nem zártak semmilyen formális elismeréssel, vagy végbizonyítvánnyal, így feltételezhetően az ott létrejövő tudás állt a középpontban. A szervezett előadások és tanfolyamok a nők életének fontosabb területeit lefedték, így fontos területei voltak egy „női tudás” létrehozásának. Belátható, hogy ez a fajta tudás nem kizárólagosan közoktatás tartalmi része, de ugyanígy hozzátartozik a nem formális és informális tanulás is. A nem formális tanulási és művelődési lehetőségek azért voltak rendkívül fontosak, mert így több nőhöz eljutottak nem csak a „gyakorlati” tudnivalók, de az újdonságok, az öntudatra-ébresztő tudás elemei is, amellyel – adódóan a közoktatásban részt vevő nők alacsony számából – az iskola falain belül nem találkozhattak. A korabeli egyesületek ezért tekintették ezeket az egyébként közösségformáló eseményeket fontos lehetőségnek is, melyeknek elsődleges célja az volt, hogy a társadalmat elérjék. Nem utolsó sorban, nem volt kivételes az ott létrejövő tudásnak magas színvonala sem, hiszen előfordult, hogy neves külföldi szakértők érkeztek Magyarországra egy-egy egyesület meghívására, akik szívesen tartottak az érdeklődők számára is előadásokat. Ezek az alkalmak azért is jelentősek voltak, mert a kötetlenebbnek tűnő alkalmak keretében például olyan nők is eljutottak az előadásokra, akik egyébként nem feltétlenül értettek egyet a mozgalom/egyesület tevékenységével, vagy esetleg – különböző okok miatt – nem jutottak el a közoktatásba.

Miénk itt a tér: Környezetpszichológiai megközelítésben az iskola

KESZEI Barbara
Budapesti Gazdasági Főiskola, KVIFK, Budapest
keszei.barbara@kvifk.bgf.hu

Előadásom célja felhívni a figyelmet arra az oktatásban résztvevő szereplőre, melyre ez idáig kevés figyelem irányult: a *fizikai környezetre*. A különböző iskolai környezeteket nem az ott zajló tevékenységek háttereként, hanem mint „aktív szereplőt” mutatom be.

A környezeti nevelés fogalom lassan közismertté válik, azonban gyakran ez csak a környezetvédelemmel kapcsolatos környezettudatosságra vonatkozik és más – szintén a fizikai környezetünkkel kapcsolatos – ismeretek nem kerülnek tárgyalásra, holott a fizikai környezet jelentős hatást gyakorol viselkedésünkre és jóllétünkre. A téma mellőzöttsége minden bizonnyal annak is köszönhető, hogy a szélsőséges esetek kivételével a fizikai környezet hatása nem tudatosul, és a kellemetlenségeket a szociális környezetnek tulajdonítjuk.

A pedagógiába új szint, és új szemléleti keretet hozhat a környezetpszichológia és társtudományai, melyek mind elméleti mind gyakorlati alapot kínálnak a sikeresebb oktatási tevékenységhez. A bemutatott pozitív és negatív példák elősegítik, hogy saját környezetünkben is felismerjük és megoldást keressünk a problémás területekre, valamint, hogy továbbra is alkalmazzuk a „jó gyakorlatokat”.

A fizikai környezetek alapvető jellegzetességeit vezérfonalként használva mutatom be a különböző iskolai helyszíneket (eltérő elrendezésű tantermeket, folyosókat, közösségi tereket, udvarokat, homlokzatokat), melyeket így új, környezetpszichológiai megközelítésbe helyezve olyan tulajdonságokat és jelenségeket érthetünk meg, melyek felismerésével és felhasználásával a tanítás-tanulás folyamatát eredményesebbé, gördülékenyebbé és élvezetesebbé tehetjük.

A plágiumkereső szoftverek kiskapui

Kiss András Károly

Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Pécs
andreasz013@hotmail.com

Napjainkban egyre fontosabb szerepet tölt be az információ a társadalom életében, könnyedén, pár kattintással, akár néhány másodperc alatt juthatunk hozzá a világ bármely pontjáról származó információhoz. Akadályt már a nyelvi korlátok sem jelentenek, hiszen egyre kifinomultabb, pontosabb fordítók látnak napvilágot. Ez a felgyorsult és leegyszerűsödött információáramlás vezetett ahhoz, hogy a hallgatók igen gyakran sajátjukként tüntetik fel mások szellemi termékeit. A plagizálás sajnos lassan mindennappossá válik. Az Internet adta lehetőséggel élő hallgatók száma évről évre emelkedik és ez a tendencia folytatódni fog, mindaddig, amíg nem teszünk ellene.

Célul tűztem ki, a jelenleg használatban levő plágiumkereső szoftverek hiányosságainak feltérképezését. Eddigi munkám során tesztelt programok számos hibát vétettek és engedtek át plágiummal megtöltött dokumentumokat. Mint ahogy azt már említettem a tévedés lehetőségét csak növeli, ha az eredeti dokumentum nyelve különbözik a plágiummal élő hallgató nyelvétől, plágiummentesnek tüntetve fel akár teljesen értelmetlen, idegen nyelvről fordító segítségével alkotott szövegeket is. Persze ez alap hibának minősül, de további problémák is felmerültek. Az általam vizsgált szoftverek közül kettő meglehetősen könnyedén félrevezethető a szavak sorrendjének megváltoztatásával, míg egy harmadikat a szöveg hosszával sikerült megtéveszteni.

Rendkívül fontos természetesen a bírák támogatása a plágium elleni küzdelemben, hogy csak azok munkái kerüljenek elfogadásra, akiknek leadott dolgozata valóban saját kutatásra épül, továbbá önálló gondolatokat rejt. Joggal feltételezzük, hogy a vizsgálat elmaradása esetén a hallgatók egy része élni fog ezzel a lehetőséggel. A vizsgálat elmulasztása, egy későbbi lebukás az egyetem hírnevére is rossz fényt vethet. Az ellenőrzésnek meg kell történnie a szakdolgozat készítését megelőző évek során leadott dolgozatok estében is, sőt a középiskolás házi dolgozatok esetében is javasolt. Mindez sok munkát és plusz energiát igényel, de ezen erőfeszítések megtétele biztosíthatja egy plágiummentes oktatás létrejöttét, megszüntetve ezzel napjaink intézményeinek egyik fő problémáját.

A plágiumszűrésnek meg kell történnie mindkét fél részéről. Az oktatóknak és a hallgatóknak egyaránt meg kell érteniük ennek fontosságát. Azért választottam ezt a témát, mert célom egy a hallgatók és az oktatók számára egyaránt hozzáférhető szoftver kifejlesztése.

Az oktatás helye a monarchiabeli Magyarország politikai színterén

Kiss László

HBMKH Munkaügyi Központ Berettyóújfalui Kirendeltsége

laci.1234@freemail.hu

Tanulmányomban az oktatás helyét a korabeli politikai helyzet fényében ismertetem. Célom annak bizonyítása, hogy a monarchiabeli Magyarország idején az oktatás csakis az adott politikai keretek között értelmezendő. Kifejtem, hogy a polgárosodás megjelenése magában hordozta az iskolaügy fejlődését. Írásomban többször is hangsúlyozom, hogy a dualizmusban politikai szükségletként tekinthetünk az oktatás fejlesztésére. Megállapítom, hogy a tárgyalt korszakban lényegében egy párt kormányzott, ami lehetővé tette a magyarországi polgári műveltség kibontakozását. Részletesen foglalkozom Eötvös József miniszteri tevékenységével, különösen az 1868. december 15-én az uralkodó által szentesített törvénnyel, és annak hatásaival. Elemzem Trefort Ágoston intézkedéseit is, kiemelve az 1883. évi XXX. törvénycikket. Méltatom a kiegyezést abból a szempontból is, hogy megteremtette az önálló magyar tisztképzés lehetőségét. Nemcsak a tisztképzés "Mekkáját", a Ludovikát, hanem a soproni főreáliskolát valamint a nagyváradit és a pécsi hadapródiskola jelentőségét is hangsúlyozom. Kitérek a középiskolai tanárok fizetésére, illetve a 1893-as XXVI. törvénycikkre, amely kimondottan a tanárok fizetését rendezte, de tárgyilagosan igyekszem megállapítani azt is, hogy a törvény meghagyta a tanárok javadalmazása körüli egyenlőtlenségeket.

Tanulmányom egyik igen fontos része annak a politikai kavalkádnak a leírása, amely Tisza Kálmán bukása után vette kezdetét. Értékelem az akkor kialakult helyzetet. Leszögezem, hogy a korabeli értelemben vett jobboldali politizálás átalakult, de a klasszikus liberális értékek mindvégig fennmaradtak, és ezeket az értékeket kisebb-nagyobb változással az oktatási miniszterek is érvényesítették.

Behatóbban foglalkozom a Wlassics Gyula által elért eredményekkel. Hangsúlyozom, hogy minisztersége alatt az ellenzék tevékenyen részt vett az oktatást érintő törvények alkotásában. Források segítségével támasztom alá, hogy az ellenzéki javaslatokat (Wlassics idejében) évről-évre követték a miniszteri intézkedések.

Megemlítem Berzeviczy Albert kultuszminisztert is, akinek tevékenysége azért jelentős, mert előkészítette a népoktatási törvény módosítását, a tanítóképzés- és képesítés reformját, és a jogi képzés új rendjét is. Nem megyek el szó nélkül amellett, hogy a Szabellví Párt szétesése után a párt tagjainak egy része (köztük Berzeviczy is) Tisza István vezetésével Nemzeti Társaskör néven alapított politikai szervezetet, mely 1910-ben párrtá alakult, és éppen Berzeviczy javaslatára vette fel a Nemzeti Munkapárt nevet.

Gróf Apponyi Albert oktatáspolitikai koncepcióját is ismertetem. A „gótikus jellegű államférfi“ tevékenységének vizsgálatakor megállapítom, hogy Apponyi esetében nem helytálló az a közvélekedés, hogy egyoldalúan növelni szerette volna az állam szerepét az oktatásban.

A tanulmányban mindvégig foglalkozom az egyház és az állam viszonyával, illetve értelmezem a korabeli liberalizmus és nacionalizmus hatásait az oktatás vonatkozásában.

Pályaszocializációs értékre nevelés az egészségtudományi képzésben

KISS-TÓTH Emőke, RUCSKA Andrea
Miskolci Egyetem, Egészségügyi Kar, Miskolc
efkemci@uni-miskolc.hu & efkrucsi@uni-miskolc.hu

Változó világunkban formálódik a munka természete, mely befolyásolja a munkaerőpiac által generált kompetenciák értékét és tartalmát. A kompetencia, mint gyakorlati hasznosítható tudás a munkakörhöz szükséges cselekvésre való alkalmasságot, teljesítő képességet takarja.

A felsőoktatás feladata és felelőssége olyan hallgatók – jövőbeni munkavállalók – képzése, akik képesek a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelni. Az egészségügy területén szakmai ismeretek mellett a hatékony munkavégzéshez elengedhetetlen a kompetenciákon belüli szakmaspecifikus értékre nevelés, így a képzésben nagy hangsúlyt fektetünk a hallgatók szociális képességeinek fejlesztésére, a pályaezékenyítésre, pályaszocializációra.

A *kutatás célja* az egészségtudományi képzésben tanulmányokat folytató hallgatók pályamotivációjának, értékrendszerének, jövőképének, elvárásainak megismerése. A vizsgálat során feltárjuk, hogy a képzés a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelően alakítja-e a hallgatók szakmai identitásának alakulását, felmérjük a sikeres elhelyezkedést támogató szakmaspecifikus kompetenciákat, pályamotivációját, valamint a segítő szakmára jellemző pályaszocializációs értékek megjelenését a képzés kezdetén és végén.

Az *adatfelvétel* az egészségtudományi képzésben résztvevő 2012 júniusában végzett, valamint 2012 szeptemberében belépő, tanulmányaikat megkezdő hallgatók körében történt. A minta nagysága évfolyamonként eltérő számú, 92-156 közötti személy volt. A szakmai identitásalakulás indikátoraként tekintett értékek vizsgálata során a Rokeach- és a Super-féle standard értékkérdőíveket alkalmaztuk, mert az értékek a személyiség viszonylag állandó képződményei, meghatározzák az egyén törekvéseit, befolyásolják a motivációkat.

A hallgatói kompetenciák mérése az egészségtudományi felsőoktatás területén kidolgozás alatt áll. A vizsgálatokat az általunk működtetett pályaszocializációt vizsgáló kutatóműhely már elindította – értékvizsgálatokat már több mint 10 éve folytatunk –, tehát jelen kutatás támaszkodik a korábbi eredményekre is.

A kutatás eredményeinek tükrében lehetőség nyílik a képzési struktúrát olyan irányba fejleszteni, hogy a szakmai ismeretek mellett, a személyes és szociális kompetenciák (tolerancia, interperszonális rugalmasság, felelősségtudat, önfejlesztő technikák), szakmaspecifikus értékek beépülését hatékonyan támogassuk.

A dualizmus kori magyarországi oktatáspolitikai német szemmel

Kocsis András
Pannon Egyetem, Veszprém
dr.kocsis.andras@gmail.com

Az oktatáspolitikai az újkorban, akárcsak korábban, mindig is fontos szerepet játszott az adott állam életében, s ez a XIX. század során feléledő nemzeti mozgalmak korában újabb aspektussal bővült. Nevezetesen, az oktatáspolitikát a korra jellemző, a nemzetállam megteremtését célzó törekvés csak tovább színesítette. Ez alól a magyar oktatás sem volt kivétel. Az 1867-es kiegyezéssel, a korszak divatos eszmétörténeti irányzatát követve, Magyarország a nemzeti liberalizmus jegyében kívánta átalakítani – a dunai birodalmon belül – az ország iparát, gazdaságát, kultúráját, s természetesen társadalmát is. Ennek szerves részét képezte a Kárpát-medence népei, nemzetiségei életének átstrukturálása, amelyben kiemelkedő jelentőségre tett szert az oktatáspolitikai. A soknemzetiségű Magyarország alapvető törekvései közé tartozott, hogy a magyar nemzetállam megteremtése érdekében a nemzetiségi politikát, valamint az ezzel szorosan összekapcsolódó oktatáspolitikát ennek megfelelően alakítsa. Az 1868-as, a liberalizmus leghaladóbb vívmányait szem előtt tartó népoktatási törvény is ezt a célt szolgálta, amelyet a dualizmus elkövetkező ötven éve alatt azonban többször is módosítottak. A törvény és a szabályok minden újabb átalakítása – többek között a magyar nyelv mind erőteljesebb hangsúlyozásával – csak tovább erősítette a magyarországi kisebbségek elégedetlenségét. Ez természetesen a k. u. k. birodalom meghatározó nemzete, a Magyar Szent Korona Országában azonban „csak” kisebbségnek számító németiség körében is elégedetlenséget szült. Előadásomban azt vizsgálom, hogy a német szakirodalom miként látja, láttatja, ítéli meg a magyarság és a kárpát-medencei népek életében, történelmében kiemelkedő jelentőségű időszak oktatáspolitikáját, s az ezzel szoros összefüggésben álló nemzetiségi politikáját. A német nyelvű – német és osztrák – kutatások (Steinacker, Weidlein, Senz, Stachel) többnyire az 1870-es évektől kezdődően kibontakozó erőszakos magyarosításról értekeznek, miközben a vizsgált időszak eseményei nem egyértelműen mutatnak ebbe az irányba.

Becsüljük meg értékeinket! Vélemény az El Sistema módszer magyarországi bevezethetőségéről

KÖRÖSY Róbert
Hubay Jenő Alapfokú Művészeti Iskola, Budapest
hubayzeneiskola@nextmail.hu

A Fidelio c. zenei szakfolyóiratban olvasható cikkek, riportok oly módon kommunikálják az El Sistema módszert, mintha attól lenne várható, hogy az úgymond „válságban” lévő hazai zeneoktatást ezzel a metodikával lehetne kihúzni a kátyúból. Hangsúlyozni kell, hogy a magyar zeneoktatás, zeneiskolák nincsenek semmiféle kátyúban, bár az utóbbi évtizedek oktatáspolitikája elég sokat tett annak érdekében, hogy odakerüljenek. A magyar intézményesített zeneoktatás a világon egyedülállóként jött létre, és mind a mai napig példaértékűnek számít. Évről évre százezres nagyságrendben tanulnak a gyerekek hangszerrel a hazai zeneiskolákban, és ez a szám az ország lakosságszámára vetítve igen jó aránynak számít a nemzetközi összehasonlításban. Történik mindez akkor, amikor az oktatáspolitikai intézkedések következtében az általános- és középiskolai ének-zene oktatás, mondhatni megszűnőben van. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyar zeneiskolai intézményhálózat a polgárság anyagi terhelhetőségének függvényében is kiváló kihasználtságnak örvend. Örömmel állapítható meg, hogy az utóbbi évek térítési- és tandíj emelkedésének dacára a lemorzsolódás, és a jelentkezők elmaradása nem következett be oly mértékben, mint amire az érdekeltek számítottak.

Szinte valamennyi zeneiskolában működik művészeti együttes a tanulókból összeállítva, és ezen együttesek mind a hazai, mind a nemzetközi mezőnyben igen szép eredményeket érnek el; szűkebb pátriájukban értékes, gyakran egyetlen klasszikus zene együttesként, nagy megbecsülésnek örvendenek. Tehát nem igaz az az állítás, hogy a hazai hangszeres képzés elidegenítőleg hat a tanulókra, sőt ösztönzi őket a minél nagyobb szorgalomra, hiszen csak egy bizonyos szint elérése után kerülhetnek be egy zenei együttesbe. Számos növendéknek komoly motiváció, hogy hosszabb-rövidebb tanulmányi idő, és megfelelő szintű felkészültség elérése után tagja lehet a zenekarnak, kamaraegyüttesben partnerekkel kerül kapcsolatba, és együttes munkájukkal hozhatnak létre sikeres alkotásokat.

A szegregált roma közösségben élő emberek médiaműveltsége és a médiaműveltség oktatásának szükségessége

KOVÁCS Katalin
Digitális Pedagógiai szakmai- Szolgáltató Intézet, Budapest
kovacskata74@gmail.com

MIHÁLYI Krisztina
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
krisztina.mihalyi@gmail.com

Amióta egyre több ország az információs társadalom részévé vált, kiemelkedően fontos lett a médiaműveltség és a tudatos médiahasználat oktatása.

Annak érdekében, hogy megfelelő tananyag készüljön a médiaoktatáshoz, meg kell értenünk az emberek médiahasználati szokásait; valamint a média hatásmechanizmusát az egyes célcsoportokra vonatkozóan.

Az OECD és az EU stratégiai célkitűzéseinek megvalósítása érdekében, két célcsoport esetében kell különös figyelmet fordítani a médiaoktatásra. Az első csoportba tartoznak a fiatalok, akiket e-learning terminológiát alkalmazva Y generációnak, vagy manapság Z generációnak hívunk. A másik célcsoportot pedig a hátrányos helyzetű lakosság alkotja. Az új generációval azért is kell foglalkozni, mert a gyermekeink tanulási és szociális szokásait az új média eszközei határozzák meg.

A hátrányos helyzetű csoportok médiaműveltségére külön figyelmet kell fordítani, mert az alacsony médiaműveltség oda is vezethet, hogy kimaradnak az információs társadalomból, ezzel is növelve a hátrányaikat.

Meg kell értenünk a hátrányos helyzetűek médiahasználati szokásaikat, valamint a médiaműveltségüket, annak érdekében, hogy támogassuk a szociális kohéziót, az oktatási egyenlőséget, az élethossziglan tartó tanuláshoz való hozzáférést, ezáltal a sikeres részvétel lehetőségét a társadalomban.

E távlati cél érdekében 2012 tavaszán a Türr István Képző és Kutató Központ többféle kompetenciamérést (olvasási-, számolási készség, problémamegoldó képesség, és médiaműveltség) valósított meg szegregált területeken élő emberekkel. Ezen vizsgálatok között szerepelt egy kérdőív, amely a célcsoport médiaműveltségének szintjét vizsgálta. A vizsgálaton belül 96 olyan egyént kérdeztek meg, akik Magyarország hét különböző mélyszegénységben élő közösségeiben éltek.

Az előadás bemutatja a megvalósult vizsgálat eredményeit és megpróbál általános következtetéseket levonni a telepen élők médiaműveltségi helyzetéről. Ezzel párhuzamosan néhány tengerentúli példát hoz arról, hogyan kezelik más országokban a hátrányos helyzetű népcsoportok médiaműveltségi problémáit, valamint nemzetközi kitekintés keretében ismerteti az EU idevonatkozó ajánlásait. Emellett a Nemzeti Alaptanterv és a kerettanterv médiaoktatásra vonatkozó előírásai is bemutatásra kerülnek.

A tanítókép összetevői a dualizmus kori neveléstan könyvek alapján

Kovács Krisztina

Szent István Egyetem, Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar, Szarvas
kkriszagi@freemail.hu

A kutatás *szakirodalmi háttere* feldolgozza a néptanítói szakmások eszmetörténeti hátterét, bemutatja a dualizmus kori magyar neveléstan könyvekre ható, jellemző pedagógiai, filozófiai és pszichológiai irányzatokat. Bemutatja a néptanítói kézikönyvek és tankönyvek megjelenését a 19. században, és értelmezi a kutatás alapját adó tankönyv és kézikönyv fogalmát, valamint a tankönyvkutatások modelljeit.

A *kutatás célja*, hogy az 1867 és 1914 között megjelenő tíz magyar pedagógiai kézikönyv és tankönyv elemzése alapján rekonstruálja a népiskolára vonatkozó idealizált tanítókép egy szűkebb területét. A szerző a *tanítóképet* az adott korszak közgondolkodásában megjelenő mentális konstrukcióként értelmezi. Az ideális tanító képe azt írja le, milyennek látták az elemzett könyvek szerzői a vizsgált időszakban a jó tanítót. A kutatás fel akarja tární, hogy hogyan jelenik meg a forrásokban a népiskolai tanítók feladatkörének bővülése, a modern tanítóság szerepváltozásai. A kutatás kapcsolódik a hagyományos eszmetörténeti és az új mentalitástörténeti vizsgálatokhoz, valamint azokhoz a kutatásokhoz, amelyek a pedagógus szakmai professzionalizáció kialakulását és annak fejlődését, valamint a tanítói és a tanári pedagógiai szaktudás elkülönülését vizsgálják.

A neveléstan könyvek elemzése a klasszikus szövegelemző-filologizáló forráselemzés *módszere* szerint került alkalmazásra. Vizsgálta a tanítóról alkotott „elvont-eszmei síkon” megfogalmazott korabeli elképzeléseket. A neveléstan könyvek elemző bemutatásával feltárta azokat a tartalmakat, amelyek lényeges adalékot jelentenek a korabeli tanító – tanuló, tanító – társadalom viszonyrendszerének értelmezéséhez és a folyamatosan bővülő népiskolai tanítói szaktudás megismeréséhez.

Összességében megállapítható, hogy az idealizált tanítónak az iskolán belüli és az iskola falain kívüli sokrétű tevékenysége révén, az elvárt szociális és erkölcsi példakép szerepét kellett betöltenie. A tanítótól elvárták, hogy a település szellemi vezetője legyen, akinek az iskolaközösséghez tartozó gyermekek családjával szemben is kötelességei voltak. Részt kellett vennie a közösség életében, és aktív szerepe volt a kulturális programokban is. Mindez hozzájárulhatott ahhoz, hogy a tanító tiszteletre méltó személyiséggé váljon, és a lakosság egyre inkább elfogadja őt, mint oktató és nevelő szakembert.

A *kutatás újszerűsége* abban áll, hogy az idealizált tanítókép rekonstruálásához a tanítóképzésben alkalmazott neveléstani kézi- és tankönyveket elemzi, és gazdagítja az erre a területre vonatkozó eddigi ismereteinket. A kutatás lényeges adalékokat nyújt a magyar tanítók életmódjáról, jövedelmi viszonyairól, valamint társadalmi státusáról. Közelebb vihet a magyar néptanítóság szakmások folyamatainak megértéséhez.

Az egészség és a betegség szociális reprezentációja az általános iskolai korosztálynál

LELE Anita

Szegedi Tudományegyetem, Szeged

leleanita@freemail.hu

A gyermekek egészségről és betegségről kialakult hétköznapi tudását ismernünk kell ahhoz, hogy fejleszteni tudjuk az oktatás során. Jelen előadás célja a közeljövőben tervezett, az egészség és a betegség szociális reprezentációjának kutatására irányuló vizsgálatunk elméleti háttérének megalapozása. A téma nemzetközi és hazai szakirodalmának áttekintésekor a feltárás és szintetizálás módszerét alkalmaztuk. Valamint megnéztük, milyen vizsgálatokat végeztek az egészség és betegség szociális reprezentációja terén, mind hazai, mind nemzetközi tekintetben.

A *Moscovici* nevéhez fűződő *szociális reprezentáció elmélete* interdiszciplináris elmélet, mely a szociális, naiv gondolkodás vezérlő elveit tárja fel. A szociális reprezentációk eltérhetnek egymástól aszerint, hogy mennyire különböző közösségekben jönnek létre. A reprezentáció mindig egy adott szociális tárgyra vonatkozik. Külföldön vizsgálták már többek között az iskolai diszciplínák és az agresszió szociális reprezentációját. Magyarországon is több fogalom szociális reprezentációját tárták már fel, így például a *sikerét* vagy a *versengését*.

Az egészség és a betegség szociális reprezentációjával a nemzetközi szakirodalomban többek között *Murray*, *Pullman* és *Rodgers*, valamint *Flick* foglalkozott. A hazai szakirodalom feltárásakor úgy találtuk, hogy az egészség fogalmának szociális reprezentációját csak *László János*, *Csabai Márta* és *munkatársaik* vizsgálták a budapesti középiskolások körében. Feltevéseink alapján fontos lenne a preventív jelleg, hiszen statisztikai adatok alapján az általános iskolai korosztályban, azon belül is 10-12 éves korban kezdődik el az az életszakasz, amely az élet legegészségesebb időszakának nevezhető (halálozási arány stb. alapján). Ugyanakkor ebben az életszakaszban a leghajlamosabbak a fiatalok a társadalmi szabályok elleni lázadásra, ami akár dohányzás, alkoholfogyasztás és droghasználat formájában is megjelenhet.

Feltárásunk szerint Magyarországon az általános iskolai korosztály körében még nem történt meg az egészség és betegség szociális reprezentációjának vizsgálata, pedig fontos lenne a helyzet feltárása és a fejlesztési irányok kijelölése céljából.

A mérés szerepe a környezeti szakmák tanulásában

Fejezetek a környezeti szakmódszertanból

Lükő István
Pécsi Tudományegyetem, Pécs
sajokaza@chello.hu

1, *A referátum célja, háttere.* A szakmódszertan elhanyagolt területe a pedagógiának, azon belül is a környezeti szakmódszertan művelése a legjobban hiányos része. Ebben az előadásban megkíséreltem a környezeti szakmódszertan egy részterületét bemutatni az NYME Környezetpedagógiai műhelyének, a mérés, mint a tapasztalati tanulás fontos tevékenységének a bemutatása és egy konkrét doktori disszertáció (amit Márfoldi Anna készített az NYME Kitaibel Pál Környezettudományi Doktori Iskolájában) alapján.

2, *A kutatás célja:* A kutatás célja: Feltárni a középfokú környezeti szakképzésben a mérések tanulásban betöltött szerepét a tankönyvhasználat, a műszerismeret és használat, valamint a tanítás során alkalmazott módszerek vizsgálatával.

3, *A kutatás módszerei*

- Szakirodalmak feldolgozása a mérések elméletéről, pedagógiai vonatkozásairól, a környezeti szakképzés tanterveinek elemzése
- Kérdőíves felmérés tanárok körében három régióban (Dél, Közép, Nyugat- Dunántúl) n= 15+5 fő
- Kérdőíves felmérés tanulók körében szintén három régióban n=225 fő
- Az interaktivitás növelése mozgóábrás tananyag feldolgozási módszer kifejlesztésével

4, *A kutatás kérdései, hipotézisei. Kérdések közül:*

1. Segíti-e a digitális táska a tanulók sokoldalú felkészítését? (nem csak a mérésekben és a kiértékelés során hanem, az archiválás, a dokumentálás és a prezentálás technikai alkalmazásakor.)
2. Milyen didaktikai módszereket alkalmaznak a tanárok a műszeres gyakorlatok során?

Hipotézisek közül:

- A középiskolák leggyakoribb mérőeszköze a gyorstesztés mérőbőrönd.
- A szaktanárok a tankönyvek mellett nagy százalékban alkalmazzák az idegen nyelvű műszerleírásokat is szakirodalomként.
- A mérések elméleti témaköreinél a műszer általános ismertetése és alkalmazása mellett másra is kitérnek a tanárok
- A tanulók igénylik az interaktív módszerek alkalmazását

5, *A vizsgálatok eredményei közül néhány:*

- A digitális táska egyértelműen segíti a tanulók sokoldalú felkészítését a mérésekről
- A megkérdezett iskolákban a tanárok a terepi mérőbőröndöt használják a leggyakrabban, ami a tananyaghoz és a követelményekhez is illeszkedik.
- A mérések elméleti témaköreinél a műszerek felépítésére és működési alapelveire is kitérnek a tanárok
- Főként a fenti területen lehet nagyon jól hasznosítani az u.n. mozgóábrás módszert

6, *Összegezés, konklúzió*

A környezeti szakember fontos tevékenysége a mérés, amelynek elméleti és gyakorlati kompetencia fejlesztése során meghatározó a korszerű IKT alapú, interaktív módszerek alkalmazása.

Egy magánmúzeum lehetőségei a felnőttképzés különböző szinterein

MAGYAR Erzsébet
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
magyar.erzsebet@ppk.elte.hu

Az 1984-ben létrejött Molnár-C. Pál Múterem-Múzeum (M.C.P. M-M) azon kevés családi magánfenntartású intézmények közé tartozik, amely nem csupán egy kiváló művész emlékét őrzi, hanem igényes, ötletgazdag programokkal élő közösségi térré képes varázsolni a múzeumot.

A Molnár-C. Pál művészetét megjelenítő állandó kiállítás anyagában egy-egy témára fókuszálva folyamatosan újabb és újabb műveit láthatjuk a művésznak, a kisebb teremben megrendezésre kerülő időszakos kiállításokon pedig a Molnár-C. Pállal kortárs művészek munkái láthatók, a hagyatékot gondozó leszármazottak segítségével.

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy a M.C.P. M-M tevékenysége hogyan kapcsolható a formális, a nonformális és az informális felnőttoktatáshoz, felnőttképzéshez, az élethosszig tartó tanulás múzeumi formáihoz.

Fel kívánom tární, hogy az általuk vallott értékek milyen filozófiában összegződnek, s ez, hogyan határozza meg céljaikat, tevékenységeiket, a kiállítási koncepciók megalkotását, cselekvési gyakorlatuk újabb irányait.

A különböző célok összekapcsolódva egymással hálózatosodást, s ez által stratégiai kitörést eredményezhetnek. A hagyományos működési formákon túl a M.C.P. M-M új területeken mutatkozik be múzeumi helyszíneként, szolgáltatásaiban, a múzeumi szakemberképzésben, a helyi kultúra értékeinek megismertetésében, a lokális közösség építésében.

Kitérek a múzeumi tárgyak és a múzeumi terek kapcsolatára, az építészeti, technikai és műemlékvédelmi szempontok meghatározó szerepére, kiadványaikra, és színes, sokirányú kapcsolati hálójukra.

A kutatás során alkalmazott módszerek: családi narratívák feltérképezése, beszélgetések, interjúk a tulajdonosokkal, látogatókkal, önkéntes segítőkkel, dokumentumok elemzése, résztvevő megfigyelés, kérdőíves felmérés.

Esettanulmányos oktatás alkalmazása gyakorlatvezető mentortanárok képzésében

MAKÓ Ferenc

Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest
mako.ferenc@tmpk.uni-obuda.hu

Az Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központja 2012-ben bocsát ki első alkalommal szakvizsgázott mentortanárokat, akik a tanárképzést folytató intézmények gyakorló iskoláiban vezetőtanári feladatokat látnak el, illetve pályakezdő pedagógusokat mentorálnak. Képzésük megindításához már jelenleg is több képzési innováció, kutatási eredmény kapcsolódik, így az esettanulmányos oktatás bevezetése is.

Az esettanulmányok a jelöltek számára a mentorálási folyamatokban, a probléma megoldási helyzetekben mintaként szolgálhatnak, megkönnyítve ezzel az elméleti ismeretek elsajátítását és a későbbiekben segítve a mindennapi munkát. Az esettanulmányok alkalmazásával a mentorálás valós elemei kerülnek be a képzés szakelméleti folyamatába, a hallgatók az oktatók irányításával valódi mentorálási problémák megoldásán dolgozhatnak.

Az első típust az *értékelésre váró esettanulmányok* jelentik (alanya – mentorálási spektrum, szerep, szituáció, esemény stb.). Ez a típus azt a kérdést helyezi középpontjába, hogy egy adott esetben mit tett(ek) a mentorok (vezetőtanárok) és a beszélgetés legfőbb célja annak értékelése, hogy az eljárás helyes volt-e. A képzésbeli alkalmazás a mentorálási folyamat tanulmányozását (*Mentorálás módszertana kurzus*) szolgálja, illetve a mentor szerepek és mentorálási tervek megismerésére irányul.

Az esettanulmányok második alkalmazott típusa a *problémamegoldó/döntésre váró esettanulmány*. A résztvevők szembesülnek egy-egy meghatározott mentorálási problémával és a helyzetgyakorlat felszólítja őket, hogy vegyék számba a lehetséges válaszlépéseket. Az esettanulmány típus a fejlesztési problémák megoldásában (*Tanári kompetenciafejlesztés kurzus*) kerül alkalmazásra.

Az *általános felmérésre vonatkozó típusban* megadjuk a szükséges információkat, de azok csak implicit módon állnak rendelkezésre. Ez a feladattípus a problémát komplex összefüggéseiben jeleníti meg. A helyzetet ismeret-gazdag kontextusban, szemléletes és sokoldalú bemutatással exponáljuk úgy, hogy a hallgatók tudományos igényű vizsgálódásokat is folytathassanak. Ez a típus a mentori munka gyakorlati tervezésében (*Mentorálás gyakorlat kurzus*) kerül felhasználásra.

Az *összehasonlító esettanulmányok* esetében a cél az, hogy szisztematikusan összehasonlítsuk több ország mentorrendszerét és működési gyakorlatát, elemezzük az egyes kérdésekhez való hozzáállás eltéréseit, elősegítve ezzel az innovatív hazai adaptációkat (pedagógiai-, szakmódszertani-, összefüggő iskolai gyakorlatok megvalósítása).

A problémamegoldás folyamatát, lépéseit, alternatíváit és azok értékelését, majd eredményét PPT prezentáció, illetve interaktív tábla használatával jelenítjük meg a viták során.

Iskolai erőszak során támadóvá, áldozattá vagy provokatív áldozattá váló tanulók egyes személyiségjellemzői

MARGITICS Ferenc, FIGULA Erika
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza
margif@nyf.hu

Jelen tanulmány célja az, hogy feltárja az iskolai erőszakkal kapcsolatban előforduló egyes magatartásmintáknak (áldozat, támadó és provokatív áldozat) az egyes temperamentum és karakterjellemzőkkel, valamint az azokat alkotó egyes személyiségvonásokkal való kapcsolatát. A vizsgálatban 341 fő (195 lány, 146 fiú) középiskolai tanuló vett részt. Az iskolai erőszak során előforduló magatartásminták azonosítására az *Iskolai Erőszak Kérdőívet*, a temperamentum és karakterjellemzőket a Cloninger-féle *Temperamentum és Karakter Kérdőív* magyar változatával vizsgáltuk. Kutatási eredményeink azt mutatják, hogy az áldozattá válás háttérében – nemi hovatartozástól függetlenül – az ártalomkerülés temperamentumvonását és a szociális érdektelenség karaktervonását találtuk.

A támadóvá válás háttérében – nemi hovatartozástól függetlenül – az újdonságkeresés temperamentumvonását, valamint karaktervonások közül az együttműködés hiányát és a self elkülönülést (fokozott kontroll és birtoklási vágy) találtuk.

A provokatív áldozattá válás háttére eltérő volt a két nem esetében. A provokatív áldozattá váló lányok legjellemzőbb temperamentumvonásának a jutalomfüggőségen belül a mások elismerésétől való függőség hiányát találtuk. Karakterükre az önirányítottság hiánya és a szociális intolerancia volt jellemző. A provokatív áldozattá váló fiúk legjellemzőbb temperamentumvonása az ártalomkerülés, legjellemzőbb karaktervonásuk pedig az apátia volt. A lányok személyisége, egyes temperamentum- és karakterjellemzői szorosabb kapcsolatban voltak a vizsgált magatartásmintákkal, mint a fiúk személyisége.

A kiégésről röviden

MÁTHÉ Borbála

Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest

bori.mathe@gmail.com

Változó világunkban a sokrétű elvárásoknak való megfelelés kényszere teremtette stresszes életmód hatása alól mindenkinek nehéz kivonnia magát. Stresszhelyzeteket kell kezelünk a munkahelyen és a magánéletben egyaránt. A nem megfelelően kezelt stressz vezethet a magánéleti vagy munkahelyi kiégéshez. Mivel ez a jelenség fokozottan jellemző az úgynevezett segítő szakmákban dolgozókra (orvos, nővér, pedagógus), hatása kétirányú lehet, és a kiégést megélő segítő szakemberen túl szenvedő alanya a másik fél is: a beteg, az ápolott, a tanítvány, vagy otthon a család.

A jelenségnek bőséges tudományos irodalma van idegen nyelven és magyarul is. Szemléletesen ábrázolják a kiégés fizikai és lelki tüneteit, sorra veszik a helyes és helytelen megküzdő stratégiákat. Tehát a kiégés témájában nem nehéz az ismeretszerzés és a tájékozódás.

Ennek ellenére úgy érzem, a munkahelyi kiégés felismerése nem egyszerű. Hipotézisem szerint találkozhatunk nap, mint nap a kiégés enyhébb vagy súlyosabb tüneteitől szenvedő kollégával, vagy akár magunk is a kiégés áldozatai lehetünk, mégsem ismerjük fel időben a problémát, illetve elméleti ismereteink ellenére sem tudjuk, a gyakorlatban mit kellene tennünk. Tapasztalataim szerint még napjainkban is fontosabb a pedagógusok szakmai felkészültsége, mint a személye.

Kérdőíves módszerrel mértem fel, kollégáim mennyire tájékozottak és gondolkodnak tudatosan a kiégés problémájáról. A kérdőíves kutatás eredményeit szeretném prezentációmban ismertetni.

A kognitív stílusok figyelembe vétele az elektronikus tananyag és a mobil eszközökön futó alkalmazás-fejlesztésben

MIHÁLYI Krisztina
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
krisztina.mihalyi@gmail.com

Az információs társadalom hatása jelentős változásokat hoz (hozott) gyerekeink érdeklődésében, tanulási és oktatási célú szórakozási, úgynevezett *edutainment* szokásaiban. Tanításuk, érdeklődésük felkeltése, gondolkodásuk megértése, egészen új megközelítést igényel a pedagógusok részéről, mint korábban.

Az elmúlt 10 évben jelentős infrastrukturális fejlesztések zajlottak az iskolákban, megteremtve ezzel az elektronikus tartalmak iskolai használatának lehetőségét. Ehhez hasonlóan számos tartalomfejlesztési munka is elindult, hiányos maradt azonban az IKT eszközökre tervezett tananyagok, mobil eszközök esetében az applikációk tervezésének alapos pedagógiai, pszichológiai átgondolása, vizsgálata.

Az elektronikus tananyag-tervezés és a különböző kognitív stílusok kapcsolatának feltárására történtek törekvések az elmúlt évek kutatásaiban (Bodnár, 2007). Bizonyosságot nyert, hogy a különböző kognitív stílusú tanulók más és más típusú elektronikus tartalmakkal dolgoznak szívesen. Számos nyitott kérdés maradt még a területen: például a kognitív stílushoz igazított elektronikus tartalmakkal történő tanulás hatékonyságának vizsgálata; a tartalom-tervezés további finomítása a stíluselméletek alapján. A mobil-eszközökön futó alkalmazások tekintetében - azok újszerűsége miatt - nem történtek még vizsgálatok.

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy az elektronikus tananyagok megtervezésének formája, illetve a mobileszközökre tervezett applikációk típusai és a különböző kognitív stílusú tanulók preferenciái, továbbá a tanulás hatékonysága között milyen összefüggések fedezhetők fel, különös figyelmet szentelve a matematika-tanulás folyamatának.

Vizsgálatomban meghatározott szempontok szerint kategorizálom az elektronikus tartalmakat, kognitív stílusuk szerint azonosított általános és középiskolás diákok tanulási hatékonyságát mérem a különböző e-tanulási környezetekben, felhasználok a jelenleg folyó, nemzetközi mobil-tanulási kutatások eredményeit és az elsődleges és másodlagos kutatási adatok alapján próbálok javaslatokat tenni a különböző kognitív stílussal rendelkező egyének számára legjobban alkalmazható e-tananyagfejlesztési gyakorlatokra.

Mindezek alapján a kutatás várható eredménye az elektronikus tartalomfejlesztés kognitív stílusok szerint meghatározott specifikumainak összeállítása lesz.

A tánc tanulás és a tánc tanár-képzés motivációs rendszerének vázlata

MIKONYA György

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító-és Óvóképző Kar, Budapest

mikonya.gyorgy@tok.elte.hu

A tánc és a ritmus mindennapi életben betöltött szerepével ritkán foglalkozunk, pedig a tánc rendkívül fontos viselkedés-szinkronizáló tényező, s mint ilyen kiemelt szerepe van egy társadalom életérzésének meghatározásában. A viselkedés szabályozása komplex módon történik és ebben a folyamatban a tánc esztétikailag is értékelhető utat nyit a tudatelőtt és a tudattalan felé, oldja a lelki feszültséget, ellazít és energiát ad. Fiziológiai hatását tekintve oldja az izmok görcsösségét, javítja a vérkeringést és a légzést, növeli az állóképességet. A tánc során javul az improvizációs képesség, fejlődhet a fantázia és a kreativitás.

Kutatásom során kvalitatív módszerekkel, azaz kérdőíves felméréssel, esszé-íratással és az ezt kiegészítő strukturált interjúkkal vizsgáltam 40 táncos pályafutásának alakulását. Az adatok kiértékelése során a következő kérdésekre kerestem válaszokat:

Hogyan kerültek a minta résztvevői kapcsolatba a tánccal?

A szülők vagy a barátok ösztönzése volt-e a meghatározó?

Milyenek voltak a kezdő élmények?

Milyen szerepe van a pályafutásuk alakulásában az első tánc tanárnak?

Mi segítette át őket a nehézségeken?

Hányszor és mikor akarták abbahagyni a táncot?

Ha abbahagyták, hogyan és miért kezdték el újra?

Mit jelent mostani életükben a tánc?

Az eddigi eredmények bemutatása a következő felosztásban történik:

(1) elsőként egy táncos pályakezdés motivációs rendszerének longitudinális bemutatását és elemzését végzem el.

(2) Ezután a táncos pályafutás kritikus csomópontjaival kapcsolatos megállapítások, tapasztalati tények feltérképezésével, elemzésével foglalkozom. A kérdőívek és az interjúk tartalmi elemeinek feldolgozása és szisztematikus elrendezése alapján a táncos karrier következő csomópontjai különíthetők el:

a) a kezdés körülményeinek számbavétele;

b) az iskolai élmények hatása;

c) a tánciskola, stúdió, egyesület hatásai;

d) a külföldi utazások, turnék hatása;

e) a példaképek szerepe;

f) a konfliktusokból – törésekből való kikerülés módja;

g) a versenyek szerepe;

h) a tanítás élményének húzóereje;

j) a szinkronban végzett tevékenységek egymást erősítő vagy gyengítő hatása;

k) a táncról való vélemények sokfélesége;

l) a vágyak és elért eredmények;

m) valamint a konklúziók szerepe.

(3) Zárásként következtetéseket fogalmazok meg a motivációs rendszer részelemei közötti összefüggésekre vonatkozóan.

A felnőttkori tanulás új stratégiái és módszerei

Mócz Dóra

Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár
doramocz@gmail.com

Előadásomban a felnőttkori tanulás módszertani újdonságainak kérdéseivel foglalkozom. A téma aktualitására, a felnőttkori tanulás új stratégiáinak jelentőségére már az ezredforduló tájékán felhívták a figyelmet az életen át tartó tanulás kérdéseivel foglalkozó alapidokumentumok, ezek bemutatására a teljesség igénye nélkül kitérek előadásom bevezetőjében.

A korszerű tanulási stratégiák között ismertetem az andragógiai cselekvéseméletek és az andragógia konstruktivizmus módszertani jellemzőit, majd az úgynevezett „felhőandragógia” sajátosságaival foglalkozom.

Ennek kiemelésére véleményem szerint azért van szükség, mert a felnőttkori tanulás módszertanának megújulása szorosan kötődik az új internetes kommunikációs hálózatok és a mobil kommunikációs eszközök elterjedéséhez, valamint az általuk biztosított tudástranszfer lehetőségéhez. Ezért a felnőttképzés módszertani megújulásának kérdéseivel nem foglalkozhatunk a megváltozott tanulási és kommunikációs környezet jellemzőinek és hatásának elemzése nélkül.

A modern tömegkommunikációs eszközök ma már a közvetlen emberi kommunikáció leglényegesebb csatornáit egyre tökéletesebben közvetítik a befogadók számára, részévé váltak a mindennapi életnek, így az internet napjainkra nem csupán az oktatás tárgyává, hanem az oktatás színterévé is vált.

A tanulás súlypontja ebben a közegben az egyéni aktivitásra helyeződik, a tanulás a korábban általánosan elterjedt formális kereteit átlépve, átkerül a nonformális és informális területre, ezzel a megismerés valóban szabadidős tevékenységé, ezáltal élethosszig tartó folyamattá válik. Ennek a kérdésnek a módszertani összefüggései adják előadásom záró gondolatait.

Viták a nevelőképzésről (1945-1946)

MOLNÁR Béla

Nyugat-magyarországi Egyetem, SEK, MNSK, Tanítóképző Intézet, Szombathely
mbela@mnsk.nyme.hu

Az 1940. évi 20. törvény alapján kialakult nyolcosztályos népiskola teljes átváltoztatását jelentette az 1945-ben életre hívott új általános iskola, mert az 5-8. osztályokban szaktanároknak kellett tanítaniuk az egyes tantárgyakat a mindent oktató osztálytanító helyett. A tanítói szerepben történő változás 80 év hagyományait söpörte félre. Az általános iskola oktatógárdájának a biztosítása érdekében elindult egy széles szakmai köröket véleménynyilvánításra ösztönző vitasorozat a nevelők képzésének mikéntjéről. A tanítóképzés korszerűsítésével az Országos Köznevelési Tanács (OKT) foglalkozott. Kiss Árpád a Köznevelésben mutatta be az OKT nevelőképzéssel kapcsolatos javaslatait, összegezte a tanácshoz és a folyóirathoz beérkezett tervezeteket. A tankerületi főigazgatóságok utasították a tanítóképző intézeteket, hogy értekezleteken foglalkozzanak a nevelőképzés kérdéseivel. A tanári testületek kifejezést adtak véleményüknek, elmondták azt, hogy milyennek képzelnék el a jövő pedagógusképzését. A magyarországi tanító- és tanárképzés korszerűsítésével kapcsolatban az OKT, a vitához hozzászólók, a tanítóképző intézetek tanári karai számos kiváló javaslattal álltak elő, ezeket a javaslatokat mutatja be, elemzi az előadás.

A Köznevelés cikkeit és a levéltári primer forrásokat átvizsgálva a tanítóképzés jövőjére vonatkozó javaslatok három reorganizációs irányt jelöltek ki:

1. A középfokú képzés a tanítói hivatásra való ránevelés szolgálatában áll, 5-6 éves képzéssel mind az alsó tagozat, mind a felső számára olcsón lehetne tanítót, szaktanítót képezni.
2. A felsőfokú, főiskolai képzés kidolgozói arra törekedtek, hogy az általános és a pedagógiai kiképzés ne egy időben, hanem egymás után történjen, ezért az új képzést az érettségire építették. A képzési ciklus hosszát 3 évben állapították meg.
3. A tanítóóság régi vágya volt az egyetemi képzés, ami társadalmi megbecsültséget garantált volna, s ehhez az alapos képzés, a tudományos megalapozottság lett volna a biztosíték.

A hosszú, négy-öt éves egyetemi oktatás ellenzői a tanítói pálya elnéptelenedésétől tartottak. Félelmet keltett az is, hogy milyen lesz az a nevelés, ahol az oktatók tudós, elméleti emberek, akik távol állnak a kisgyermek problémáitól. A tömegoktatást az egyetemen, a tanítóképzésben egyaránt kivitelezhetetlennek gondolták, ráadásul az egyetemi karok hálózatának kiépítése jelentősen megterhelte volna a költségvetést.

Kereskedelmi szaktanárképzés Magyarországon a 19-20. század fordulóján

NAGY Adrienn
Pécsi Tudományegyetem, Pécs
adrienn.n.z@gmail.com

Az előadás célja, hogy bemutassa a dualizmus kori Magyarország egy a neveléstörténet kutatói részéről elfeledett tanárképző intézmény, a *Kereskedelmi Iskolai Tanárképző Intézet* létrejöttének történeti előzményeit és későbbi sorsának alakulását. A kutatás egyrészt arra kereste a választ, hogy a kapuit 1898-ban megnyitó szaktanárképző intézet létrehozása mennyiben jelentett megoldást – a középfokú iskolai piacon a korszakban egyre jelentősebb szerepet betöltő – a felső kereskedelmi iskolákat leginkább sújtó szaktanárhiányra, másrészt azt vizsgálta, hogy a tanárképző intézetbe beiratkozó hallgatók közül hányan fejezték be tanulmányaikat, és közülük vajon milyen arányban helyezkedtek el ténylegesen szaktanárként valamely felső kereskedelmi iskolában.

A kutatás első, deduktív szakasza a rendelkezésre álló elsődleges (anyakönyvek, értesítők, jegyzőkönyvek stb.) és másodlagos források összehasonlító elemzése során vizsgálta a Kereskedelmi Iskolai Tanárképző Intézet alapításnak előzményeit és működését szabályzó VKM rendeleteket. A kutatás második, induktív szakasza az intézmény tanulóinak társadalmi összetételét (anyanyelvi, felekezeti megoszlás) igyekezett statisztikai adatgyűjtéssel és elemzéssel feltárni. A kutatás harmadik fázisa a tanárképzőben végzetek pályaválasztását vizsgálta.

A fenti kérdések mentén megvizsgálva a kereskedelmi szaktanárképzés helyzetét a korszakban, megállapíthatjuk, hogy bár hazánkban már a kiegyezést követően sorra nyíltak a három évfolyamos közép(felső) kereskedelmi iskolák, azonban a kereskedelmi iskolai tanárjelöltek képzésére külön intézmény hosszú évekig nem jött létre. 1898-ban ugyan megnyitotta kapuit a szaktanárképző, azonban a szaktanárképzés döntően továbbra is a pesti tudományegyetemen és a műegyetemen folyt.

Összességében megállapíthatjuk, hogy az érettségit adó felső kereskedelmi iskolák működésében a korszakban mindvégig komoly nehézséget okozott a szaktanárhiány, amely eleinte részben az önálló szaktanárképző intézet hiányában, majd a tanárképző megnyitása után, a hallgatói létszám nem megfelelően átgondolt korlátozásában keresendő. Az 1898-1908 között beiratkozott hallgatónak 43%-a fejezte be a négyéves képzést. A szakképesítést szerzettek 35.2%-a nyert alkalmazást az országban ekkor működő 41 felsőkereskedelmi iskolák közül 31 valamelyikében. Habár a korlátozást megszüntették, aminek következtében megnőtt a tanulói létszám, azonban a lemorzsolódás korszakban végig rendkívül magas volt (beiratkozott hallgatóknak 19.6%-a szerzett képesítést).

A rekreáció (rekreológia) és a neveléstudomány kapcsolódási pontjai

NÉMETHNÉ TÓTH Orsolya
Nyme SEK MNSK Sporttudományi Intézet, Szombathely
tothorsi@mnsk.nyme.hu

1997-ben került akkreditálásra hazánkban a nevelés- és sporttudomány. A neveléstudomány (pedagógia) régebbi múltra tekinthet vissza. A neveléstudományi megközelítés a sportot, a testmozgást űző személyek kölcsönös tevékenysége alapján határozza meg a sporttudományt. Bíróné 2004-ben megjelent írása alapján: „A sporttudomány az emberi társadalom egyetemes részterületeként, a testkultúrának leképezésére szolgáló eszmerendszer – tudományosan igazolt, rendszerezett, általánosított elvek, tételek, törvények és törvényszerűségek, elméletek és módszerek együttese.”

A sporttudomány kialakulásának más irányú megközelítése szerint az egyes tudományterületekről összegyűjtött információk adaptálását jelenti a testkultúra területére vonatkoztatva – ez az integrálódás és a differenciálódás útja. A sporttudomány – amely jelenleg alakulásának interdiszciplináris fázisában van –, mint multidiszciplináris tudomány kapcsolódik több más tudományterülethez is. A sporttudomány kialakulásának differenciálódási fázisában létrejöttek a sporttudomány szubdiszciplinái. Alábbi tanulmány a sporttudomány egy jelentős szubdiszciplinájának, a rekreációnak (rekreológiának) kapcsolódási pontjait vizsgálja meg a neveléstudomány irányában.

A rekreáció és a neveléstudomány lehetséges kapcsolódási pontjai a szabadidő pedagógia, az andragógia, a konstruktív életvezetés és az egészségnevelés (egészségfejlesztés) területén vizsgálhatók.

Szülői gondoskodás, hitvesi szerelem, gyermeki szeretet. Egy kétezer éves családtörténet tanulságai

OBBÁGY László

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza
obbagyl@upcmail.hu

Az erkölcsi oktatás tárgykörei között kiemelt helye van a család témájának. Olvasmányokat, mintákat, gyakorlati segédanyagokat keresve találtunk rá egy bő kétezer éves családtörténetre, amelyet tartalmi gazdagsága, generációkon átívelő mondandója korunk családjainak könyvévé tesz.

Referátumunk tárgya egy régi zsidó irat, Tóbiás könyve. (A Tóbiás könyve a katolikus kiadású Biblia Ószövetségének része. A protestáns egyházak ugyanakkor nem tartják sugalmazott iratnak, ezért használom a „bibliai könyv” helyett a „régizsidó irat” kifejezést.) Olvasása közben lapról lapra érzékeljük a történet aktualitását.

Tobit és Anna a babiloni fogság idején élő házaspár, akik idegen kulturális környezetben, saját mentalitásuktól sok mindenben eltérő közegben szeretnék megőrizni őseiktől kapott hitüket és abból fakadó értékrendjüket. Ebben a szemléletben igyekeznek nevelni gyermeküket is.

Izgalmas, tanulságos és mai párhuzamokra is alkalmat adó mozzanatok egész sorával találkozunk:

- multikulturális környezet, a „sodródás az árral” veszélye,
- boldog, kiegyensúlyozott, de küzdelmes házasság,
- konfliktuskezelés a házasságban,
- valódi értékek mentén történő, felelős gyermeknevelés,
- kalandos párkeresés,
- a fiatalok várakozása, vágyakozása, félelmei,
- egymásra találás, nász; a szerelem csodája,
- az idős szülőkről való gondoskodás feladata és ajándéka,
- az élettapasztalat bölcsességének továbbadása, szellemi-lelki végrendelet,
- szenvedés, halál – családi körben.

Tóbiás könyve olyan családtörténet, amely ma is megérint; erkölcsi felfogása több korosztálynak is mintát nyújthat.

Tanítás-tanulás módszertani eljárások megújításának lehetőségei a magyar felsőoktatásban

OLÁHNÉ ZIESER Zsuzsanna
Budapesti Gazdasági Főiskola, KVIK, Budapest
olahne.zieserzsuzsanna@kvifk.bgf.hu

Az előadás célja, hogy röviden áttekintse a felsőoktatást érintő, az elmúlt két évtizedben megjelent új igényeket, elvárásokat, kihívásokat (társadalmi, gazdasági, oktatási), valamint az ehhez kapcsolódó, a válaszokat kereső – elsősorban – hazai szakirodalom javaslatait. A lehetséges fejlesztési utak és eszközök közül, olyan oktatás-módszertani lehetőségek kerülnek az ismertetés középpontjába, amelyek már a középfokú oktatásban is jelen vannak.

Az adaptálási és alkalmazási lehetőségek bemutatása során a szerző saját tapasztalatait is ismerteti, melyeket a Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar BA és közgazdász tanár mesterképzés oktatójaként szerzett a módszerek alkalmazása során.

A kooperatív tanulásszervezési eljárások vizsgálata során bemutatásra kerül egy olyan oktatásszervezési modell, amely egyaránt alkalmazza az IKT eszközeit, valamint épít a jelenléti alkalmak tanítás-tanulás folyamatra gyakorolt pozitív hatásaira. Röviden áttekintésre kerülnek azok a tréningelemek is, melyek szerves részét képezik a már kipróbált módszertani eljárásoknak. További fejlesztési irányok bemutatása, javaslatok és tapasztalatok összegzése.

Magyarország második világháborús részvételének ábrázolása a történelemtankönyvekben

OLASZ Lajos
Szegedi Tudományegyetem, Szeged
olasz@jgypk.u-szeged.hu

A második világháború története a 20. századi magyar (és általában a kelet-európai) történelem egyik legmeghatározóbb eseménye, melynek társadalmi, politikai, közgondolkodásbeli hatásai mind a mai napig érvényesülnek. Az események ismerete és feldolgozása, az értelmezés és szembenézés, a nemzeti történelem, szélesebb értelemben a nemzeti önazonosságtudat meghatározó eleme, ugyanakkor fontos része a politikai környezethez, a szomszédokhoz való viszony alakulásának is.

Az iskolai oktatás, és ezen belül annak egyik legfontosabb eszköze, a tankönyv kiemelt szerepet játszik a felnövő generációk múlthoz való viszonyának formálásában, egy értékeit jól ismerő, hagyományait tisztelő, de önmagával szemben is kritikus nemzetkép, egy objektív látásmódra törekvő történelemszemlélet kialakításában.

A második világháborút követően, különböző ideológiai, politikai törekvések függvényében erősen eltorzított módon jelent meg az ország háborús részvétele a különböző tudományos és ismeretterjesztő kiadványokban és a tankönyvekben. A politika az aktuális törekvéseihez igazította az események iskolai bemutatását. Az 1950-es években az előző korszak minden elemének elítélése és a Szovjetunió melletti kiállás volt az interpretációkat meghatározó alapelv. Az 1960-as években a hamis beállítások száma valamelyest csökkent, és a megfogalmazás kevésbé ideologikussá vált. Az 1970-es évektől az események leírása korrektebb, a végső konklúzió változatlansága mellett a részletek értékelése árnyaltabbá vált. Az 1980-as évekre már nemcsak a megállapítások és a nyelvezet finomodott, hanem a módszertani változtatások révén bizonyos mértékű lehetőség nyílt az önálló értelmezésre, véleményalkotásra is. A rendszerváltást követően a közvetlen állami megrendelés/ellenőrzés megszűnt, számos tankönyvváltozat jelent meg, ezek azonban gyakran még mindig magukon hordozzák a direkt ideológiai-politikai mondanivalót, csak most már nem egy kitüntetett szemlélet szolgálatában, hanem különböző, egymással versengő értékrendek, világnézetek, politikai meggyőződések logikája mentén.

Az előadás a második világháborús magyar részvétel bemutatásának, magyarázatának és értékelésének változásait vázolja fel, a témával kapcsolatos szakirodalom felhasználásával és az érintett tankönyvek anyagának elemzésével.

Az új pedagógiai irányzatok recepciója az Erdélyi Iskola című oktatásügyi és népnevelő folyóiratban

OZSVÁTH Judit
Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
ozsvathjudit@yahoo.com

Az 1933–1940 között folyamatosan megjelent, majd – a kényszerszünet után – 1942-től 1944-ig még kilenc lapszámmal jelentkező, a nyelvész György Lajos és a katolikus egyetemi lelkész (későbbi erdélyi püspök) által életbe hívott és az első időben szerkesztett erdélyi pedagógiai és népnevelő folyóirat már az indulásnál célul tűzte maga elé a világszerte egyre szélesebb körben terjedő új pedagógiai irányzatok bemutatását. A szerkesztők hívek is maradtak kezdeti ígéretükhöz, hiszen a folyóirat minden száma foglalkozott az új pedagógiákkal. Ezt háromféle módon tette: tanulmányok, hosszabb bemutató írások közzétételével, a reformtörekvések sikeres (vagy sikertelen) külföldi alkalmazásáról, a témát feldolgozó, különféle külföldi és hazai konferenciákról, továbbképzőkről szóló híradások közzétételével és az új irányzatokat ismertető legújabb külföldi és magyar könyvek, folyóiratok szemlélésével.

Tette mindezt a gazdasági világválság idején, valamint az erdélyi magyarság – kiemelten is annak oktatásügye – története szempontjából meglehetősen szomorú időben. Ilyen körülmények között az Erdélyi Iskola hagyományos oktatási módokkal szemben megfogalmazott kritikája, valamint az új szemlélet terjesztése melletti elköteleződése meglehetősen merész tett volt, mely a szerkesztők nyitott szemléletére, valóban „európai” gondolkodására enged következtetni.

A téma kutatásának célja az erdélyi magyarság identitásformálódása szempontjából meghatározó 20. századi időszak nevelésügyi szemléletének feltárása, elemzése, értelmezése. Kutatásomban főként elsődleges forrásokra (korabeli sajtótermékekre, levéltári anyagokra) támaszkodom, melyeket a sajtó- és neveléstörténet hagyományos módszereivel és analitikus kutatási stratégiákat követve dolgozok fel.

Helyesírás-tanítás és a tankönyvek

PAKSI László
Pannon Egyetem, Veszprém
paksilaci@gmail.com

A 21. század elején egyre többször megfogalmazódik a kérdés, hogy szükség van-e egyáltalán helyesírásra. Az új Nemzeti alaptanterv Magyar nyelv és irodalom műveltségterületében továbbra is fontos szerepet tölt be a helyesírás tanítása mint az anyanyelvi kultúra egyik fontos alkotóeleme.

A helyesírás-tanítás egyik fontos eszköze a tanulók által használt nyelvtankönyv, amely szabályaival, feladataival segíti rögzíteni a magyar helyesírás rendszerét. Öt tankönyvcsalád – három a Nemzeti Tankönyvkiadó, egy-egy pedig a Mozaik, valamint az Apáczai Kiadó gondozásában jelent meg – ötödik osztályosoknak készült taneszközeinek helyesírással kapcsolatos fejezetit vizsgáltam abból a szempontból, hogy a helyesírási gyakorlatok típusai közül (pl. kiegészítéssel helyesírási feladatok, analógiás helyesírási feladatok, választásos helyesírási feladatok, hibakereső- és javító helyesírási gyakorlatok stb.) melyeket részesítik előnyben a helyesírásról szóló fejezeteknél, továbbá, hogy az egyéb fejezetek tárgyalásakor szerepet kap-e az adott anyag rész helyesírási jellemzőinek tárgyalása.

Az Apáczai Kiadó gondozásában megjelent tankönyv már címében (*Nyelvtan és helyesírás*) is jelzi a helyesírás fontosságát. Az Antalné Szabó Ágnes - Raácz Judit szerzőpáros *Beszéd és írás* könyve ugyancsak jelzi címében is az írás (és benne a helyesírás) fontosságát. A többi könyv (Sokszínű Magyar nyelv, Magyar nyelv, Magyar nyelv és kommunikáció) címében még nem tesz utalást az írásbeliség és a helyesírás fontosságára.

A tankönyvek vizsgálatát követően megállapítható, hogy minden esetben fontos szerep jut a helyesírás gyakoroltatásának az egyes fejezetekhez kapcsolódóan. A magyar helyesírás alapelveinek tárgyalásakor – mely 5. osztályban része a tananyagnak – mind az öt vizsgált tankönyvcsalád sokszínű feladatokkal igyekszik begyakoroltatni a szabályok alkalmazását. Ezt segíti elő az is, hogy a vizsgált tankönyvcsaládok közül kettő használ külön tankönyvet és munkafüzetet.

Összességében elmondható, hogy a felső tagozaton leggyakrabban használt hazai nyelvtankönyvek megfelelő figyelmet fordítanak a helyesírás gyakoroltatására. A változatos feladattípusok azonban továbbra sem helyettesíthetik a pedagógust, illetve a pedagógusok által készített vagy adaptált további feladatokat, gyakorlatokat.

A természetes erkölcsi törvény pedagógiai interpretációja a korszerű szociomorális fejlesztésben

PÁLVÖLGYI Ferenc

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest
palvolgyi.ferenc@sapientia.hu

A gyermek szociomorális fejlesztése új lehetőségek előtt áll, mert az etika tárgy oktatása a magyar iskolákban kötelezően bevezetésre kerül. A meginduló etikatanár szakirányú képzések számára a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen olyan pedagógiai koncepció érlelődött ki, amely korszerű megoldási javaslatokat kínál a szükségszerűen felmerülő értékelméleti- és módszertani kérdésekre.

Az etikaoktatás célja, hogy képessé tegye a tanulót felelős erkölcsi döntések meghozatalára. E feladatot a posztmodern színezetű, plurális szemléletű, erősen individuális értékvilágunkban igen nehéz megoldani. Például a gyakran nevelési célként használt „konstruktív életvezetés” fogalma azért sem lehet szubjektív, mert az *egyéni* eredményes és *társadalmi* szempontból is hasznos tevékenység morális értelmezése feltétlenül *közösségi* egyeztetést kíván. A probléma könnyen kezelhető lehetne az etika tradicionális kódrendszereivel, de ezeket ma már a plurális társadalom nagy része elutasítja. Mit tehet ebben a helyzetben a köznevelésben dolgozó pedagógus? Hogyan találjon olyan mindenki számára elfogadható egyéni- és társadalmi értékeket, amelyekből a korszerű erkölcsi nevelés célrendszere levezethető?

E posztmodern utáni pedagógiai értékelmélet azt kívánja bemutatni, hogy *miképpen lehet az ún. „természetes erkölcsi törvényt” modern nyelven, a mai etikaoktatás igényei szerint újrafogalmazni.* Bár a pedagógiai diszciplína nem viselkedhet morálként, de szakmai indokok alapján mégis illetékes a nevelés alapvető értékeinek meghatározásában. A bemutatásra kerülő nevelésfilozófiai érvelés éppúgy támaszkodik az utóbbi évtizedek „etikai igény és érvényesség” irányú pedagógiai kutatásaira (például Oelkers, MacIntyre és Rescher), mint a vallási- és a társadalmi hagyományokra.

A pedagógiai értéktételező munka a nevelés szempontjain kívül az egyéni és a társadalmi haszonra is figyel. A nevelés finomabb céljainak meghatározásához az alábbi hármas erkölcsi értékhalmoz ajánlható: (1) az ember *életét* és *méltóságát* garantáló „vitális” értékkör, (2) az ember *környezetét* és *közösségeit* védő „habituális” értékkör, és (3) az ember *szellemi alkotásait* és *anyagi javait* megőrző „egzisztenciális” értékkör. E pedagógiai használatra szánt értékcsoporthoz *világnézet-kompatibilisnek* tekinthetők és konzekvensen épülnek be egy korszerű, konstruktivista ihletésű nevelési modellbe.

Középiskolai pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók befogadására

PAPP Gabriella

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest
gpapp@barczy.elte.hu

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése/integrációja széles társadalmi alapokon nyugszik. Addig, amíg az óvoda, általános iskola az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel karöltve a napi gyakorlat szintjén foglalkozik a kérdéssel, a középiskolában tanuló sajátos nevelési igényű tanulók ellátása nem megoldott. A pedagógusok többnyire felkészületlenek.

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar szakmai irányításával került sor egy pedagógusképzési program kidolgozására a TÁMOP-4.1.2-08/2/B/KMR-2009-0001 számú „Pedagógusképzési hálózat Magyarországon” című projekt egyik alprojektjeként kifejezetten a középiskolákban tanító pedagógusoknak, szakoktatóknak szakmai segítségnyújtás céljából.

A program felépítése: tömör, rövid információ nyújtása a fogyatékosági típusokról, az egyes csoportokkal kapcsolatos saját élmény megélése, attitűdformálás. A méltányosság, igazságosság fogalmak tartalmának megtöltése a pedagógiai környezet tekintetében. A kollégák hat témakörben szereznek tudást az inklúzió/integráció témaköreivel kapcsolatban. A programot a részt vevők kooperatív csoportmunkában elkészített prezentációja zárja, amely egy tanuló köré szervezett preventív és támogató módszerek kidolgozását mutatja be. A prezentáció szupervízióval kísért.

A tréninget igényfelmérő kérdőív kitöltése nyitja (nyílt és zárt végű kérdések, összehasonlíthatóság), majd pedig a saját vélemény megjelenítése zárja egy elégedettségi mérésre szolgáló kérdőív kitöltésével.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja a gyógypedagógiai segítségnyújtást biztosító intézmények szempontjából

PERLUSZ Andrea

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest
perlusz@barczy.elte.hu

Az elmúlt évtized folyamán Magyarországon az integrált oktatás-nevelés előretörése volt tapasztalható. Míg 2002-ben a többségi közoktatási intézmények mindössze a sajátos nevelési igényű tanulók 28%-át látták el, addig 2010-re már több, mint 60%-uk tanult integráltan. Az előadás egy 2010-2012. között zajló kutatás legfontosabb eredményeit ismerteti, amelynek keretét a TÁMOP-4.2.1.B-09/1/KMR projekt „Az iskolai és társadalmi inklúzió feltételrendszere” adta.

Kutatásunkban intézményvezetőkkel, pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal és szülőkkel készítettünk interjút, erőteljesen fókuszálva az *intézmények rendszerszintű működésére*. Kutatásunk alapján körülírható az ún. sikeres intézmények megváltozott körülményekre reagáló stratégiája. Olyan *új szolgáltatásokat* fejlesztettek ki, melyekkel az integráltan tanuló SNI gyermekeket látják el (pl. utazó tanári szolgáltatás, továbbképzés a többségi pedagógusoknak, stb.), de bővítették a hagyományos speciális iskolai profiljukat is (pl. új fogyatékosági típusok ellátása, fejlesztő iskola, stb.) Ezeket az intézményeket jelentős mértékű *innováció* is jellemzi, pl. a tananyag adaptáció, az eszközkölcsönzés, a jó gyakorlatok átadása terén és intenzív *együttműködések* alakultak ki a többségi és a speciális intézmények között: pl. team-tanítás, közös tervezés és értékelés, közös programok a SNI és az ép tanulók között, illetve a szülők bevonására irányuló kezdeményezések. Megjelent az *intézmények közötti átjárhatóság*, vagyis az, hogy a SNI gyermek abban az intézményben kapja meg az oktatás – nevelést, ami számára a legoptimálisabb (részleges integráció, év közbeni intézményváltás, szolgáltatások intenzitásának növelése stb.), ami összhangban áll a legkevésbé korlátozó környezet koncepciójával. Az előadás során a kutatás azon aspektusának bemutatására is sor kerül, amely a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását biztosító gyógypedagógusok gyakorlati munkáját jellemzi a speciális intézményi és a többségi intézményi keretek között.

Kvalitatív kutatási módszerek szerepe az egészségmagatartás vizsgálatában

PETŐNÉ CSIMA Melinda

Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs

melinda.csima@etk.pte.hu

A fiatalok egészségmagatartásának feltárására számos kutatás irányult az elmúlt években, melyek többsége kvantitatív kutatási módszereket alkalmazva az egészségmagatartás indikátorait statisztikai adatokkal támasztotta alá. Igen kevés kutatás vállalkozott arra, hogy az egészségmagatartás mélyebb összefüggéseinek feltárásához kvalitatív eszközökhöz is nyúljon. A kvantitatív vizsgálatok sajátossága, hogy az egyedi jelenségek számszerűsített, „kódolt” statisztikai adatok halmazaként jelennek meg, melyekből érvényesnek tűnő általánosítások, trendek rajzolódnak ki. Rejtve maradnak az egyedi megnyilvánulások, ezzel együtt a jelenségek azon fontos aspektusai, melyek az egyén szempontjából személyes jelentőségűek, s éppen a társadalmi folyamatokat alkotó kapcsolatrendszerek lényegét adják. Ennek következtében a kutató nem képes mélységeiben feltárni a vizsgált jelenséget, csupán tendenciákat jelez. A kvalitatív technika azonban az egyéni perspektívák feltárásával mélyebb összefüggések megismerését eredményezheti, mely hozzájárulhat a megfigyelt jelenség árnyaltabb értelmezéséhez. A fiatalok egészségmagatartásának vizsgálata során a kvalitatív eszközök alkalmazásának hozadéka lehet az életmód látható paraméterének, az életvitelnek a kvantitatív eszközökkel történő feltárásán túl az egészséggel kapcsolatos értékattitűdnek, az egészséges/egészségtelen választás motivációjának és a gondolkodási struktúrájának a megismerése.

„Megsétáltatni egy vonalat” (paul klee), avagy temessük el a kockológiát

PILLERNÉ SONKODI Rita
SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged
sonkodi@jgypk.u-szeged.hu

„Megsétáltatni egy vonalat” – ez a Paul Klee-től származó mondat máig a rajzolás legismertebb megfogalmazása.

Születésünk után az első értelmes cselekedeteink egyike a firkálás és ezt követően a rajzolás. De meddig teszi a kisgyerek mindezt? Míg végtelenen kedvüket nem szegjük. A rajzolás örömét egyre korábban veszítik el a gyermekek, és ezzel megfosztjuk őket a talán legegyszerűbb önkifejezési módjuktól.

A legegyszerűbb és legkézenfekvőbb módszer, hogy hallgatóinkkal kimegyünk a tanteremből. El kell időnként hagyni azt a megszokott környezetet, melyben nap mint nap 6-7 órát töltenek. A szabadságot a „kicsöngetés” hozza számunkra. A vizuális nevelés órák is ezt a szabadságot, a felhőtlen önkifejezés örömét kell, hogy nyújtsák. Az osztálytermen kívüli alkotás öröme és a régi megporosodott, unásig elkoptatott feladatok elhagyása jelentheti a kiutat.

A „fáradt” metodika hangulatát a kockológia példázza a legszemléletesebben. Mi is ez valójában? Mértani testeket kell lerajzolni különböző elhelyezkedésben és megvilágításban. Mai napig rengeteg rajzóra halálát ezek az élettelen, száraz feladatok jelentik. Motiváció a múzeum falain belül és kívül is van. A parkok fái, virágai, a templomok tornyai adják a témát az alkotáshoz. A tanítónak egyszerű a dolga, nem neki kell bevinni a motivációhoz az anyagot, hanem oda kell vinni a gyerekeket a motivációhoz.

A „Kampány a rajzolásért” egy független angol alapítvány, amely a rajzolást úgy tekinti, mint a gondolatok, a kreativitás, a szociális és kulturális tevékenységek összekapcsolásának eszközét. E mozgalom célja már több mint tíz éve: mindenkit rávenni a rajzolás valamilyen formájára. A kampány hosszú távú célja, hogy megváltoztassa a pedagógusokat és a nagyközönség rajzoláshoz való hozzáállását és kitörölje a szóhasználatból az „én nem tudok rajzolni” kifejezést.

A „Nagy Rajzolás” (The Big Drawing) 2000-ben indult hódító útjára Londonból, majd az eltelt évek során napjainkig már több mint 1500 intézmény (iskolák, múzeumok, könyvtárak, galériák, művészi közösségek, stb.) kapcsolódott a mozgalomhoz.

Tegyünk a rajzolásért! És ehhez nem kell semmi, csupán rajzolni! Rajzolni! Mert bármilyen szinten tesszük, bármilyen korban, helyen és időben, jó dolog kirajzolni magunkból a jót és rosszat egyaránt. Hát rajzoljunk!

Életreform törekvések a német szakirodalomban

PIRKA Veronika

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

pirka.veronika@ppk.elte.hu

A referátum témája az *életreform* elemek megjelenése a német szakirodalomban. Az életreform gondolata a modernizáció során a felgyorsult változásokkal párhuzamosan megjelenő, a résztvevők számára nem mindig a maga teljességében tudatosuló, összetett, többféle választási lehetőséget feltételező társadalmi jelenség.

A referátumban a következő kutatási kérdéseket válaszolom meg: Milyen területeken lehet egyáltalán szó életreform-kezdeményezésekről? Milyen elemezhető, vizsgálható részekre bontható az életreform-mozgalom? Milyen életreform motívumok jelennek meg a német szakirodalomban? Ki/Kik a német életreform gondolat hordozói, képviselői?

A kutatás keretében a forráselemzés módszerét alkalmaztam. A német életreform-koncepció egyik elméleti szülőatyjának Ludwig Klages filozófiai érdeklődésű pszichológus tekinthető, akinek kritikája egyértelműen az ipari társadalom, annak munkaszervezési módjai, az absztrakt pénzügyi spekulációk és nagyvárosi szórakoztató ipar ellen irányul, azaz minden olyan ellen, amit modernnek gondolhatnánk.

A német életreformban a következő megnyilvánulási formák jelentek meg többek között: az emberek a pénz szolgálói, menekülési mozzanat, kiút-keresés, a természettel való harmonikus egység hangoztatása, saját kultúra megteremtésének igénye, önszerveződés jelentősége stb.

A német életreform-mozgalom diszciplináris elemei kezdetben leginkább a szociális érzékenységre ügyelő tudományok köréből kerültek ki, így a teológiai-filozófiai, a lélektani, a pedagógiai, a szociológiai és a társadalomtörténeti kiindulás a meghatározó, amit a későbbiekben kiegészít és színez a művészeti ágak sokfélesége és néprajzi elemek integrálása. Ezen megnyilvánulások leghasznosabb formája pedig nem más, mint a sokféle, változatos stílusú és tematikájú, a kor kérdéseire gyorsan reagáló folyóiratok megjelenítése.

Fordulatok a magyar kultúrpolitikában az 1940-es években

PORNÓI Imre
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza
porimrit@t-online.hu

A második világháború kitörése ellenére az elemi népoktatás és a szakoktatás területén a korábban tervezett változtatások elindultak. Hasonlóan az állam által is támogatott tehetségmentéshez.

Az 1940:XX. tc. alapján létrehozott 8 osztályos népiskolai rendszer átalakítása 1945-ben elkezdődött. Az új, a MNFF pártjai által preferált 8 osztályos általános iskola felállítása elkezdődött, annak ellenére, hogy az új iskolatípussal szemben elvárt követelményeket az intézmények nem tudták teljesíteni.

Politikailag, a náci megszállást követően, a korábbi rendszer negligálta magát, így az ország új irányba való vitelét azon erőknél kellett megkísérelniük, melyek nem kompromittálták magukat a nácizmussal való bármely együttműködésben. Ez, az ellenzéki állásból hatalomra jutóknak a közoktatás területén is feladatukká vált.

A radikálisan új kultúrpolitika, új iskolarendszer, új nevelési célok, új tan-és ismeretanyag szükségességét a tiszta lappal kezdő pártoknak a két világháború közötti, de különösen az 1944 márciusát követő rendszer antitéziseként való fellépésük adja.

Kinek, kiknek az elvárásai alapján épült ki az új rendszer? Milyen realitásai voltak a fejlesztésnek? Milyen tárgyi és személyi feltételek biztosítása volt szükséges az új rendszer működtetéséhez? Milyen külső és belső nyomáskényszer alakítja a közoktatás 1940-es évekbeli változásait? Erre keres választ a kutatás.

Milyen tényezőkkel magyarázható az addig jóformán ismeretlen pedagógia sikere?

- 1) Az új magyar demokrácia pedagógiai megújulást is követelt. Ebben egyetértettek a pártok a pedagógustársadalom döntő része is. Ezzel kapcsolatban a kultusztarca a nevelés központi elveként a társadalomban való gondolkodást jelölte meg. Ez az egyéniség és közösség helyes egyensúlyának megteremtését kívánta, melynek első gyakorló területének az iskolát tartották.
- 2) Az addig az ismeretlen homályában tartott pedagógiai elméletek és gyakorlatok újdonságának újszerűségének aktivizáló, érdeklődést felkeltő hatása.
- 3) Az új keresésének, az "úttörőségnek", a "saját sorsunk irányításának" a felszabadító ereje.
- 4) A magyar pedagógiai múlt számos törekvésével való egybecsengés, s ezzel együtt a pozitív értékek megtartásának lehetősége.
- 5) A fogadtatás sikerét jelezték előre azok a törekvések is, melyek a magyar pedagógiában már 1945-ben megindultak.

A magyar nevelésügy és pedagógia tehát hatalmi erőszak alkalmazása nélkül - sőt éppen azért- alapján fogadóképes volt az új gondolatokra.

Sportszakember képzésben résztvevő hallgatók felkészítése az integrált testnevelés oktatására

PRISZTÓKA Gyöngyvér, TÓVÁRI Ferenc
Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Pécs
gyongy@gamma.ttk.pte.hu

Az iskolákban a sajátos tanulói igények, eltérő képességek és egyéni adottságokból fakadó újszerű helyzetek, illetve ezen szituációk megoldásai nehéz helyzetbe hozzák a közoktatás szereplőit. Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy a jelenleg meglévő eszközök, pedagógiai eljárások és módszerek biztosíthatják-e az egyéni tanulási utakat, tudják-e kezelni a sajátos nevelési, oktatási igényeket úgy, hogy azok ne vezessenek kudarchoz vagy konfliktushelyzetekhez.

A sport, a testi nevelés – beleértve a fogyatékkal élők sportját is – számos lehetőséget ad az együttes tevékenységek különböző formáira. Az iskolai testnevelés olyan terület, amely keretein belül megvalósítható az eltérő képességekkel rendelkezők integrációja, és a közös élmények biztosításán keresztül a sporttevékenység egészségre és mentális állapotra való pozitív hatásainak kihasználása. Erre azonban fel kell készíteni a jövő szakembereit; elérni, hogy szemléletükben természetesként kezeljék azt a tényt, hogy az iskolai testnevelés órákon egyre több valamely problémával megjelenő gyermek jelenik meg, akik számára – s velük együtt az ép tanulóknak is - az integrált módon történő oktatás számos előnnyel jár.

Jelen előadásunkban 498 kérdőívön keresztül megkérdeztük, sportszakember képzésben résztvevő (tn.tanár MA + tn-edző BSc) hallgatók válaszainak eredményeit mutatjuk be, amelyek elsősorban a fogalmak ismereti szintjét, a kérdéskörrel szembeni attitűdjük felmérését, valamint az ilyen irányú képzésben és munkában való részvételi hajlandóságot hivatott felmérni. Kitérünk a felsőoktatásban alkalmazható elméleti és gyakorlati lehetőségekre, amelyekkel a testnevelő tanárképzésben integrációval, adaptált testneveléssel foglalkozó tárgyak oktatására van lehetőség. Ezekon keresztül bővíthetik a testnevelés órai differenciálás, a kooperatív tanulási-tanítási modell alkalmazásának szükségességéhez kapcsolódó ismereteiket.

Feladatunknak tartjuk olyan fiatal pedagógus kollégák képzését, akik alkalmasakká válnak az adaptált testnevelés és az integráció, inklúzió megvalósítására a közoktatásban a mindennapos tanórai testnevelésben, valamint a tanóráin kívüli sportban is.

Paradigmatikus viták a tanárképzésről Magyarországon

PUKÁNSZKY Béla
Selye János Egyetem, Révkomárom
bel@pukanszky.hu

A magyarországi tanárképzés szerkezete napjainkban a gyökeres átalakulás korszakát éli. A Bologna rendszerű (ún. „osztatlan”) tanárképzés bevezetése óta alig tel el pár év, a rendszer eredményeinek és gyengeségeinek minden szempontra kiterjedő hatásvizsgálata még alighogy elkezdődött, a közelmúltban mégis sor került egy újabb, a Bologna-tanárképzéstől eltérőnek szánt, „osztott” szerkezetű tanárképzési koncepció kimunkálására és kodifikálására.

A képzés történeti alakulásának szövevényes útjait és a jelenlegi helyzet megértését segíthetik azok a jól elkülöníthető, gyakran egymással vitatkozó értékválasztásokon nyugvó paradigmák, amelyek végigkísérték a tanárképzés magyarországi történetét, és egymással folytatott küzdelmük napjainkban is érzékelhető. Az előadás ezeknek a paradigmáknak az értelmezési lehetőségeit felhasználva elemzi a Bologna-rendszerű és az azt követő tanárképzési koncepció szerkezetét és tartalmát. A szerző mindemellett kísérletet tesz a tanárképzésről folytatott szakmai diskurzusok áttekintésére is oly módon, hogy közben rávilágít a tanárképzésről megfogalmazott vélemények és kritikák mögött meghúzódó szakmai érdekcsoportok lobbiküzdelmeinek sajátosságaira is.

Közoktatás-politikai irányváltások és tendenciák a rendszerváltás utáni Magyarországon

RAJNAI Judit

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
rajnaijudit24@gmail.com

Előadásomban a rendszerváltás utáni legfontosabb közoktatás-politikai koncepciók irányvonalainak összefoglaló bemutatására, főbb tendenciák felvázolására teszek kísérletet.

Nagy vonalakban vizsgálom az oktatásüggyel kapcsolatos érdekek és hatalmi törekvések (politics) megjelenését, másrészt elemzem az oktatásra vonatkozó cselekvési stratégiákat, szabályozó eszközöket és mechanizmusokat (policy), kiemelt figyelmet szánva az oktatásirányítás állami szerepének alakulására.

Válasz próbálok keresni arra, hogy az egyes közoktatás-politikai stratégiák és intézkedések háttérében milyen koncepciók, oktatáspolitikai szándékok húzódnak meg, s ezeket hogyan befolyásolja a politikai, gazdasági és társadalmi környezetnek az átalakulása (ld. többpártrendszer, demográfiai viszonyok változása, gazdasági krízisek, óriási technológiai fejlődés). Érdemes kiemelni az ország külpolitikai orientációjának a változását (ld. OECD-hez, EU-hoz történő csatlakozás), amely nemcsak az oktatáspolitikai vonatkoztatási rendszerét, belső erőterét alakította át alapvetően, hanem a fejlesztési forrásokhoz való hozzájutást, és ezeken keresztül a fejlesztési prioritásokat is meghatározta.

A rendszerváltás utáni választások szinte mindegyik alkalommal a domináns politikai erők kicserélődéséhez vezettek. Ezzel összefüggésben az egyik legérdekesebb kérdés az, vajon mennyire beszélhetünk a magyar oktatáspolitikában folyamatosságról, illetve stabilitásról.

Az 1990 és 1994 közötti kormányzati során történt meg az új átfogó keretek rögzítése. A biztonság és a kiszámíthatóság abban a tekintetben megvalósult, hogy túlságosan radikális ellenintézkedésekre nem került sor az ezt követő kormányváltásokat során sem. Hangsúlybeli eltolódások azért tapasztalhatók, elég csak a tartalmi szabályozásra (a NAT, illetve kerettantervekre) gondolni. Ugyanakkor stabilan fennmaradtak az olyan oktatáspolitikai prioritások is, mint a minőség és az eredményesség, kompetencia-alapú oktatás vagy a méltányosság és az esélyegyenlőség biztosítása.

Az 1990-es évek közepén elkezdődött azoknak az új eszközöknek a kiépítése, amelyek a decentralizált irányítási környezetben lehetővé teszik az aktív állami beavatkozást. Ebben a folyamatban a legradikálisabb fordulat 2010 után következett be, amely jelentős elmozdulást mutat a centralizáció irányába.

A magyar nyelv tanításának történetéből Kárpátalján a nem magyar ajkú óvodákban a XIX-XX. századfordulón

REHO Anna

**Kijevi Szlavisztikai Egyetem Kárpátaljai Fiókiintézete
Pszichológia-Pedagógia Tanszék, Ungvár, Ukrajna
anna_reho@mail.ru**

Ukrajna, az óvodai nevelésnek, mint a nemzeti oktatási rendszer első láncszemének, kitüntetett figyelmet szentel. A reformok sikerének kulcsa a mult legjobb eredményének felhasználásában rejlik vagyis a pedagógiai gyakorlat felkutatásában és alapos elemzésében. A nyelvoktatási stratégia szerint az országban létre kell hozni egy olyan folyamatos nyelvoktatási rendszert, amely biztosítja, hogy minden ukrán állampolgár kötelezően tudja az államnyelvet, továbbá lehetőséget biztosítson az anyanyelvnek (nemzetiségi nyelveknek). E követelmények megvalósítására a Nagy Magyarország oktatási rendszere példamutatónak bizonyult. A nyelvpolitika kérdése Kárpátalján az oktatásban folyamatosan jelen van és valamennyi oktatási intézményt magába foglal.

A vizsgált időszakban a kisgyermek nevelésének és oktatásának módszerei egyrészt külföldi, másrészt saját magyar tapasztalatokon alapultak.

Kiemelkedő helyet foglalt el a régió óvodáiban a szépirodalmi művek felhasználása, amelyek ugyancsak kedvező hatással voltak a gyermekek beszédképességének fejlesztésére. Tervezéskor figyelembe vették a versek, mondókák, énekek, játékok, mesék és elbeszélések mennyiségi arányát.

Figyelembe véve, hogy a gyermekek a verseket könnyebben sajátítják el, mint a prózát, a vizsgált időszakban több figyelmet fordítottak a versek tanulására. Kifejezetten nagy figyelmet fordítottak a népköltészetnek, mindenek előtt a közmondások és szólások tanítására.

A XX. század elején Kárpátalja óvodáiban elterjedt volt az a módszer, hogy a verseket képek által tanították. Ez a módszer felhasználható úgy az anyanyelven tanulóknak, mint a más nemzetiségű tanulók számára mivel hatékonyabb minden más módszernél, hisz nemcsak auditív, hanem vizuális élményt is nyújt. Erre a módszerre vonatkozó ajánlásokat a Kisdednevelés című folyóiratban közöltek.

A soknemzetiségű Kárpátalján a nyelvi kérdésnek mindig fontos és aktuális jelentősége van. Az Eperjesi Óvónőképző Intézet igazgatója, Láng Mihály, kidolgozta a magyar nyelv tanításának módszerét a nem magyar tannyelvű óvodák és elemi iskolák számára.

Elemelve a képek segítségével való vers tanítást és a nem magyar anyanyelvű gyerekek magyar nyelvű oktatásának Láng Mihály által, csaknem száz évvel ezelőtt kidolgozott módszertanát arra a következtetésre jutottunk, hogy sikeresen lehetne használni ezt a pedagógiai örökséget a nemzeti kisebbségek anyanyelvi-, továbbá államnyelvi oktatásában.

Agresszió? Erőszak? avagy a magyar és a szlovák középiskolások iskolai erőszakkal kapcsolatos tapasztalatai

RUCSKA Andrea, KISS-TÓTH Emőke
Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar, Miskolc
rucska@freemail.hu & efkemci@uni-miskolc.hu

Az elmúlt időszakban sokszor volt vita tárgya mind a szakmai kollégiumokban, mind a médiában az iskolai agresszió jelenléte, az oktatás-nevelés jelentősége, a pedagógus személyisége.

2007 őszén helyzetfeltáró vizsgálat készült az észak-magyarországi hátrányos régióban – Miskolcon – az agresszió jelenlétéről, annak „milyenségéről”, irányultságáról. A vizsgálat eredményeképpen képet kaptunk arról, hogy az elszenvedett erőszak milyen hatást gyakorolt személyiségre, viselkedésre, magatartásra. Megvizsgáltuk, hogy ezt a hatást a gyermeket körülvevő mikromilió, szociokulturális környezet hogyan érzékelte, milyen mértékben ismerte fel a gyereket fenyegető veszélyeket, és mennyire volt képes (milyen lehetősége volt) a gyakorlati beavatkozásra.

A vizsgálat eredményének láttán célszerűnek láttuk a kutatást folytatni, és nemzetközi szintre kiterjeszteni. A kutatásban így lehetőség nyílik a különböző kultúrákban megjelenő iskolai agresszív jelenségek feltárására, továbbá az iskolai erőszak és az alkalmazott pedagógiai kultúra összefüggéseinek elemzésére. Ennek hatására készült egy diákokat megszólító kérdőív, melyben nemcsak az iskolai agresszió jelenlétére, annak formáira kérdeztünk rá, hanem a pedagógus tanítási módszereire is, mivel a szakirodalmakból egyértelmű, hogy a pedagógus viselkedése, tanítási módszerei befolyásolják a tanulók személyiségét, viselkedését, magatartását.

Kutatási célunk annak feltárása, hogy a tanulók milyen gyakran találkoznak az iskolában erőszakkal, ezek milyen típusú agresszív megnyilvánulási formákat takarnak, továbbá a pedagógusok milyen módszereket alkalmaznak az iskolai agresszió elkerülése végett.

A survey vizsgálat adatfelvétele Miskolcon és Érsekújváron történt. A vizsgálatban több, mint 200 fő magyar, és több, mint 150 fő szlovákiai magyar középiskolás diák vett részt.

A vizsgálat eredményeként helyzetképet kaptunk arról, hogy a különböző szociokultúrákban a pedagógus szerep és annak változása milyen hatással van a középiskolás fiatalokra, azok iskolai magatartására, továbbá hogyan látják, élik meg a diákok az iskolai agressziót. Ebben a kontextusban lehetőség nyílik az iskola belső világának a különböző kultúrák kontextusában történő összehasonlítására.

Személyközpontú módszerek alkalmazása a (nyelv)tanárképzésben

SÁRVÁRI Tünde

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Alapfokú Művészetoktatási
Intézménye, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged
sarvari@jgypk.u-szeged.hu

Krumm már 1994-ben hangsúlyozta egy, a tanár(tovább)képzés új útjait elemző tanulmányában, hogy a tanár(tovább)képzésben olyan módszereket, technikákat és munkaformákat kell(ene) alkalmazni, amelyeket a pedagógus későbbi nevelő-oktató munkája során alkalmazni fog. Ez a megállapítás felveti a kérdést, milyen módszereket, technikákat és munkaformákat várnak el a 21. század pedagógusaitól?

A Magyarországon jelenleg érvényben lévő tantervek (Nemzeti alaptanterv 2007, 2012, Kerettanterv 2004) a cselekvésorientált, tanulóközpontú, a felfedező tanulást lehetővé tevő módszerek és munkaformák alkalmazását részesítik előnyben. Ha az idegennyelv-oktatásra fókuszálunk, megállapíthatjuk, hogy a kommunikatív módszer sajátosságainak megfelelően olyan tanórákat várnak el a nyelvtanároktól, ahol a tanulók igényei, elvárásai, érdeklődési köre áll a középpontban, a tanulók kooperatív, indirekt munkaformákban, IKT eszközök és tanulási stratégiák alkalmazásával fedezik fel és sajátítják el az új ismereteket, fejlesztik a többi kulcskompetencia mellett idegen nyelvi és interkulturális kompetenciájukat.

A hagyományos tanárszerep átalakul. A tanár már nem a tudás letéteményese, hanem a tanulási folyamat moderátoraként vesz részt a tanórán. Ahhoz, hogy a tanárjelöltek megfeleljenek az új kihívásoknak és a képzési követelményekben megfogalmazott tanári kompetenciáik megfelelő mértékben fejlődjenek, már a szakmódszertani képzés során fel kell készíteni őket az új tanárszerepre.

A tanulmány célja, annak az általam kidolgozott és több éve sikeresen alkalmazott szakmódszertani képzési modell bemutatása, amely a szakmódszertani kurzus kötelező tartalmi elemeit a mindenkori résztvevők igényeivel ötvözve személyközpontú módszerek segítségével ismerteti meg a német szakos tanító- és tanárjelöltekkel, illetve a német mint nemzetiségi nyelv műveltségi területet választó óvodapedagógusokkal.

A szemesztervégi kiértékelések, a bemutatott portfóliók és a tanítást kísérő szemináriumok megbeszélései egyértelműen bizonyítják a módszer hatékonyságát, és a modell filozófiáját adó Konfuciusz idézet örök igazságát:

*„Mondd el és elfelejtem;
mutasd meg és megjegyzem;
engedd, hogy csináljam és megértem.”*

A digitális írástudás hiányosságai a felsőoktatásban

SIMONICS István

Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest
simonics.istvan@tmpk.uni-obuda.hu

A felsőoktatásban résztvevő diákok már úgy érkeznek meg a középiskolákból, hogy rendelkeznek a digitális írástudás alapvető ismereteivel. Biztosak lehetünk ebben? – Milyen jelek utalnak arra, hogy a hallgatók egy része nagyon gyenge felkészültséget birtokol ezen a területen?

A beadott írásos házi feladatok olvasása során, megdöbbenhetünk a nagyszámú helyesírási hibák láttán, amiről egyszerűen következtethetünk arra, hogy nem tudja beállítani megfelelően a használt nyelvet, és nem alkalmazza a helyesírás ellenőrzést. Az alapvető szerkesztési hiányosságok: miatt – margók, sortávolság, betűméret, térközök beállítása – csúnya, esztétikailag erősen kifogásolható írásművek készülnek. Az igazi nagy probléma, hogy ezt – a ránézésre egyszerűen megállapítható gondot – nem is nagyon tudják, vagy akarják kezelni, gyakran a belső igényesség is hiányzik. Amikor komolyabb tanulmány vagy a szakdolgozat elkészítése a feladat, akkor további „gyermekbetegségek” derülnek ki: nem ismerik a címsorokat, nem tudnak tartalomjegyzéket készíteni, nincsenek tisztában az ábrák és táblázatok méretezésével, a feliratok elhelyezésével.

A különböző adatok feldolgozásához, kimutatások készítéséhez gyakran alkalmazzuk az Office programcsomag táblázatkezelő szoftverét. Itt a leggyakoribb probléma a különböző függvények ismeretének hiánya. Az adatfelvételt követően, szemléltetésként gyakran találkozunk a kitöltött táblázatokkal. A szerzők elfelejtik, hogy senki nem fogja a számokat tanulmányozni, ugyanakkor ezekből az alapadatokból, nagyon egyszerűen lehetne készíteni, a lényeges információkat kiemelő grafikonokat és diagramokat. Azonban itt is hiányozik az alapvető szabályok ismerete.

A nagy létszámú évfolyamok miatt gyakran vizsgáztatunk írásban. A szóbeli kommunikáció és prezentáció gyakorlására nagyon kevés lehetőség nyílik. Amikor a hallgatóknak bemutatót kell készíteni, számtalan kihívással találkoznak. Hogyan kell tagolni és kiválasztani a lényeges információkat? Milyen típusú és méretű betűket használjanak, hogy azt a közönség is láthassa? Hogyan alakul a színek szerepe? Egy 15 perces előadáshoz hány diakép készüljön?

Az itt bemutatott jelenségekkel naponta találkozhatunk az oktatás során. A szerző előadásában bemutatja, hogyan, milyen eszközökkel és módszerekkel lehet segíteni a hallgatókat, hogy folyamatosan javuljon a digitális írástudásuk, és a megszerzett ismereteket a napi gyakorlatban is alkalmazzák.

Minden út egyfelé visz?

A 2012 szeptemberében életbelépett török oktatási reform margójára

SIMON P. Piroska
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar, Kaposvár
simonpiroska54@gmail.com

A köztársaság megszületését követően Törökországban a vallási konzervatívok és a szekularizmus hívei között mindig is kemény küzdelmek folytak az oktatás kérdéseiről.

Törökország Musztafa Kemal Atatürk tüzzel, vassal és vérrel kiharcolt győzelmével, majd reformjainak sorával lépett az európai útra, amelynek egyik legfontosabb eleme az írás megreformálása mellett a szekularizáció volt. Ez az elem az oktatáspolitikájában is megjelent, a vallást, a vallásos nevelést kiszorította az iskolák falai közül. Ténykedésének köszönhetően a lányok előtt is megnyíltak az iskolák, az addig 90%-os analfabetizmus jelentősen csökkent, végrehajtotta az egyetemi reformot, s megnyitotta az utat a török társadalom kulturális felemelkedése előtt.

2012 tavaszán az ankarai parlament új oktatási törvényt fogadott el, ami ez év szeptemberében életbe is lépett heves megmozdulásokat váltva ki országszerte, s nem csak a pedagógusok, a politikai ellenzék, hanem a lakosság körében is. Sokak szerint ez az erősen konzervatív törvény óriási visszalépés, sőt hatalmas ugrás hátrafelé az időben.

Az új oktatási törvény nagyban csorbítja a hosszú évek során kialakult, letisztult és a helyi viszonyok között viszonylag jól működő rendszert. Többek között megkezdte a koedukált oktatás felszámolását, kora gyermekkorra tolt a pályaválasztást – így a szülők kezébe adta a gyermek jövőjét, és vonzóvá tette a hitszónok „hivatást”. Előadásomban ezt a folyamat szeretném bemutatni.

Tudásszerkezet-vizsgálati módszerek

SÓJÁNÉ GAJDOS Gabriella

Nyíregyházi Főiskola Eötvös József Gyakorló Általános Iskola, Nyíregyháza
gajdosg@gmail.com

A tudásszerkezet feltárása, változásának nyomon követése alapvető a fogalmi fejlődés és a fogalmi váltás kutatásában. A tudásszerkezet feltárására számos módszer létezik, mint például a fogalmi térképezés, a tudástérelmélet és a szóasszociációs módszer. Általános feltevés, hogy a tudásszerkezetet, mint asszociációs hálózatot modellezzük.

A fogalmi térképezés alkalmas individuális vizsgálatokra és kollektív elemzésekre egyaránt. A tudásszerkezetet grafikusán ábrázolják, ahol a térkép csúcsán a legáltalánosabb fogalom áll. Ez alá vannak rendelve a további specifikus fogalmak. A térkép csomópontjait nyilakkal és vonalakkal lehet összekötni és utalni a köztük lévő kapcsolatra. Különböző alakú fogalmi térképet lehet készíteni (lánc, kör, fa és háló alakú). Ezek közül a háló alakú segíti elő a leginkább az értelemgazdag tanulást.

A tudástérelmélet egy olyan sokdimenziós modell, aminek segítségével az ismeretek kognitív szerveződését egy jól tagolt tudástérrel lehet leírni. A természettudományokban tudástér alatt a feladatok, problémák olyan csoportját értjük, amelyet a diákok előzetes ismereteik alapján képesek megoldani. A feladatok megoldásához szükséges ismeretek általában hierarchikusan rendeződnek el. Azon feladatok, problémák összességét, amelyet diák helyesen old meg tudásállapotnak nevezzük. A feladatok közötti hierarchiát Hasse-diagrammal lehet szemléletesen ábrázolni.

A szóasszociációs módszer egy gyors eljárás a tanulók tudásszerkezetének feltárására, és alkalmasnak bizonyult a fogalmi megértés zavarainak feltárására is. A tanulók egy adott témakörön belül hívószavakat kapnak véletlenszerű sorrendben. Egyetlen perc áll rendelkezésükre, hogy ami eszükbe jut az adott hívószóról, azt leírják a papírra. A hívószavak közötti kapcsolat erősségét kapcsolati együtthatóval jellemezhetjük.

Különböző iskolatípusban (szakiskola, szakközépiskola, gimnázium) és különböző évfolyamokon (7-12.) tanuló diákok energiával kapcsolatos fogalmainak struktúráját vizsgáltam szóasszociációs módszerrel. A hívószavak a következők voltak: energiahordozók, nem megújuló energiaforrások, megújuló energiaforrások, szén, kőolaj, földgáz.

A jövőben a három tudásszerkezet-vizsgálati módszerrel szeretném a különböző iskolatípusba és évfolyamra járó tanulók kémiai ismeretekkel kapcsolatos tudásszerkezetét feltárni. Célom, hogy a három módszer összehasonlító elemzését elvégezzem.

Iskolaválasztás – a háttérben húzódó motivációk és nézetek

SOLYMOSI Katalin

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
solymosi.kati.ppk@gmail.com

A szabad iskolaválasztás lehetősége sok szülőnek okoz fejtörést az iskolaköteles korba lépő gyermeknél, a döntések háttérében végül számos tudatos megfontolás és kevésbé tudatos motívum áll. A különböző társadalmi státusú szülő egyaránt a legjobbat akarja a gyerekének, persze nagyon különböznek abban, ki mit tekint a „legjobbnak”.

Kimutatható-e a választások motívumaiban és az iskolával kapcsolatos nézetekben valamilyen törvényszerűség? Megkülönböztethetők-e valamely dimenzióban a többi szülőtől azok a szülők, akik alternatív iskolába adják a gyermeküket? – A kutatás erre kíván választ adni.

A kérdőív kérdései a következő témákra irányultak: a választás ténye és előzetes motivációi, a már iskolás szülők iskolával kapcsolatos tapasztalatai, a szülő iskolaképe, nevelési elképzelései és szokásai, ill. saját múltbéli iskolai tapasztalatai.

A vizsgálat online kérdőívvel zajlott. A kérdőív linkjét irányítottan három célcsoportnak küldtem el, a potenciális válaszadók körét így – legalábbis részben – konkretizálva: egy reformpedagógiai egyesület címlistájára, egy budapesti, önkormányzati óvoda vezetőjének segítségét kérve, ill. az ELTE PPK két tanár-továbbképzéses csoportjának levelezőlistáján keresztül.

Összesen 252 kérdőívet töltöttek ki, a válaszadók 90%-ban az anyák voltak. Az eredmények alapján elmondható, hogy a nem reprezentatív, célzottan magasabb iskolázottságú mintában a szülők nagyon fontosnak tartják az első iskolás éveket: a kérdőívet kitöltők döntő többsége, 87%-a 8 feletti értéket adott a fontosságra egy tízfokú skálán, ennek megfelelően több mint 80%-uk tudatosan megfontolva él az iskolaválasztás lehetőségével. Az iskolaválasztás tudatos motívumai főkomponens analízissel három csoportba rendeződtek: a választások irányvonalaiiban kimutatható egy gyerek- és gondoskodásközpontú, egy teljesítményközpontú, ill. a plusz szolgáltatásokat preferáló megközelítés.

A szülő saját iskolai élményei kevésbé befolyásolják a gyermeke iskolájával kapcsolatos elvárásait; azt, hogy a gyerek szeressen iskolába járni, azok tartják fontosnak, akik egyúttal az elfogadottságát is akarják, és ezzel együtt úgy emlékeznek vissza saját iskolás éveikre, hogy maguk is szerették és elfogadottak voltak. A gyerek tanulási sikerének vágyása úgy tűnik, nem korrelál a szülő saját magára vonatkozó iskolai tapasztalataival.

Érdekes eredmény, hogy a megkérdezett szülők közül szinte senki nem választotta az iskola legfontosabb négy feladata közé azt, hogy „tanítsa meg a gyerekeket rendesen viselkedni”; a legtöbben azt várják el az iskolától, hogy „szerettesse meg a tanulást” ill. hogy „tanítson meg gondolkodni”. Ebben a kérdésben az alternatív iskolát választók válaszlai tendenciaszerűen eltérnek a körzeti önkormányzati iskolát választókéttól.

Kompetenciák határán

Pedagógusok és gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök feladatainak vizsgálata

SOMOGYI Ildikó

Debreceni Egyetem, Debrecen

ildikosomogyi@hotmail.com

Kutatásom témája egy olyan területre esett, melynek fontossága napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap, az iskolákban előforduló problémák vizsgálatára és megoldási módjaikra. Az oktatási intézményekben egyre több probléma merül fel, melyek megoldása az iskolaigazgatókra, pedagógusokra, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősökre, néhol iskolai szociális munkásokra vár. Kutatásom során azt kívánom vizsgálni, hogy a gyermekek körében milyen problémák merülnek fel, a problémák megoldása milyen eszközöket igényel. Megoldható-e pedagógusi módszerekkel, vagy szükséges az iskolai szociális munkás beavatkozása, esetleg külső szakembertől kell-e segítséget kérni. Például a magatartási zavar, tanulási képtelenség, tanulás zavar esetében fölvetődik a kérdés a szakemberek kompetenciájának illetékességéről. A fent vázolt probléma megoldható-e az oktatás keretein belül, vagy jóléti kérdésként határozható meg, ahol a szociális szakember eszközeire van szükség.

Kutatásomat tanulókkal, pedagógusokkal és szülőkkel készített kérdőíves vizsgálatra alapozom, mely 1393 tanulóval, 198 pedagógussal, valamint 1138 szülővel készült. A vizsgálat módszertanát egy adatbázis másodelemzésére alapozom. A problémák jellegét megvizsgálva az tapasztalható, hogy több esetben a problémák megoldása túlmutat a pedagógusok eszköztárán, s gyermek- és ifjúságvédelmi szakembernek, szerencsésebb esetben iskolai szociális munkásnak kell megoldania. Fontos kiemelni, hogy elengedhetetlen a szakemberek közötti kooperáció, hiszen az együttműködés meghatározza a probléma megoldásának hatékonyságát. Továbbá az sem szem elől tévesztendő, hogy a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök milyen jellegű problémákat orvosolnak, hiszen egy-egy esetben az tapasztalható, hogy a szociális szakember felé olyan igény érkezik, olyan problémát kezel, melynek megoldása látszólag a pedagógus hatáskörébe tartozik (pl.: korrepetálás). Ilyen esetekben meddig terjed az egyik szakember és meddig terjed a másik szakember hatásköre?

Kutatásomban ezen területet kívánom vizsgálni, s néhány példán keresztül szemléltetni kívánom, hogy álláspontom szerint hogyan valósulhatna meg hatékonyan a problémamegoldás.

Esélyegyenlőség a pedagógiában

STRÉDL Terézia

Selye János Egyetem, Révkomárom

stredlt@selyeuni.sk

Pedagógiában az esélyegyenlőség biztosítása igényeli a differenciált pedagógiai hozzáállást. Ehhez sok segítséget nyújtanak a reformpedagógiai irányzatok, ahol a személyközpontúság érvényesül. Az ilyen támogató pedagógiai közeg, ahol a nevelt igényei, szükségletei, fejleszthetőségének lehetőségei állnak a középpontban, a nevelő részéről alapos gyermekismeretet követel. Sok esetben e gyermekismeret a nevelő feltételezésén alapszik, hiányos, elvárásokkal teli...

A segítő szakmánál, így a pedagógiában is, a humanista szakemberek (Rogers, Gordon, Maslow) három feltételt fogalmaznak meg, ezek a:

1. kongruencia (hitelesség),
2. empátia,
3. feltétel nélküli elfogadás.

A pedagógiai gyakorlat ezt a szemléletváltást, -váltást még nem tette magáévá. Ha kiemelünk csupán egy területet, pl. a sajátos nevelési igényű tanulókat, akkor gyakran tapasztalhatjuk, hogy a pedagógiai segítség nem (csak) az általános pedagógiai eszköztárból merít, hanem a gyógypedagógiát (speciális pedagógiát) bízza meg ezzel, így kialakítva annak szegregáló következményeit (is). A ma értelmezett integráció (befogadás) a passzív toleranciára épít és nem az inkluzív (elfogadás) aktív tolerancia lehetőségeivel él. Nem jön létre az a fúzió, amely erősítené a komplex ellátás hatékonyságát (pl. iskolai gyógypedagógus, kétmodelles pedagógiai vezetés stb.).

A PISA nemzetközi monitoring is rámutat azokra a jelenségekre, amikor az edukációs folyamatban a korai specializált képzés (tehetségesek iskolája, 8-éves gimnáziumok, speciális alapiskolák) kontraproduktív.

A tanulmány keresi a választ azokra a pedagógiai lehetőségekre, amelyek erősítenék a tanulók iskolai esélyeit.

A tanári minőség esettanulmányok alapján

SUPLICZ Sándor

Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest
suplicz.sandor@tmpk.uni-obuda.hu

A tanári minőség megállapítása a pedagóguskutatások kényes területe. A továbbképzések, a magasabb fokozat megszerzése, a több ismeret nem hozott számottevő eredményeket a diákok teljesítményén mért tanári minőségben. A nagymintás felmérésekkel megállapíthatók a közös jellemzők, de rejtve maradnak a személyiség egyedi jellemzői, dinamikája.

Egy 2009-2011 között végzett nagyobb kutatás keretében esetek tanulmányozásával kerestem azokat a karakterjegyeket és jellemzőket, amelyek alapján feltárhatóvá válik a tanári minőség. A diákvélemények mellett, személyiségtesztek és strukturált tanári interjúk eredményeit hasonlítottam össze az egyéni jellemzők feltárására.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy egymástól és az általánosságban megfogalmazott tanárokkal szembeni elvárásoktól jelentősen eltérő karakterű tanárok kerültek a legjobbak közé. Közös volt bennük a diákokkal szembeni nyitottság, a realitásérzék, és a tanár-diák kapcsolatok pozitív, elfogadó jellege. A rossznak tartott tanároknak kapcsolati készségei minden esetben elmaradtak az elvárhatótól. Ézelmi intelligenciájuk viszont nagyon változatos képet mutatott. A jelenség részben a vizsgálati módszer gyengeségével, illetve a kapcsolatok újszerű értelmezésével magyarázható. A kapcsolati zavarok mögött többnyire az ézelmi elfogadás problémái húzódnak meg. A jónak és rossznak minősített tanárok helyzetét személyiségfüggő jellemzők magyarázták. A karakterrajzokból kitűnik, hogy egyik jó tanár sem hibátlan, szemléletük távol áll a „jó hivatalnokétól”. A rossznak tartott tanárok viszont súlyos szerepértelmezési problémákkal küzdenek. A szakmai tapasztalatok, a pályán töltött idő, az életkor semmilyen összefüggést nem mutat a tanári minőséggel. A diákok által a tantárgyba fektetett munka, viszont jelentősen függ a tanár személyének megítélésétől. A tanár-diák viszonylatban előforduló konfliktusok gyakorisága a tanár személyének értékelésétől függ. A fentiek alapján nem meglepő, hogy a tárgy érthetősége, az érdemjegyek is függvényei a tanári erényeknek.

A Kognitív Profil Teszt számítógépes megvalósításának tapasztalatai

SZABÓ Zénó László

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

zeno@content.hu

Az iskolai alulteljesítés háttérében meghúzódó okok a tünetek hasonlósága ellenére nagyon különbözőek lehetnek. Óriási kihívás a pedagógusok számára, hogy a sikeres és eredményes tanulási folyamat útjába álló problémák leküzdésében a tanuló segítségére legyenek. Az akadályok leküzdéséhez mindenképp fontos azok felismerése, a pontos diagnózis felállítása. A tanulási folyamatban a képesség-struktúra feltárása alkalmazott Kognitív Profil Teszt segít az iskolai elmaradást kiváltó okok azonosításában, a tanuló erősségeinek és gyengeségeinek feltérképezésében, a fejlesztés irányának és módszereinek kiválasztásában. Az *Ian Smythe* által kidolgozott International Cognitive Profil Test *Gyarmathy Éva* által magyar nyelvre lefordított, adaptált és kiegészített változata: a Kognitív Profil Teszt alkalmas a tanulási zavarokkal küzdő, de a bizonyos területen kiemelkedő képességekkel rendelkező tanulók képesség-struktúrájának azonosítására is. A huszonegy feladatból álló teszt egyes elemei különféle, az iskolai készségek fejlődésében szerepet játszó képességet mérnek.

Kutatásom első lépéseként elkészítettem a Kognitív Profil teszt egyes elemeinek elektronikus, számítógépen használható változatát annak reményében, hogy az alkalmas lesz a papír-ceruza változat kiváltására. Következő lépésként a Kognitív Profil Teszt papír-ceruza változatának eredményeit hasonlítottam össze a számítógépes adaptáció teszteredményeivel, a megfeleltethetőség vizsgálata, illetve a médium torzító hatásának feltárása érdekében. A mérési eredmények szerint, ahol az implementáció egyszerű – például feleletválasztásos tesztek –, a papír-ceruza és a számítógépes változat eredményei szignifikánsan korrelálnak egymással. A helyettesíthetőség azonban nem minden esetben ilyen egyértelmű. A vizuális képelemzés esetében az eredmények együttfutása nem kimutatható a pedagógiai méréseknél elvárt szignifikancia szinten, valamint a két tesztváltozat korrelációja eltérő mértéket mutat a diszlexiás és a nem diszlexiás tanulók esetében.

Az interkulturális találkozások hatása a nyelvtanulói motivációra: egy kvalitatív follow-up tanulmány tanulságai

SZASZKÓ Rita
Szent István Egyetem, Jászberény
Szaszko.Rita@abpk.szie.hu

A 21. század elején az Európai Unióban a nyelvtanulóknak egyre több alkalmuk van idegen nyelvi órán kívüli különféle interkulturális találkozásokra még a hagyományosan mono-kulturális közösségekben és országokban is. Ezek az élmények és tapasztalatok hatást fejtenek ki a tanulók nyelvtanulási motivációjára és kommunikatív kompetenciájára is. Jelen kvalitatív follow-up tanulmány ($N=10$) egy 2010. évi kérdőíves felméréshez ($N=669$) kapcsolódik, és komplementer módon azt vizsgálja, hogy a különféle interkulturális kontaktusok hogyan hatnak a 19 évesnél idősebb felnőtt magyarok angolnyelv-tanulói motivációjára. A 10 interjú azzal a céllal készült, hogy mélyebb, árnyaltabb, kvalitatív betekintést nyújtson a 669 kérdőív négy, statisztikai elemzések által kapott fő eredménye mögé. A tartalomelemzés alapján elmondható, hogy az interjúk szöveges mintázataiból kapott válaszok illeszkednek három vizsgált kvantitatív eredményhez, amelyek a következők:

- 1) a magyar felnőttek úgy érzékelik, hogy az interkulturális találkozások inkább az angol kommunikatív kompetenciájukra vannak hatással, mint a nyelvtanulói motivációjukra,
- 2) a gardneri integratív motiváció új definíciót kap a felnőtt magyar angolnyelv-tanulók esetében, és
- 3) e nyelvtanulóknál az integratív és instrumentális motiváció integráltan jelentkezik.

A negyedik vizsgált eredmény, amely szerint az angol nyelv használata a munkahelyen, mint instrumentális motivációs erő kis mértékben jelenik meg a kérdőívet kitöltő magyar angolnyelv-tanulók esetében, nem nyert megerősítést az interjúkból kapott adatok kvalitatív elemzése által.

Nyelvtanulás: iskola vagy magántanár?

SZILÁGYI Anikó

Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest
szilagyi.aniko@gmail.com

Lánczy Leo fogalmazta meg 1903-ban: *„Külön tanfolyam, magán tanár nélkül, csupán az iskolai nyelvoktatás nem elég a használható nyelvtudás megszerzéséhez.”*

Az idézet több mint száz éve íródott, és ma is sokan vélik úgy, hogy a helyzet lényegében nem változott. Annak ellenére, hogy sok erőfeszítés történik világszerte arra, hogy az iskolák megbízható, jó szintű nyelvtudással bocsássák el diákjaikat, mégis sokan választanak magántanárt is az iskolai tanulás mellett, annak kiegészítésére. Az ilyen tanulás megterhelő a diákok számára, hiszen az amúgy is magas iskolai óraszám mellett a szabadidejükben járnak különórákra, a szülők számára pedig jelentős anyagi terhet jelenthet az órák finanszírozása. Ennek ellenére világszerte az általános- és középiskolás diákok 25-85 százaléka választja ezt a tanulási formát. A Budapesti Gazdasági Főiskolán öt éven keresztül folyt kérdőíves vizsgálat annak kiderítésére, hogy a mindenkor elsőéves diákok hogyan készültek fel nyelvi érettségijükre illetve nyelvvizsgájukra, illetve amennyiben magántanárral is tanultak, milyen okból és milyen céllal tették azt. Az előadás szándéka szerint bemutatja a kérdőívekből nyert legfontosabb adatokat, idézi a diákoknak nyelvoktatás különböző formáival kapcsolatos véleményét, amely nyitott kérdésekre adott válaszokból derült ki, és néhány következtetést igyekszik levonni nyelvtanárok számára, illetve röviden kitekint a nemzetközi helyzetre is.

A tankönyvkiadás és terjesztés átalakulása a rendszerváltás éveiben

SzÓRÓ Ilona
Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest
szoro.ilona@kello.hu

Az 1980-as években a korábbiakhoz képest jelentős előrelépésre került sor a tankönyvkiadás terén. Megjelentek a munkatankönyvek, melyek az ismeretközlés mellett lehetőséget adtak a diákok számára az egyéni gondolkodásra, elemző munkára. Tankönyvcsaládokat adtak ki, munkafüzetekkel, feladatlapokkal, szöveggyűjteményekkel. Javult a kiadványok minősége, látványvilága. A kiadás és terjesztés szerkezete azonban jelentősen nem változott. A gyakorlatilag monopolhelyzetben lévő Tankönyvkiadó Vállalat mellett csak egyes szakmai tárgyakkal jelentek meg más kiadók.

A rendszerváltás nyomán alapvetően megváltoztak a tankönyvkiadás alakulását befolyásoló tényezők. Gyökeresen átalakult, piaci alapúvá vált a könyvkiadás. Ez egyrészt lehetővé tette a kiadók számának gyors emelkedését és tevékenységi körük bővülését, másrészt viszont ugrásszerűen megnöttek a könyvkiadás költségei és jelentősen emelkedtek a fogyasztói árak. Megkezdődött az iskolarendszer reformja, új iskolatípusok és pedagógiai programok jelentek meg, melyek alapvetően új tankönyveket igényeltek.

A tankönyvkiadás területén azonban csak lassan, fokozatosan érvényesült a változás. A tankönyvellátás folyamatosságának biztosítása érdekében és a könyvek megbízható színvonalának köszönhetően a kiadványok nagy része (kisebb változtatásokkal) még hosszú évekig forgalomban maradt. A korábban monopol helyzetű Tankönyvkiadó vezető szerepe, pozicionális lehetőségei és szakmai felkészültsége révén továbbra is megmaradt. Mellette azonban egyre nagyobb számban jelentek meg frissen alakult műhelyek, és más kiadók is kiterjesztették profiljukat a tankönyvekre. A korábbi egységes terjesztést 5-6 regionális nagykereskedő vette át, a kisebb kiadók pedig közvetlen az iskolákkal kötöttek szerződést.

Az átalakulás révén fokozatosan szélesedett a választék, tartalmi, formai és az alkalmazott pedagógiai módszer szempontjából egyre több tantárgy és osztály esetén jelentek meg választható tankönyvek. A kínálat gyors bővülését és a színvonal további emelkedését azonban számos tényező nehezítette: finanszírozási problémák, a NAT körüli bizonytalan helyzet, a tankönyvírói vállalkozó kedv hiánya stb. Így az 1990-es évek közepére a tankönyvkiadás és terjesztés terén egy átmeneti, további fejlesztést és szabályozást igénylő helyzet alakult ki. Ezt az átalakulást követi nyomon az előadás, szakmai források, kiadói statisztikák felhasználásával.

A pedagógia kommunikációja avagy a kommunikáció pedagógiája

SZŐKE-MILINTE Enikő

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, BTK, Tanárképző Intézet, Piliscsaba
szoke-milinte.eniko@btk.ppke.hu

A pedagógiai helyzetekben való kommunikáció ma már a neveléssel kapcsolatos kutatások és szakirodalom egyik fontos problémája. Jelentőségét mutatja, hogy a pedagógusképzésben önálló tárgyként is szerepel a pedagógiai kommunikáció.

A kommunikációtudomány perspektívájából vizsgálva és a kommunikációs iskolák kommunikáció-értelmezéseit alapul véve, sok új és hasznos felismeréssel gazdagíthatjuk a pedagógiai kommunikációs ismereteinket, a gyakorló pedagógus kommunikációs paradigmáit és eszköztárát. Az előadás áttekinti azokat a nagy hatású kommunikációs iskolákat, amelyek sajátos módon alkotnak új fogalmat a kommunikációról és építik fel a kommunikáció folyamatát és működését. A kommunikációs iskolák ismerete a pedagógiai kommunikáció sajátos értelmezéseit teszik lehetővé, hozzásegítenek annak felismeréséhez, hogy olyan gyakorlati terepen zajlik a pedagógiai kommunikáció, ahol az eredményességet nem feltétlenül egy elmélet és egyetlen paradigma garantálja, hanem lehetőség van az elméletek nevelési helyzetekhez való adaptációjára. Mindezen túl, az előadás célja, hogy a pedagógiai konkrét esetek elemzésével, a gyakorlat számára hasznos kommunikációs modelleket mutasson be, támogatva ezáltal a gyakorló pedagógusok kommunikációs szemléletmód-alkotását és a gyakorlatban használható eszköztárát is.

A tollaslabda játékos mozgásfejlesztő módszerei az óvodáskorú gyermekek körében

SZÜCS Zoltán, BARTHA Enikő
Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác
bartha.eniko@avkf.hu

A gyermekekkel foglalkozó szakemberek egyre hatékonyabb módszerekkel szerettetik meg a különböző sportágak mozgásanyagát a tanítványokkal, akár már óvodás korban is. Az élmény központú foglalkozások fejlesztő hatása egyértelműen jelentkezik, akár folytatja a gyerek az adott sportágat később, akár másikat választ.

A tollaslabda olyan népszerű játék, amelyet világszerte milliók üznek kedvtelésből vagy versenysportként. A tollaslabda alakja, anyaga, tapintása, röpte semmilyen más labdához nem hasonlítható, ezért izgalmas mozgásélmények végtelen sorát teszi lehetővé. Egy ismerős játék, tele felfedezésre váró „titkokkal”.

Az „ovitollas program” egy csoportos mozgáskultúra fejlesztő foglalkozás-sorozat, 4-7 éves gyermekek részére. Érdekes, változatos, sikerélményt kínáló tematikusan felépített rendszer, amely felszínre hozza az óvodásokban rejlő ügyességet ugyanakkor kitartásra, összpontosításra és együttműködésre ösztönzi őket.

Az életkori sajátosságok miatt – más sportágakhoz hasonlóan – a tollaslabdában sem elég „lekicsinyíteni” az iskoláskori sportoktatást. Előadásunkkal éppen azt kívánjuk bemutatni, hogy a tollaslabda sport mozgáskultúrája elméletben és gyakorlatban is beilleszthető az óvodai mozgásfejlesztés módszertanába, az adott területek szakembereinek együttműködésével.

Az „ovitollas program” gyakorlati tapasztalatain alapuló módszertani ajánlások új mozgásformákkal, játékokkal és játékszerekkel gazdagíthatják az óvodapedagógusok sokszínű nevelési tapasztalatait és lehetőségeit. Eközben olyan oldalairól ismerhetik meg a sportágat, amely számukra is biztosíthatja a felfedezés őszinte örömét.

A tollaslabda versenysportként való terjedésének köszönhetően Magyarországról is egyre inkább elérhető az a nemzetközi tudásbázis, amely már magában foglalja a legkisebb gyerekekkel való foglalkozás specialitásait. A módszerek, az eszközök és a játékok tematikus bemutatásával azoknak kívánunk segítséget nyújtani, akikben megvan az érdeklődés és a nyitottság, de nincs elég energiájuk a szakirodalom felkutatásához és a sportág „építőköveinek” önálló elemzéséhez.

Bízunk abban, hogy munkánk sok hasonló témájú módszertani anyag kidolgozásához nyújt majd kiindulási alapot a gyakorló pedagógusok számára.

A pedagógus továbbképzés mint felnőttképzés jelene és jövője a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézetben

SZYM CZAK Judit

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat, Szolnok
szymju@gmail.com

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet alapfeladatait a 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről határozza meg, közülük egyik a pedagógusképzésben való részvétel.

Előadásomban az Intézet jelenlegi és jövőbeni felnőttképzési tevékenységét mutatom be. Az Intézet rendelkezik az MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti tanúsítással a pedagógiai-szakmai szolgáltatás valamennyi területére, illetve rendelkezünk FAT Intézmény-akkreditációs tanúsítvánnyal.

Az Intézet jelenleg 68 pedagógus-továbbképzés indítási jogával rendelkezik. A 68 továbbképzés 38%-a saját fejlesztésű. Az Intézet belső és külső munkatársakból álló képzésfejlesztési csoportot működtet, mely szakértői tudásával készíti el a képzési akkreditációt, a képzői, tréneri kézikönyvet, a hallgatói segédletet.

A képzési területek kapcsolódnak a köznevelési törvény elvárásaihoz: pedagógiai módszerek, mérés-értékelés, tehetséggondozás, szakértő-, mentorfelkészítés, hátrányos helyzet, integráció, gyermek és ifjúságvédelem, tantárgyi, infokommunikációs, erőszak- és konfliktuskezelés, prevenció.

A továbbképzéseink másik részét alkotják az országosan, valamint más pedagógiai-szakmai szolgáltatók által kifejlesztett képzések. A SZTE Közoktatási Vezetőképző Intézetével működünk együtt, jelenleg 4 közoktatási vezető szakvizsgára felkészítő csoport van Intézetünkben.

A következőkben statisztikai adatokkal, diagramokkal mutatom be továbbképzéseink tapasztalatait, a hallgatói, oktatói véleményeket.

A napjaink kihívása a TÁMOP pályázatokhoz képzési szolgáltatási ajánlatok, szakmai segédletek elkészítése. 2012-ben 5 pályázathoz készült képzési ajánlat.

A jelenleg működtetett rendszer problémái: valamennyi óra kontakt, hasonló módszertanok alkalmazása a különböző képzésekben, az önálló tanulásra nem építünk, a felsőoktatási intézményekkel szűk együttműködés, akkreditált képzésekre koncentráció, marketing és PR hiányosságok.

Tanulmányom, előadásom befejező részében az Intézet felnőttképzési terveit mutatom be. Nyitás a szociális szféra felé. Minősítettünk képzést, esélyteremtő kapcsolati témában, a fogyatékos tanulók (mozgás, hallás, látás) elfogadásához, a szakmaközi együttműködések fejlesztése érdekében.

Módszertani váltás: e-learning, digitális illetve távoktatás bevezetése, rugalmasan változtatható képzési tartalmak tervezése

A pedagógiai tájékoztatás, igazgatási és pedagógiai tanácsadás valamint a továbbképzés együttes stratégiájának kidolgozása (tartalmi kérdések, PR, felsőoktatással való együttműködés).

Miért némul meg a nyelvvizsgáló a nyelvvizsgán? A Broca-féle diszfáziás „blokk” és életkori megoszlása a szóbeli nyelvvizsgán

TALABÉR János
Táncsics Mihály Gimnázium, Eger
talaber.janos@gmail.com

Sokszor találkozunk a jelenséggel, hogy a tanuló egy adott vizsgaszituációban „leblokkol”, meg sem tud szólni, pedig korábban jól beszélt a nyelvet.

Mindezeket *situációs afáziáknak (diszfáziának) hívhatjuk*, ha nem áll organikus eltérés a háttérben (Broca-féle beszédmotoros blokk).

Évek óta kutatom az életkor szerepét és a különböző nyelvvizsga szituációkat. Vajon melyik *korcsoporthoz* hogyan kapcsolhatjuk ezt a jelenséget, azaz van-e összefüggés az életkor és a „blokkolás” között?

Vizsgálat és következtetések. A neurolingvisztikai terminológiák tisztázása elengedhetetlen: affázia, diszfázia, Broca és Wernicke központok.

Vizsgálatunkba hat hónapos követéssel (retorspektív study) összesen 561 vizsgázót vontunk be 2006. január és július között. Nemek: 322 nő és 239 férfi. A vizsgák: 126 alapfok, 369 középfok, 63 felsőfok. Az életkori megoszlás: 14-35 valamint a 35 év feletti. 14 év alatt a hatályos jogi szabályozás értelmében nem tehető nyelvvizsga.

Vizsgált kategóriák: nyelvtani hiba, kompenzált szókincs hiány, fluencia hiánya, és rövid ($t < 5$ mp) és hosszabb ($t > 10$ mp) „blokk”. Jelen tanulmányunkban az utóbbi három kategória szignifikáns.

Következtetés: az életkor vizsgálatánál egyenes összefüggést találunk az életkor előre haladásával és az affáziás blokkal, de sporadikus esetekben fiatal serdülők egy csoportjában magasabb az esetszám, főleg pubertás fiúknál (14-16 életév). Érdekes még, hogy a női vizsgázóknál kevesebb arányban fordult elő diszfázia (2006 január, 60 nő és 31 férfi vizsgázott, a $t < 5$ mp aránya mindösszesen 7%, $t > 10$ esetében pedig 2%, a hosszabb blokk nemek szerinti aránya: 1 nő és 5 férfi). Ebből következően a „leggördülékenyebb” vizsgázók a 25-35 év közötti hölgyek voltak. Jelen tanulmányunkban a neurolingvisztikai aspektusokat vizsgáltuk, amely alapján az életkor, mint szignifikáns faktor kiemelkedő szerepet játszik a „diszfáziás blokk” létrejöttében. Ezért az objektív tényező, mint pl. a felkészültség hiánya mellett az adott életkori sajátosságok is relevanciával bírnak.

A múzeumok helye a felnőttkori tanulásban

TORGYIK Judit

Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár

jtorgyik@uranos.kodolanyi.hu

Napjainkban, a világ különböző országaiban működő múzeumok komoly oktatási, nevelési feladatokat is ellátnak, s társadalmi küldetésükben jelentős helyet kap a felnőttek tanulásának kiszolgálása. Az utóbbi években világszerte élénkülő érdeklődés figyelhető meg a múzeumok iránt – nem csupán a gyermekek és az iskolai csoportok, hanem a fiatalok, a felnőttek és az idősebb korosztályokba tartozó népesség körében is. A posztindusztriális társadalmakban a növekvő mértékű szabadidővel járó lehetőségek a felnőtteket és az idősebbeket arra készítik, hogy aktív elfoglaltságban legyen részük, s ebben kiváló partnert remélhetnek a múzeumoktól. A felnőttek számára szintén gazdag tanulási, szórakoztatási kínálatot biztosítanak, lényeges helyet adva ezzel az élethosszig tartó tanulás számos formájának. A múzeumok sokféle cselekvésre, tevékenységre ösztönző programmal, foglalkozással várják a látogatókat, elősegítve a non formális és az informális tanulást, az aktív kikapcsolódást és a szórakozást. A múzeumok előidézői, támogatói, segítői az élethosszig tartó tanulásnak. A múzeumok kapuja mindenki előtt nyitva áll. Mi készíti a felnőtt embert arra, hogy múzeumban töltsön szabadidejét, amikor számos más alternatíva is rendelkezésre áll? A konferencia-előadásban a múzeumlátogatók fő motívumainak megismertetése mellett arról kívánok beszélni, hogy a társadalom különböző csoportjainak értékes szabadidő eltöltéséhez és tanulásához hogyan járulhat hozzá a múzeumi környezet. Így számba kívánom venni a családi tanulás új formáit, a fiataloknak szóló lehetőségeket és a hátrányban lévők számára nyújtott értékes fejlesztő alkalmakat. Miközben a kvalifikáltabb társadalmi rétegek gyakrabban igénybe veszik a múzeumok által nyújtott kulturális programokat, addig a marginális helyzetben lévők további segítséget igényelnek a múzeumok gyűjteményeinek felfedezéséhez. Világszerte jó példák vannak arra, hogy a múzeum hogyan ösztönözhet aktív művelődési részvételre, s hogyan válhat a múzeumi foglalkozásokon való részvétel az egyéni és a társadalmi problémák megoldásának eszközévé. Az előadás nemzetközi példákkal szemlélteti, a múzeumok réteg-specifikus szerepét a személyiség fejlődésében, formálásában.

A téri műveleti képességek fejlettségének vizsgálata

TÓTH Péter

Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest
toth.peter@tmpk.uni-obuda.hu

Téri képességnek tekinthetők azok a kognitív funkciók, amelyek képessé teszik az embert tárgyakkal való térbeli manipulációra, térbeli tájékozódásra, vizuális téri feladatok megoldására.

A téri-vizuális képességek vizsgálata egyrészt szerves részét képezi az intelligencia kutatásoknak (Thurstone, Gardner, Wechsler, Carroll), másrészt faktoranalízissel sikerült feltárni egyes komponenseit (Carpenter, Linn – Peterson, McGee). Ezek közül kiemelhetők a téri műveletek, melyek fejlettsége vizsgálatunk tárgyát képezte.

A képi gondolkodás – hasonlóan a fogalmihoz – legelemibb műveletei az analízis és a szintézis, míg az összetettek közül kiemelendő a forgatás és tükrözés, a térbeli képzet és a térképzet.

Az általunk fejlesztett feladatokban ingerként csokolt kockák vetületi és axonometrikus képeit használtuk. A 2007 és 2010 között folytatott longitudinális online vizsgálatban 41 budapesti szakközépiskola tanulója, összesen 4914 fő vett részt.

A kapott eredmények alapján az alábbi megállapítások tehetők. Az analízisre kapott átlageredmények kétszeresei a szintézisének, ami a szintézist igénylő feladatok térhatású alakzatainak komplex kapcsolatrendszerére és a vizuális memória jelentősebb igénybevételére vezethetők vissza.

A vetületek térbeli összekapcsolását a megadott axonometrikus (térhatású) kép nagyban megkönnyítette. A legjobb átlageredmény e feladatra született, de a legmagasabb szórás mellett.

A térhatású alakzatok mentális forgatása és tükrözése, vagyis a téri elemek leképezésének és a velük való manipulációnak képessége vonatkozásában csak kismértékű eltérést diagnosztizáltunk.

Valamennyi mentális műveleti képesség vonatkozásában fejlődés figyelhető meg a tanulmányok előrehaladtával, főként a mentális analízis és a térhatású feladatok évfolyamátlagai különböznek szignifikánsan egymástól. A legkisebb mértékű fejlődés a legkomplexebb képességkomponensben, a térképzetben figyelhető meg. Ez, illetve az axonometrikus alakzatokkal végrehajtott forgatás jó korrelációs kapcsolatot mutat a Raven-féle intelligenciával ($r=0,615$ és $0,704$; $p=0,01$).

A mentális műveletek változói közül a legszorosabb korrelációs kapcsolat a két térbeli képzet feladat vonatkozásában figyelhető meg ($r=0,612$; $p=0,01$). E képességkomponens szinte valamennyi változóval közepes szintű kapcsolatot mutat ($r=0,354-0,477$; $p=0,01$).

A faktoranalízis megmutatta, hogy a vizsgálatba vont hat részművelet ugyanahhoz a téri képességkomponenshez, vagyis a mentális műveletekhez tartozik.

Esélyek, lehetőségek az integrált iskolai testnevelés megvalósíthatóságára

TÓVÁRI Ferenc, PRISZTÓKA Gyöngyvér
Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Pécs
toferenc@freemail.hu

Egy olyan társadalomban, ahol a különböző csoportok közötti kapcsolatok gyengék, vagy nincsenek meg, maga a nemzet válik töredezetté – fejezte ki magát két szociológus, Kertesi Gábor és Kézdi Gábor.

A társadalomba történő beilleszkedés eredményességét az esélyek megléte, azok megteremtése, illetve az esélyek egyenlősége nagymértékben meghatározhatja. Az oktatás minőségét pozitív irányba befolyásolhatná az integráció, a befogadás, elfogadás és esélyegyenlőség elveinek alkalmazása, bevezetése.

Fontos, hogy a változásokon, a fejlődési lemaradáson átesett emberek, a társadalmilag kirekesztettek is saját feltételeiknek megfelelően teljes életet tudjanak élni. Ehhez járul hozzá nagymértékben a testmozgáshoz, a játékokhoz, a sporthoz kapcsolódó örömszerzés. Ezt támasztják alá *Janza Károlyné* hazai és nemzetközi vizsgálatokkal is megerősített szavai, miszerint a sérült, illetve sajátos nevelési igényű tanulók integrációjához az egyik legalkalmasabb lehetőség a sport. A közösen végzett mozgás nagy jelentőségű a tolerancia, az elfogadás, illetve az egyenlő bánásmód kialakulásában, kialakításában. A mozgásos játékok, versengések pozitív hatással vannak a társas kapcsolatokra, biztosítják az élményeket, és sikereket adnak a képességek fejlesztésében, hozzájárulnak egymás elfogadásához, megértéséhez is.

Kutatásunk célja egyértelműen az volt, hogy a négy vizsgált célcsoportnál (szülők, tanulók, aktív testnevelés tantárgyat oktatók pedagógusok, testnevelő tanár szakos hallgatók) *megállapítsuk az integráció témakörével kapcsolatos tájékozottság szintjét, az érintettektől véleményt kapjunk az ép és sérült tanulók közös testnevelésének megvalósíthatóságáról, lehetőségeiről*. További célként fogalmazódott meg egy olyan metodika kialakítása és bemutatása, amellyel *az ép és sérült gyermekek együtt nevelhetők, a testnevelés órákon közösen foglalkoztathatók*.

A több mint 3500 kérdőív feldolgozása (SPSS 13, SPSS 15 statisztikai program; Chi-négyzet próba; egyszerű matematikai-statisztikai módszerek) alapján kapott eredmények hipotéziseinket többségében igazolták, de születtek olyan eredmények is, amelyek további vizsgálatokra, feladatokra adnak lehetőséget.

Bebizonyosodott, hogy a megkérdezettek rendelkeznek pozitív szemléletmóddal, amelynek átadásával befolyásolhatják egymást; másrészt az is, hogy a kooperatív tanítási-tanulási modellek, alternatív megoldások alkalmazása testnevelés órán is lehetséges, és hozzájárulhat a hátrányok kiegyenlítéséhez.

Informatikai alapképzésben vizsgáló hallgatók vizsgaeredményei a kreativitás tükrében

VARGA Andrea

Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Pécs
andyka9203@gmail.com

Felmérésem célkitűzése, hogy több évfolyamon keresztül vizsgáljam meg a különböző korú és nemű hallgatói csoportok mennyire képesek a logikus és önálló gondolkodásra.

A felmérésben szereplő mintákat az elmúlt két évben írt zárthelyi dolgozatok alkotják. Így 949 zárthelyi dolgozat született, ebből 762 papír alapú, további 187 digitális formában készült. A nemek bontásában a 2. évfolyamon a nők a csoport 20%, míg a férfiak 80%-át adják. Ez az arány kissé változik a 3. évfolyamon, ahol 35% a nők és 65% a férfiak aránya, ami a negyedik évfolyamon szignifikáns különbséget nem mutat.

A papír alapú számonkérésnél a hallgatók használhattak segédeszközöket (pl. jegyzetek, internet stb.) azonban egymástól nem kérhettek segítséget. Ezzel szemben az elektronikus formában történő számonkérésnél csak saját tudásukra hagyatkozhattak. Végül a két féle módon megírt ZH-k eredményét vetettem össze, amelyeket alapvetően statisztikai módszerekkel elemeztem. A "mindent lehet használni" engedmény hátránynak bizonyult. Értékelés során a tanultak spontán alkalmazását (problémamegoldó képesség, kreativitás, memoriter feladatok) értékeltük, nem pedig a másolási képességeiket. A feladatok többsége összetett és összefüggő ismeretekre kérdezett rá, amelyek 15%-ban "beugratós" kérdéseket (pl. szinonim kifejezések magyarázata) is tartalmazott. A beugratós feladatok való célja a másoló és tanuló/készülő hallgatók szűrése.

A felmérés eredményeként megállapíthatjuk, hogy az órákat nem látogató és a konzultációs lehetőséggel sem élő hallgatók 94%-a elégtelent szerzett. Ez a populáció a gondolkodást (beugratós) igénylő kérdések 100% hibázta el. Figyelemre méltó, hogy ugyan ennek a hallgatói csoportnak a 87%-a meg is indokolta hibás válaszát, gyakorlati példával alátámasztva!

Az órákat rendszeresen látogató és a konzultációs lehetőséggel élő hallgatók, a gondolkodó/beugratós kérdések 98%-át sikeresen oldották meg, 2%-ban nem adtak választ, ezt hibának is tekinthetjük.

Összegzésként kijelenthetjük, hogy amikor a hallgató tanulmányi és vizsga kihívások elé van állítva, kreatív gondolkodásra motivált, akkor a nehéz vizsga feladatok ellenére is jól teljesít. Következtetésként elgondolkodtató, hogy érdemes-e a természettudományi felsőoktatás területén a sokoldalú és párhuzamos tanulási könnyítés, vagy átgondoltabb módszertani támogatásra van szükségük. A "készen kapott" tudás nem segíti a logikus gondolkodást segítését.

Tanulásban akadályozott első osztályos gyermekek spontán mondatalkotásának vizsgálata

VEREBÉLYI Gabriella

Nyugat-magyarországi Egyetem, Apáczai Csere János Kar, Győr
verebelyi.gabriella@atif.hu

A tanulásban akadályozott tanulók az összesített tanulói népesség közel 15%-át teszik ki. Ezeknek a gyerekeknek 2-2,5%-a enyhén értelmi fogyatékos. A fennmaradó 12-13%-ot viszont ahhoz a csoporthoz tartozók jelentik, akik a kedvezőtlen szociális háttérük miatt tartós és átfogó tanulási problémákkal küzdenek már iskolás éveik kezdetétől.

Az anyanyelv-elsajátítás, a nyelvi szocializáció során meghatározó a szocio-kulturális környezet, az ebből adódó eltérő nyelvhasználati minták. A nyelvi szocializáció elsődleges közege a család, az itt elsajátított orális kultúra. Bernstein szerint a család által közvetített nyelvi kódok már a gyermekkor kezdetén meghatározzák az egyén társadalomban elfoglalt későbbi helyét. Ezek alapján a család által nyújtott anyanyelvi minta előnyt vagy hátrányt jelenthet a gyermek számára már az iskolába lépés kezdetétől.

Jelen kutatás az első osztályba lépő tanulásban akadályozott első osztályos tanulók spontán mondatalkotási jellemzőit elemzi. Arra a kérdésre keresi a választ, hogy a nyelvi hátrány milyen mértékben befolyásolja az első osztályosok anyanyelv-elsajátítását.

Feltételezem, hogy a nyelvi szocializáció eltérő útjai egyénre és csoportra jellemző sajátosságokat hoznak létre a spontán mondatalkotásban lexikai, morfológiai és szintaktikai szinten is. Ezek az eltérések nehezítik az olvasás, írás és később a helyesírás jó színvonalú elsajátítását is.

A vizsgálat eredménye hozzájárulhat ahhoz, hogy többek között az elsős tanulók oktatásának módszertani eszköztárát még jobban hozzá tudjuk igazítani a gyermekek egyéni képességeihez, sajátos igényeihez, ezáltal eredményesebbé, sikeresebbé válhat számukra az iskolai követelményeket teljesítése.

Megküzdési potenciál, diszfunkcionális attitűdök és burnout a pedagógusok körében

VERESS Erzsébet
Tüköry Lajos Általános Iskola, Körösladány
erzsebet.veress@gmail.com

Jelen tanulmány az Oláh-féle pszichológiai immunkompetencia (PIK), a diszfunkcionális attitűdök Weisman-i komponensei (DAS) és a burnout (MBI) közötti összefüggést vizsgálja a román, ill. magyar nyelvű családi kulturális környezetben élő határmenti pedagógusok egy mintáján. Célunk – a kutatási eredményekre alapozva – a pedagógusok mentálhigiénés megtámogatása. Az adatgyűjtéshez önkitöltős on-line kérdőívet alkalmaztunk. A válaszadási arány 58% (N=301), életkor átlaga 42,54 év (szórás: 9,4 év, minimum 21 év, maximum 66 év).

A pszichológiai immunrendszert azok a személyiségtényezők alkotják, amelyek lehetővé teszik a feszültségekkel való eredményes megbirkózást, ezzel biztosítva a személy lelki egészségének megőrzését. Az összetevők három alrendszerre szerveződnek: megközelítő, monitorozó alrendszer (funkciója a fizikai és a szociális környezet optimista szemléletű feltérképezése és kontrollálása), mobilizáló, alkotó, végrehajtó alrendszer (funkciója a személy képességeinek mobilizálása céljai elérése érdekében) és self-reguláló alrendszer (funkciója a kontroll biztosítása az adott cél elérése érdekében). A DAS komponensei olyan diszfunkcionális gondolatokat tárnak fel, amelyek a korábbi tapasztalatok nyomán szilárdulnak meg, és befolyásolják a személy önmagára, illetve világra vonatkozó gondolkodását. Ugyanakkor ezek az attitűdök kifejezik az egyén társadalmi beilleszkedésre irányuló törekvéseit.

A tanulmány eredményei arra utalnak, hogy a burnout szindróma kialakulása szempontjából szignifikáns magyarázó erővel bír a megküzdési potenciál színvonala (megközelítő, monitorozó alrendszer: $r^2\beta=17,96\%$, $p<0,001$; self-reguláló alrendszer: $r^2\beta=13\%$, $p<0,001$) és az onnipotens diszfunkcionális attitűd ($r^2\beta=4,62\%$, $p<0,05$). A regressziós modell által megmagyarázott variancia a teljes variancia 35,58%-a. Eredményeink szerint a lelki egészség sérülése szempontjából a legveszélyeztetettebbek az 50 év feletti pedagógusok. Adataink mélyebb elemzése azt is kimutatja, hogy a fenti tényezők szerepe a pedagógusok lelki egészségére, egységesen érvényesül a határ mindkét oldalán.

Vizsgálatunk egyik üzenete, hogy a pedagógusok számára szervezett burnout intervenciós programok valószínűleg hatékonyabbak lennének, ha figyelembe vennék a résztvevők megküzdési potenciálját és maladaptív gondolkodásmód rendszerét.

A számítástechnika oktatásának válsága

VIDOR Róbert

Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest

vidor.robort@kvifk.bgf.hu

Az informatika oktatása Magyarországon (és tulajdonképpen az egész világon is) körülbelül ötven éves múltra tekint vissza. Ennek az időszaknak az első harminc éve a hardvereszközökkel párhuzamos, egyenletes fejlődés volt, melynek keretében olyan informatikai szakembereket képeztek, akik képesek voltak a kor igényeinek megfelelő újabb és újabb szoftverek előállítására, illetve az egyre nagyobb és gyakoribb elektronikus adatbázisok kezelésére.

A nyolcvanas évek második felében megjelentek a piacon olyan eszközök, melyek az informatikát egy pillanat alatt szinte bárki számára elérhetővé és használhatóvá tették. Elég csak a Sinclair, a Commodore, az Apple, az IBM vagy a Microsoft cégekre gondolni, majd nem sokkal később elterjedt az Internet is, ami az egész világot megváltoztatta.

Ekkor született meg az informatika „kistestvére”, a számítástechnika, amelynek oktatása párhuzamosan indult az általános-, a közép- és a felsőoktatásban. Egy szabályozatlan terület volt ez. Érettségi előtt kezdetben csak szakkörök voltak, majd az iskolától (és főleg annak felszereltségétől) függően órai keretek között is folyt oktatás, a számítástechnika tanár ismereteitől függő mélységben és minőségben. A felsőoktatásban, a hagyományos informatikai képzések mellett, szinte minden más, nem szakirányú képzéshez csatlakozva tűnt fel a számítástechnika, amelyben általános ismeretek mellett (DOS, Windows, Office) szakmai irányú szoftverek használatát is oktatni kezdték.

Az 1990-es évek közepén jelent meg először a NAT-ban az informatika oktatása, de a hozzá kapcsolódó kerettanterv csak az évszázad végére készült el. Az elmúlt tizenöt év tapasztalatai alapján sajnos az informatika oktatása nem nagyon valósult meg, továbbra is csak minimális számítástechnika ismereteket kapnak a tanulók.

Felmerült a kérdés, hogy szükséges-e ehhez magas óraszámot biztosítani, és ha nem, akkor vezet-e ez digitális írástudatlansághoz? További probléma, hogy mennyire építhet a felsőoktatás a középiskolában megszerzett számítástechnikai illetve informatikai tudásra? Tényleg válságban van a számítástechnika?

Előadásomban a fent vázolt problémákat szeretném körüljárni és a lehetséges megoldási utakat bemutatni.

A kompetenciafejlesztés lehetőségei a pedagógus képzésben: A projekt módszer megvalósulása a vizuális nevelésben

WIEDERMANN Katalin
Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác
widi.kati@gmail.com

Előadásomnak célja: egyrészt bemutatni, hogy a tanítóképzésben a vizuális nevelés kurzusok során milyen mértékben fejleszthető a hallgatók *esztétikai-művészeti tudatossága és kifejezőképessége*, másrészt mindehhez mennyire alkalmasabb a projekt módszer a hagyományosabb feladatsoros problémamegoldásnál a komplex vizuális nevelés során.

A kulcskompetenciák közül az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* az egyik kulcskompetencia, amellyel rendelkeznie kell egy frissen végzett tanítónak és óvodapedagógusnak. Ezt legjobban a vizuális nevelés kurzusok során tudjuk fejleszteni. A komplex vizuális nevelés során probléma centrikussággal, kreativitásra serkentő feladatokkal inspiráljuk a hallgatókat.

Az előadásom során gyakorlati példákkal alátámasztva kívánom megvilágítani a feladatsor és a projekt közötti különbséget, továbbá szemléletesen bemutatni a projekt típusait, azon belül a csoportos projektfeladat lépéseit, folyamatát az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésére. A tanítóképzés keretein belül a vizuális nevelés kurzusok többsége alkalmas arra, hogy az újfajta, kialakulóban lévő pedagógusi szerepkörre felkészítsük a hallgatókat. A feladatok és projektek kidolgozásánál a tanári irányító szerepünk szükség esetén beavatkozó, a háttérből finoman irányító szereppé válik. Mederben tartja a tanulási folyamatot, de ezeket a hallgatók önálló gondolkodással, egyéni vagy csoportmunkában járják végig.

Előadásomban ezen utak bejárásához szükséges kompetenciák bemutatását tűztem ki célul, külön kiemelve a projekt munkában rejlő lehetőségeket.

Egyenlő esélyeket, társadalmi felzárkózást támogató programok a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet gyakorlatában

ZÁGONI-SZABÓ Józsefné

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat, Szolnok
eninogaz@gmail.com

Tanulmányomban bemutatom a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos magyarországi oktatáspolitikai döntéseket: intézményesítés, jogszabály a HHH tanuló meghatározására, HEFOP-2.1.1; TÁMOP-3.1.1 kiemelt programok, iskolai és óvodai integrációs program.

Az iskolai IPR elemek közül kiemelem a tanítás-tanulást segítő és értékelőrendszer, az intézményi önértékelés, az óvodai IPR elemeiből a szakmaközi együttműködés és a pedagógiai eszközrendszer szerepét.

Az UMFT, az ÚSZT TÁMOP akcióterveiben az esélyegyenlőségi szempontok megjelentek. Melyek a JNSZ MPI sajátos eszközei, programjai, módszertani elemei az intézmények társadalmi felzárkózást támogató pályázataihoz? – Előadásomban az egyedi, speciális pedagógiai-szakmai szolgáltatásainkat mutatom be. A kiemelt projektekben kidolgozott 4 IPR-t támogató alapképzés, 10 módszertani továbbképzés indítási jogát átvettük. 2009 őszén 17 fős képző, mentor, szaktanácsadó, szakértő csoporttal indítottuk el az Intézetben a társadalmi felzárkózás nevelési-oktatási programjai támogatását:

- TÁMOP-3.3.2 – Esélyegyenlőségi programok végrehajtásának támogatása - 445 tanácsadói óra, 8 képzés
- TÁMOP-3.1.4 – Innovatív iskolák, óvodák - 54 képzés, 4120 óra IPR tanácsadás, módszertani mentorálás
- TÁMOP-2.2.3 – A szak- és felnőttképzés struktúrájának átalakítása – TISZK rendszer fejlesztése – 1680 tanácsadói, mentori, szakértői óra

A Pedagógiai Intézet 23 óvoda, 16 általános iskola, 6 középiskola IPR programja megvalósulását támogatja. Évente 2 alkalommal egyenlő esélyek, társadalmi felzárkózás minikonferenciát tartunk. Szakmai műhelyek évente 4 alkalommal „kezdő” és „haladó” IPR munkacsoportoknak. Pedagógiai, szakmai segédleteket készítettünk, tájékoztató napokat tartottunk a TÁMOP-3.1.7; TÁMOP-3.1.11; TÁMOP-3.3.8 programokhoz, a kapcsolattartás folyamatos.

A szakmai szolgáltatásokat a felmért intézményi igényekre tervezzük meg. Módszertani mentorálás, az IPR elemei, módszerei beépítése az intézményi dokumentumokba. Folyamat-tanácsadás az IPR-t első két évben megvalósítók számára. Képzéseket 10-20-30 órában ajánlunk, a pedagógusok előzetes tudására építetten. Mérés-értékelés: helyzetfelmérés, bemeneti mérés, DIFER, tanulási stílus, tanulói motiváció, pedagógus attitűd, IPR-alapú intézményi önértékelés. Kidolgoztunk tanulásmódszertani programot, tréningeket tartunk. Szülőknél, pedagógusoknál egyéni tanácsadást biztosítunk.

E tanévben az átmenetek problémáit (óvoda-iskola; alsó-felső tagozat; általános és középiskola) kezeljük kiemelten.

Mit? Hogyan?

A szövegértés tanításáról magyar szakos tanárjelölteknek

Zs. SEJTES Györgyi

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Szeged
sejtes@hung.u-szeged.hu

Az információfeldolgozás az anyanyelvi kompetencia olyan kiemelt területe, amely létrehozza az élethosszig tartó tanulás feltételeit, elősegíti a társadalmi beilleszkedést. Az ehhez kapcsolódó szövegértés olyan eszköztudás, amely a XXI. század piaci értékévé, szellemi tőkéjévé vált. Az információs társadalom megköveteli a kommunikációban résztvevő partnerektől, hogy különböző anyagú és nyelvű szövegeket tudjanak hatékonyan interpretálni, tudatosan alkalmazzanak szövegértési stratégiáikat (a szöveg típusából, formájából következő alkotói szándék felismerése, a meggyőzés és befolyásolás eszközeinek alkalmazása és a többi).

Felnőttképzési gyakorlatom során (magyartanárok országos továbbképzése, tanárjelöltek módszertani kurzusainak vezetése, szakvezetői tevékenység, anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport munkája) azt tapasztaltam, hogy a szövegértés tanításának elméleti és gyakorlati kérdései nem rendszerszerűen jelennek meg a tanítási folyamatban. Az átfogó anyanyelv-fejlesztési programok tanároknak szóló dokumentumaiban és a tanárképzési kurzusok tematikáiban követhető ugyan témához kötődő, funkcionalitásra törekvő nyelvészeti és pedagógiai irányvonal, de ezek gyakorlati alkalmazása nehézségekbe ütközik.

A kiinduló állítás az, hogy a tanulók szövegértési képességei messze elmaradnak a társadalmi elvárástól, a munkaerőpiac követelményeitől. A szövegfogalom esetleges, nem elég hatékonyan segíti a képességek kialakítását, a szövegértés fejlesztése ad hoc módon történik.

Jelen munka célja olyan egyetemi kurzus (*A szövegértés, szövegalkotás tanításának lehetőségei*) tematikájának bemutatása, amely a nyelvészeti és irodalmi szövegfogalmakat áttekintve nyelvészeti-pedagógiai alapokon nyugvó koncepciót nyújt a magyar szakos tanárjelölteknek az anyanyelvi kompetencia, azon belül a szövegértés fejlesztéséhez, a hozzá kötődő pedagógiai megközelítés pedig a tanítási folyamat megtervezéséhez. A tematika egyik alapelve, hogy a hallgatók a szövegértéshez kötődő fogalmakat saját élményű tanulási módszerrel sajátítsák el.

A munkát akkor tekintem eredményesnek, ha a szövegértéshez kapcsolódó témakörökhöz (szövegfogalom, szövegtípusok...) tanítási módszereket (drámapedagógiai módszerek, kooperatív munkaformák, a differenciálás lehetőségei, kreatív szövegértési gyakorlatok stb.) is tudok nyújtani.

A pénzügyi edukáció aktuális kérdései, kutatásmódszertani problémái

ZSÓTÉR Boglárka
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
boglarka.zsoter@uni-corvinus.hu

A fiatalok pénzügyi magatartása több aspektusból is fontos vizsgálandó területnek számít. A pénzügyi piacok fejlődésével a pénzügyi termékek is egyre bonyolultabbá és komplexebbé válnak (Habschick et al., 2007; Botos et al., 2012). Ezzel párhuzamosan pedig nemcsak a pénzügyi termékek, de az egyéni igények is változnak. Az igények és a piac komplexitása sajnálatos módon együtt jár a pénzügyi ismeretek és a pénzügyi kultúra alacsony szintjével (Chen - Volpe, 1998; Volpe - Chen - Liu, 2006). Az előbbieket alapján kijelenthető, hogy a pénzügyi kultúra fejlesztése, a pénzügyi magatartás megfelelő irányba való mozdítása megkérdőjelezhetetlen fontosságú. A téma iránti tudományos és gyakorlati érdeklődés már megjelent hazánkban, ugyanakkor kevés empirikus kutatási eredményt ismerünk, valamint a pénzügyi edukáció is még gyerekcipőben jár. A pénzügyi edukáció szakirodalmában több irányvonal is megtalálható. Attól függően, hogy mi az edukáció fő célja, a kutatók más és más módon vizsgálják az edukációs program hatékonyságát. Az egyik irányvonal, amikor azt nézik meg, az edukáció hatására változott-e a képzésben részt vett hallgatók/diákok pénzügyi magatartása. Az ilyen tanulmányokban a pénzügyi magatartás definiálása gyakran hiányzik, vagy egy-egy speciális dimenziót ragadnak ki (Fox - Bartholomae, 2010). Bernheim és munkatársai (2001) például a megtakarítások arányát mérték kutatásukban, amikor a pénzügyi edukációs programok hosszú távú hatását vizsgálták. Másik irányvonal lehet, amikor elő- és utótesztekkel mérik a riportált magatartásban történt változást, valamint a tudásszint vagy az attitűd változását. Természetesen ezek alapján teljesen diverz képet kapunk a hatások mértékéről és irányáról, hosszú távú hatást pedig nagyon ritkán dokumentálnak.

Tanulmányunk célul tűzi ki a magyarországi pénzügyi edukáció helyzetének bemutatását (például Pénziránytű program, OTP Fáy András Alapítvány programjai stb.), párhuzamot vonva a nyugati országokban zajló programokkal. Továbbá foglalkozunk az edukációs programok hatékonyságának mérési lehetőségeivel, a módszertani megközelítésekkel, a lehetséges buktatókkal.